

รัฐสภาสาร

ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๑๐ เดือนตุลาคม ๒๕๖๔

LIIR

Legislative Institutional Repository of Thailand

รัฐสภาสาร

วัตถุประสงค์

- เพื่อเผยแพร่ระบอบประชาธิปไตย
- เพื่อเสนอข่าวสารวิชาการในวงงานรัฐสภาและอื่น ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ

นางสาวบังอร อิมโอชา
ผู้อำนวยการ

นายประเสริฐ ดวงวิชัย

นายบุรีรักษ์ นามวัฒน์
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ

นายบุรีรักษ์ นามวัฒน์
บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา
นางพรทิมล ธิรคุณโกวิท
นายสรรเสริญ สืบสหการ
ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวอรินญา กิรติพงศ์ไพบูลย์
ผู้จัดการและสมุหบัญชี

การส่งเรื่องลงรัฐสภาสาร

ส่งที่บรรณาธิการหนังสือรัฐสภาสาร
ศูนย์บริการเอกสารและค้นคว้า
สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา
โทร. ๒๘๒๖๑๘๑-๘๘ ต่อ ๒๓๗

สำนักงานหนังสือพิมพ์ รัฐสภาสาร

สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา
ถนนอุทองใน ดุสิต กรุงเทพฯ
โทร. ๒๘๒๖๑๘๑-๘๘ ต่อ ๒๒๕

บอกรับเป็นสมาชิก

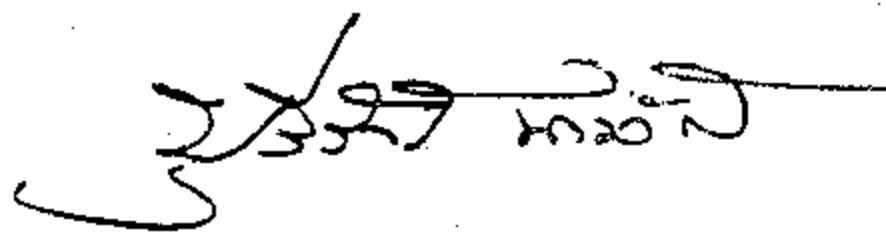
ส่งเงินล่วงหน้าในนามผู้จัดการไปยัง สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา โดยส่งเช็คไปรษณีย์หรือธนาณัติ
สั่งจ่าย ณ. ที่ทำการไปรษณีย์ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐
กำหนดออกเดือนละหนึ่งฉบับ อัตราค่าบำรุง ปีละ 180 บาท

LIBRT

บทบรรณาธิการ

วันที่ ๒๔ ตุลาคมนี้ นับได้ว่าเป็นวันสำคัญต่อประชาชาติทั้งมวล เนื่องจากเป็นวันครบรอบ ๔๐ ปี ในการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติ รัฐสภาสารฉบับนี้จึงได้นำข้อเขียนเรื่อง “สหประชาชาติ” มาเสนอต่อท่านผู้อ่านได้ทราบถึงความเป็นมา วิธีการดำเนินการ และผลการดำเนินการขององค์กรนี้ นอกจากนี้ก็ได้เสนอเรื่อง “ผู้บริหารหมู่บ้านและตำบล” โดยเป็นเรื่องมีสาระที่สำคัญเกี่ยวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน และบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อีก ตลอดจนทั้งอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ สิทธิ และผลประโยชน์ตอบแทนที่ได้รับ เพื่อที่ท่านผู้อ่านจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการปกครองชั้นพื้นฐานของประเทศเรา ส่วนอีกสองเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่ได้เสนอเป็นตอนต่อจากฉบับเดือนกันยายน ๒๕๒๘ มา คือ เรื่องประวัติ พระยาพลพลพยุหเสนา เษษฐบุรุษของไทย ตอนจบ กับเรื่องนโยบายสื่อสารของไทย หวังว่ารัฐสภาสารฉบับเดือนตุลาคมนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้อ่านพอสมควร

 ทวี

สารบัญ

ประวัติ พลเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา คอนอง.....ณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม ๑

- โอวาท - สุนทรพจน์ - คติพจน์

องค์การสหประชาชาติ.....ฉัตรชัย รอคประเสริฐ ๒๒

- ประวัติการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ
- หลักการของสหประชาชาติ
- สมาชิกภาพขององค์การสหประชาชาติ
- ภาษาที่ใช้ในองค์การสหประชาชาติ
- ระบบสหประชาชาติ
- สมัชชา - อำนวยการหน้าที่
- การประชุมของสมัชชา
- สำนักเลขาธิการสหประชาชาติ

บริหารหมู่บ้านและตำบล.....จเร พันธุ์เปรื่อง ๕๖

- หมู่บ้าน
- ตำบล
- แพทย์ประจำตำบล
- สภาตำบล - สรูป

นโยบายสื่อสารของประเทศไทย.....เศรษฐพร อัครวิหัทษ์ ๗๖

- นโยบายการสื่อสาร
- นโยบายการสื่อสารที่ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙
- นโยบายการสื่อสารที่ได้มาจากการสัมมนา อภิปรายและการประชุมทางวิชาการ

LIART

ประวัติ

พลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เชษฐบุรุษของไทย (ตอจบ)

โดย ณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม

โอวาท-สุนทรพจน์-คติพจน์

ในบทนี้ เห็นสมควรจักได้นำโอวาท, สุนทรพจน์, บางตอน และคติพจน์ของท่านที่ได้ให้ไว้สั้น ๆ เป็นคติเตือนใจแก่นุชนรุ่นหลังมากล่าวไว้เพื่อประกอบชีวประวัติของท่าน เพื่อผู้อ่านจะได้รู้จักเจ้าคุณพหลพิชัยยิ่งยงและโอวาท สุนทรพจน์ คติพจน์ เหล่านี้ย่อมเป็นคติเตือนใจแก่ท่านที่ผู้อ่านด้วย

๑. โอวาท

ในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๔ และ ๒๔๘๐ เมื่อครั้ง พลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกอยู่นั้น ท่านได้เป็นประธานในงานพิธีต่าง ๆ ซึ่งทางราชการทหารได้จัดให้มีขึ้นเป็นหลายคราวด้วยกัน เช่น พิธีปฏิญาณตนต่อธงไชยเฉลิมพล และพิธีแจกกระบี่ เป็นต้น และในโอกาสต่าง ๆ นั้น ท่านได้ให้โอวาทแก่ทหาร ยุวชน นักเรียน นักศึกษา และคนทั่ว ๆ ไปไว้มากมายเหลือที่จะพรรณานำให้หมดสิ้นได้

ในฐานะที่ท่านเป็นทหาร ท่านจึงเห็นความสำคัญของการรักษาวินัยเป็นพิเศษ ในการกระทำพิธีปฏิญาณต่อธงไชยเฉลิมพล เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๔๗๔ ท่านได้ให้โอวาทแก่ทหารใหม่ตอนหนึ่งว่า

LI RT

“ในวันนี้ขอเตือนด้วยความรู้สึกโดยตนเองด้วยว่า การเป็นทหารอะไรไม่ยากเท่ากับการรักษาวินัย เพราะกินความกว้างขวางมากนัก แต่ถึงกระนั้นก็ขอให้ตั้งใจพยายามรักษาวินัยไว้ เพราะเราจะเป็นทหารที่ดีได้ด้วยมีวินัย ถ้าต่างคนต่างรักษาวินัยโดยเคร่งครัดด้วยกันแล้ว ก็จะทำให้กองทัพบกของเราเป็นระเบียบเรียบร้อยในเวลาปกติ และทั้งเข้มแข็งมีสง่าในเวลาออกสงคราม ทำให้เป็นที่เกรงขามต่อข้าศึกศัตรูทั้งหลาย”

เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๘๐ เจ้าคุณพหลได้ให้โอวาทแก่นักเรียนนายร้อยทหารบก นักเรียนทำการนายเรืออากาศ และนักเรียนทำการนายร้อยตำรวจ ท่านได้กล่าวถึงการรักษาวินัยไว้ว่า :-

“ทหารยังมีความสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ วินัย วินัยเป็นของสำคัญที่สุด ทหารมีหน้าที่ฝักอันตราย คือ หน้าที่จะต้องใช้ความกล้าหาญในการรบนั้นเอง วินัยจึงเป็นสิ่งสำคัญที่กระทำให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ดี ทหารทุกคนจะต้องมีวินัยอย่างเคร่งครัด ทหารยังมีความสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ วินัย วินัยเป็นของสำคัญที่สุด ทหารมีหน้าที่ฝักอันตราย คือ หน้าที่ที่จะต้องใช้ความกล้าหาญในการรบนั้นเอง วินัยจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระทำให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ดี ทหารทุกคนจะต้องมีวินัยเป็นอย่างเคร่งครัด กล่าวคือ ต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับระเบียบแบบแผนของทหาร เพื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด ด้วยกำลังใจอันเข้มแข็ง ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านรักษาวินัยไว้ให้ดียิ่ง”

ในโอกาสเดียวกันนี้ ท่านได้ให้โอวาทเกี่ยวกับการฝึกฝนตนเองไว้ว่า

“ความรู้ที่ท่านศึกษาสำเร็จมาจากโรงเรียนนั้นเป็นความรู้ขั้นต้น ท่านจะต้องฝึกฝนตนและศึกษาวิชาขั้นสูงต่อไปอีกมาก เช่นจะต้องผ่านโรงเรียนประจำเหล่าและโรงเรียนสนาธิการทหารบกเป็นต้น วิชาการต่าง ๆ เป็นของไม่สิ้นสุด เพราะมีการจัดแปลงให้ดีขึ้นเสมอตามที่ท่านทราบอยู่แล้ว นอกจากนี้ ขอให้ท่านทั้งหลายพยายามฝึกฝนตนเองในความรู้ที่ได้เล่าเรียนมาแล้วอยู่เสมอ และชวนชวายแสวงหาวิชาความรู้เพื่อให้สมรรถภาพของท่านทั้งหลายดียิ่ง ๆ ขึ้น ฉะนั้นจึงขอย้ำเตือนท่านทั้งหลายไว้ ณ ที่นี้ด้วย”

ในตอนหนึ่งของโอวาทที่ท่านได้ให้ไว้แก่ทหารดังกล่าวมานี้ ท่านได้กล่าวไว้ว่า

“อีกประการหนึ่ง ขอให้นักเรียนทำการทั้งหลายระลึกไว้ด้วยว่า หน้าที่ที่ท่านจะไปไม่ใช่แต่จะเป็นผู้บังคับบัญชาทหารอย่างเดียว ท่านทั้งหลายยังต้องเป็นครูหรืออาจารย์อบรมสั่งสอนวิชา แก่บรรดาผู้ซึ่งเข้ามารับราชการทหารให้เป็นพลเมืองดีอีกด้วย ทั้งนี้จึงจำเป็นจะต้องนำเอาภิรียมารยาทอันดีงามที่ได้รับการอบรมจากผู้บังคับบัญชามา

แล้ว มาแสดงเป็นตัวอย่างแก่ผู้ได้บังคับบัญชาของตน ฉะนั้นแหละจึงได้ชื่อว่า นายทหาร เป็นครูบาอาจารย์ของพลเมือง”

เมื่อทหารจะออกจากประจำการและลาพักไปยังภูมิลำเนาของตน เจ้าคุณพลพล ก็ได้ให้โอวาทไว้ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ทหารและคนทั่ว ๆ ไปว่า :-

“ในการที่พวกท่านได้มีใจมาแสดงคารวะต่อข้าพเจ้าผู้เป็นผู้บังคับบัญชาของท่านในเมื่อจะจากไปยังภูมิลำเนาของตนนั้น ข้าพเจ้าขอขอบใจในความประพฤติและมารยาทอันดีงามของท่าน เพราะธรรมเนียมไทยเรากล่าวว่าการไปกลับมาไหว้เป็นหน้าที่ของผู้น้อยที่จะแสดงความกตัญญูแก่ผู้ใหญ่ ฉะนั้นข้าพเจ้าขอถือโอกาสฝากคำตักเตือนไปกับท่านด้วยเพื่อเป็นเครื่องจตจำใส่ใจไว้สำหรับปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับที่เคยรับราชการทหารแล้วและจะไปประกอบอาชีพต่อไป

ขอท่านอย่าลืมชีวิตของทหาร ถึงแม้ว่าท่านจะออกไปจากกองประจำการและไปเป็นกองหนุนแล้วก็ดี หรือจะพ้นจากทหารไปแล้วก็ดี ก็ควรทำชีวิตจิตใจให้เป็นทหารอยู่รำไป แล้วจะได้สั่งสอนอบรมบุตรของท่านให้ดำเนินชีวิตไปในทำนองนี้ด้วย เพราะทหารที่ดีเป็นผู้ที่รักษาระเบียบ ถือกฎยุทธวินัย ทำอะไรทำจริง มีเมตตากรุณาต่อคนทั่วไป ใจเด็ดเดี่ยว ซื่อตรงและสุภาพอ่อนโยน ตามที่กล่าวชักตัวอย่างมานี้เป็นคุณลักษณะที่ดีทั้งนั้น คุณลักษณะเช่นนี้ถึงท่านจะพ้นจากราชการทหารไปแล้ว ถ้าท่านยังคงมีติดอยู่ในอุปนิสัยก็จะทำตนให้เป็นดีได้โดยมากคนที่เคยเป็นทหารที่ดีไปแล้วออกไปทำมาหากินตามภูมิลำเนามักประพฤติตนเป็นพลเมืองดี อยู่ในบังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ทางฝ่ายบ้านเมืองโดยเรียบร้อยและทั้งได้เป็นกำลังของทางฝ่ายบ้านเมืองด้วย เพราะพวกนี้รู้หน้าที่ของพลเมืองดีว่ามีอะไรบ้าง เช่น รักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่ประเทศชาติ รักษาความสามัคคีพร้อมเพรียงประกอบอาชีพและรู้จักการเสียสละซึ่งเป็นหน้าที่ของพลเมืองดี ฉะนั้นขอทหารที่รักทั้งหลายจงจำใส่ใจไว้ ความเจริญจะได้มีแก่ท่าน”

เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๔๘๐ พลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ได้เป็นประธานในงานพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณต่อธงไชยเฉลิมพลและได้ให้โอวาทแก่นักเรียนนายร้อยทหารบกและนักเรียนเทคนิคทหารบก ซึ่งไปประกอบพิธีว่าดังนี้ :

“ข้าพเจ้ามีหน้าที่ต้องนำท่านทำการปฏิญาณ ฉะนั้นจึงขอถือโอกาสให้โอวาทแก่ท่านไว้ก่อนที่จะกระทำการปฏิญาณตนข้าพเจ้าอยากจะจงดวงใจของท่านให้เป็นนักรบแท้ ๆ เพราะว่าการกระทำพิธีนี้เป็นพิธีสำคัญอันหนึ่ง ที่ครอบครัวบุคคลทั้งหลายซึ่งมีใจร่วมกัน

ที่จะรักษาประเทศชาติโดยความซื่อสัตย์สุจริต ผู้ใดจะรักษาคำปฏิญาณนี้ไว้ได้ จะต้องอาศัยความเชื่อมั่นประกอบกับการพูดจริงทำจริง กับทั้งต้องรักษาอุทธรณีนัยโดยเคร่งครัด

ฉะนั้นในการสภานี้ข้อที่ ๑ ที่ว่า “จะยอมตายเพื่อความอิสระภาพและความสงบแห่งประเทศชาติ” นั้นอย่าเข้าใจว่าเอาชีวิตไปให้เขาฆ่าง่าย ๆ จะต้องทำให้ชีวิตให้มีค่าอย่างสูง ให้สมเกียรติที่จะยอมตาย เช่น ชีวิตที่ได้เล่าเรียนศึกษาวิทยากรต่าง ๆ และสามารถที่จะต่อต้านศัตรูหมู่ร้ายของประเทศได้จนเลือดหยดสุดท้าย คือไม่ตายอย่างแมลงเม่าเข้ากองไฟ

ข้อที่ ๒ ที่ว่า “จะรักษาไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์แห่งรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรสยาม” ทั้งนี้ท่านจะต้องช่วยกันรักษาให้มีความศักดิ์สิทธิ์จริง ๆ คือ ต้องพร้อมด้วยกาย วาจาใจ ไม่ใช่เฉพาะแต่อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น นั่นแหละความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญจึงจะมีได้

ในข้อที่ ๓ ที่ว่า “จะอยู่ในศีลธรรมของศาสนา” นั้น ขอย่าให้เชื่อถือไปด้วยความมงดงาม จงเชื่อโดยใช้ปัญญาไตร่ตรองให้เกิดศรัทธาแล้วก็ให้อยู่ในสัมมาปฏิบัติ เช่นนี้ จึงจะเรียกว่า อยู่ในศีลธรรมของศาสนา

ข้อที่ ๔ ที่ว่า “จะเชิดชูและรักษาไว้ซึ่งพระบรมเดชาานุภาพแห่งพระมหากษัตริย์เจ้า” ข้อนี้ต้องปฏิบัติไปในทางสุจริตพร้อมด้วยกาย วาจา ใจ ของผู้ที่จะเชิดชูและรักษานั้น

ส่วนข้อที่ ๕ “จะเชื่อถือผู้บังคับบัญชาและปฏิบัติตามคำสั่งโดยเคร่งครัดทั้งจะปกครองผู้ได้บังคับบัญชาโดยยุติธรรม” ในข้อนี้ ข้าพเจ้าขอเตือนว่า เท่าที่ข้าพเจ้าได้รู้สึกโดยทั่วไปยังมีทางที่จะทำให้ดีขึ้นอีกได้ ข้าพเจ้าขอเตือนใจท่านว่า ให้ท่านเชื่อมั่นในผู้บังคับบัญชาจริง ๆ ถ้าคำสั่งนั้นไม่ผิดต่อกฎหมายและกฎข้อบังคับ

นอกจากนี้ท่านควร จะรู้จักแยกส่วนตัวและราชการให้เหมาะเจาะในการที่จะปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชาตามวินัยอันดี

อีกประการหนึ่ง การรักษาความลับในราชการเป็นของสำคัญมากสำหรับทหารที่มีวินัยดี ถึงแม้จักต้องเสียชีวิตก็ไม่เปิดเผยความลับสำคัญของราชการ เมื่อเราเป็นผู้บังคับบัญชาและมีหน้าที่ที่ปกครองผู้ได้บังคับบัญชาเอง เราจะต้องรักษาความยุติธรรมไว้ให้ดีและถ้ามีพรหมวิหารสี่ประกอบด้วยแล้วจะดียิ่ง

เนื่องจากทางราชการได้ปรับปรุงปฏิสังขรณ์โรงเรียนมัธยมวัดไตรมิตรวิทยาลัยเสร็จเรียบร้อยแล้วใน พ.ศ. ๒๔๘๐ ประธานกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำเนินการในเรื่องนี้ได้มีหนังสือขอโอวาทมายังพลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เพื่อนำไปลงพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกของโรงเรียน ท่านได้เขียนข้อความให้โอวาทไว้ว่าดังนี้ :-

“ยุวชนเป็นกำลังของชาติส่วนหนึ่ง เพราะนับวันจะเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองทำคุณทำประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมือง เพราะฉะนั้นจึงควรจะต้องเตรียมตัวสำหรับหน้าที่สนองคุณชาติตั้งแต่บัดนี้ไป

การเตรียมตัวนี้แหละ คือการศึกษา ซึ่งจะต้องศึกษาทั้งทางกาย จรรยา และใจ นักเรียนจะต้องบริหารร่างกายให้มีสุขภาพอนามัยแข็งแรงดี จะต้องฝึกหัดการร่วมมือกันกระทำการ เช่นการกีฬา เป็นต้น ซึ่งนอกจากความสนุกสนานในการเล่นแล้ว ยังจะสอนให้รู้จักกำหนดกฎเกณฑ์ในการแข่งขันกัน คือ แข่งขันกันด้วยความชอบธรรม ไม่เอาใจเอาเปรียบกัน มีใจเผื่อแผ่ต่อกัน ฝ่ายใดแพ้ก็ควรจะรู้จักนิยมฝีมือดีทำของฝ่ายชนะ และควรจะพลอยยินดีด้วย ฝ่ายแพ้ก็น่าจะกลายเป็นฝ่ายชนะได้สักวันหนึ่ง

จิตใจเผื่อแผ่นี้เป็นสมบัติที่สำคัญมาก การลูกเสือก็ดี การอนุสฎภาภาษาชาติก็ดี ล้วนเป็นเครื่องฝึกหัดอบรมให้ทำคุณประโยชน์ให้แก่เพื่อนนักเรียนด้วยกัน เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และเพื่อนร่วมชาติด้วยกัน เพราะฉะนั้นขอให้นักเรียนเอาใจใส่ให้จงมาก จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติดี

จรรยาความประพฤตินี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุด นักเรียนจะต้องไม่เบียดเบียนกัน จะต้องเมตตากรุณาแก่กัน จะต้องเชื่อถ้อยฟังคำครูบาอาจารย์ จะต้องอยู่ในศีลในธรรม ตามคำสั่งสอนแห่งศาสนาของตน จะต้องอยู่ในระเบียบวินัยอันดี ก่อรูปด้วยความสามัคคีไม่แตกร้างกัน สนับสนุนกันอย่างพี่น้อง การเล่าเรียนจึงจะเป็นไปด้วยดี

ส่วนวิชาความรู้นั้น จะต้องบากบั่นหมั่นเพียร เล่าเรียนให้สำเร็จให้จงได้ ตนจะได้เป็นที่พึ่งแก่ตน จะได้มีความสามารถประกอบการอาชีพ เพื่อสนองคุณบิดามารดาและสนองคุณชาติบ้านเกิดเมืองนอน ถ้ากระทำได้ดังนี้ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นพลเมืองดี

การเป็นพลเมืองดีนี้แหละเป็นความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญที่จะส่งเสริม รัฐธรรมนูญเป็นเครื่องให้โอวาทแก่พลเมืองที่จะบำเพ็ญคุณความดีและประกอบคุณประโยชน์ตามความถนัดของตน รัฐธรรมนูญเป็นเครื่องให้โอกาสแก่พลเมืองทั่ว ๆ ไป โดยไม่เลือกชั้นวรรณะ ใครทำดีก็ได้ดี เพราะฉะนั้นนักเรียนทั้งหลายจึงมีความหวังในความเจริญทั่วกันทุกคน”

ในระหว่างเดือนธันวาคมและมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ท่านชัชวาลบุรีได้เดินทางมาเยี่ยมเยียนภายใต้ ได้มาเยี่ยมโรงเรียนประจำจังหวัดสงขลามหาวิทยาลัยด้วย เวลานั้น ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียงชีวประวัตินี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยม ได้เห็นตัวจริงของท่านเป็นครั้งแรกในชีวิต ณ ที่นั้น ท่านได้ให้โอวาทแก่ครูและนักเรียนว่าดังนี้ :-

“ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าได้ ต้องอาศัยความพร้อมเพรียงแห่งเยาวชนของชาติ พวกเราชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งมีอายุอยู่ในเกณฑ์ปัจฉิมวัยแล้วนั้น จะรับหน้าที่กิจการงานของชาติอยู่เรื่อยไปจนตลอดกาลนั้นหาได้ไม่ มีวันใดก็วันหนึ่งจะต้องละจากหน้าที่การงานไปคราวหนึ่ง เนื่องด้วยความเจ็บไข้ ความแก่ การลดถอยแห่งความรู้ ความสามารถ และความตาย เยาวชนของชาตินี้แหละจักต้องเข้ารับหน้าที่แทนต่อไปในภายหน้า ถึงแม้จะไม่ได้เข้ารับราชการ แต่มีการประกอบอาชีพส่วนตัว เช่น ทำไร่ ไรนา ซื่อค้ามาขายหรือเป็นแม่ค้าหน้าเรือนกิติ ก็ต้องนับว่าอยู่ในเกณฑ์กระทำการงานเพื่อประเทศชาติทั้งนั้น โดยเหตุนี้ จึงต้องรับการฝึกอบรมตนในทางที่ดีชอบไปตั้งแต่บัดนี้ เพื่อให้เป็นหลักในการที่จะปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้องต่อไป

หากว่าเยาวชนของชาติ ซึ่งจะเข้ารับมรดกในการงานของชาติ นั้น มีความรู้ความสามารถและอหิยาศัย ความประพฤติ พร้อมทั้งกำลังกาย υχลย ที่จะดำเนินการงานได้นั้น เสดลงไปกว่าผู้ที่ดำรงการงานอยู่ขณะนี้ ก็นับว่าประเทศชาตินั้นอยู่ในอาการเสื่อม

หากว่าเยาวชนของชาติตามที่กล่าวแล้วมีอุปนิสัยและดำเนินการงานได้เสมอกับผู้ใหญ่ที่ได้มอบมรดกการงานไว้ให้ก็นับว่าประเทศชาติอยู่ในการทรงตัว

ถ้าหากว่าเยาวชนของชาติเมื่อเติบโตขึ้นแล้ว ได้เข้ารับหน้าที่การงานแทนและดำเนินการงานได้ดีกว่า ประกอบกับอุปนิสัยที่ดีด้วยก็นับว่าประเทศชาติก้าวหน้าขึ้นสู่ความเจริญรุ่งเรือง

โดยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงขอให้เหล่าเยาวชนของชาติ จงพยายามรับความอบรมและฝึกฝนให้มีอุปนิสัยอันดีงามอยู่เสมอ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนไปตั้งแต่ยังเยาว์อยู่ เพื่อจะได้เป็นต้นทุนในการหาความรู้ให้กว้างขวางและทำการงานให้ติดต่อไปในภายภาคหน้า

ในการที่ข้าพเจ้าได้ชี้แจงมานี้ ขอให้ท่านอาจารย์และครูทั้งหลายจงได้จำใส่ใจไว้ด้วย เพื่อจะได้รู้แนวทางที่จะฝึกอบรมเด็กและให้การศึกษาแก่เด็กโดยถูกต้อง การให้การศึกษาแต่อย่างเดียวนั้นไม่ควรกระทำ เพราะจะทำให้เด็กได้แต่เครื่องมือไปใช้ อาจจะเอาไปใช้ในทางที่ผิดก็ได้ จึงควรจะจัดการอบรมอุปนิสัยซึ่งเกี่ยวแก่ทางศีลธรรมไปด้วย

จะได้ช่วยเป็นสติเหนี่ยวรั้งให้ใช้เครื่องมือที่ถูกต้องตามที่ข้าพเจ้าได้สังเกตมาจากบางประเทศ เขาถือความประพฤติสำคัญกว่าความรู้ความสามารถ”

ส่วนโอวาทที่ให้แก่ประชาชนทั่วไปในภาคใต้ครั้งนั้น ท่านได้กล่าวเน้นถึงความสามัคคีพร้อมเพรียงกันและได้เน้นถึงหลักสำคัญแห่งพุทธศาสนาคือที่ว่า “ตนของตนเป็นที่พึ่งแก่ตน” อยู่เสมอ ท่านกล่าวว่า :-

“ประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรืองต่อไปได้ก็ต้องอาศัยคุณสมบัติของพลเมืองแห่งประเทศชาตินั้นเป็นที่ตั้ง คุณสมบัติของพลเมืองนั้นมีหลายอย่าง แต่ที่ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นคุณสมบัติที่สำคัญ ซึ่งพวกเราจะต้องระลึกและมีประจำอยู่เสมอ นั่นก็คือการรักษาความสงบสามัคคีพร้อมเพรียง วิริยะ อุทิศตน ประกอบการสัมมาอาชีพ การเสียสละตามหน้าที่

ในการที่ข้าพเจ้าชี้แจงให้รักษาความสงบนั้น ก็เพราะเล็งเห็นว่า ความสงบเป็นความสุขอย่างยิ่งของพวกเรา พวกเราต้องมีความสงบจึงจะมีความสุข แต่ความสงบเป็นสิ่งที่รักษาได้ยาก เพราะมีความไม่สงบคอยทำลายอยู่ เท่าที่สังเกตในประวัติศาสตร์สำหรับในโลกนี้ไม่เคยได้มีความสงบถึงสามปีเลย เพราะมนุษย์มีจิตใจต่าง ๆ กัน เมื่ออยู่ร่วมกันมาก ๆ ก็อาจมีการกระทบกระทั่งก้าวร้าวซึ่งกันและกันไม่มากนักน้อย อย่าดูอื่นไกลเลย ลึนกับฟันก็ยังกระทบกันได้ ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า ความไม่สงบนั้นเกิดขึ้นได้ง่าย แต่ถ้าหากพวกเราใช้ความพยายามที่จะรักษาความสงบไว้ให้มากแล้ว เช่น ซื่อตรงต่อกัน คอยห้ามใจข่มใจของตน อดทนต่อความกระทบกระทั่งและให้อภัยไม่ถือโทษโกรธเคืองกัน ก็จะทำให้ความไม่สงบนั้นน้อยหรือเบาลง ไม่ถึงกับทำให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นได้

เนื่องจากเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงมีจิตประสงค์ อยากจะให้เพื่อนร่วมชาติทั้งหลาย มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รักกันไว้ดีกว่าโกรธกัน จะได้อาศัยไหว้วานกันได้ เมื่อถึงคราวจำเป็นต้องเสียสละเพื่อป้องกันประเทศชาติ จะได้มีความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความเข้มแข็งและความเป็นปึกแผ่นจะได้แสดงออกมาในคราวนั้นให้โลกเห็น ในวสาปกติก็จะได้พึ่งพาอาศัยกันในฐานะที่เป็นพลเมืองดีหรือเป็นเพื่อนบ้านที่ดี ดังคำสุภาษิตท่านกล่าวไว้ว่า

“น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า”

เจ้านายข้าราชการ พ่อค้า คหบดี ประชาชน พลเมือง ก็คือเพื่อนร่วมชาติด้วยกันทั้งนั้น เราควรจะสามัคคีกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ตามที่ข้าพเจ้ากล่าวนี้ ขอท่านทั้งหลาย อย่าได้เข้าใจผิดว่า ต่างคนต่างก็ไม่ต้องทำกิจการอะไร เพราะคอยแต่จะพึ่งกันเสียร่ำไปเช่นนั้นหาไม่ได้ เกิดมาเป็นคนไม่พิการจนกินไปจนถึงกับทำอะไรไม่ได้ ก็ต้องพยายามพึ่งตนเอง จะพึ่งตนเองได้ก็ต้องทำงาน จะเกิดมาเพื่อนั่ง ๆ นอน ๆ รอวันตายอยู่เฉย ๆ นั้นไม่ได้ หรือจะนั่งคอยลาภสักการให้เข้ามาสู่หาตนเองนั้นก็ไม่ได้ หรือจะนั่งนิ่งเฉย ๆ ให้คนอื่นเขามาช่วยเหลือต่าง ๆ นา ๆ ก็ไม่ได้เช่นเดียวกัน เป็นการผิดกฎธรรมชาติ ฉะนั้นขอให้พี่น้องทั้งหลายจงขวนขวายประกอบกิจการมาหากินในทางสุจริตเถิด จะได้มีกิน มีใช้ มีสรอย ตามอัธยาศัยของตนเอง ข้อความที่กล่าวก็ตรงกับคำพระที่ท่านกล่าวเป็นภาษาไทยว่า “ตนของตนเป็นที่พึ่งของตน” การประกอบกิจการที่เป็นสัมมาอาชีพนั้นดีเป็นที่นิยมสรรเสริญโดยทั่วไป

ถ้าประเทศใดมีพลเมืองเป็นดังเช่นที่กล่าวมาแล้วนี้มากด้วยกัน ประเทศนั้นก็มีความสมบูรณ์พูนสุข

ประเทศย่อมอาศัยพลเมือง เป็นกำลังอุดหนุนอยู่ เช่น กำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์

อาศัยกำลังกาย ได้แก่ชายฉกรรจ์ ซึ่งกระทำหน้าที่ป้องกันชาติในการเป็นทหารและตำรวจ เป็นต้น

อาศัยกำลังใจ ได้แก่พลเมืองมีใจรักประเทศชาติ เห็นประเทศชาติเป็นสำคัญแก่ตน พยายามทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติเต็มกำลังสามารถของตน ๆ

อาศัยกำลังทรัพย์ ได้แก่พลเมืองยอมเสียภาษีอากรและอื่น ๆ ที่เป็นหน้าที่ของพลเมืองจะต้องเสียให้แก่ประเทศโดยไม่มีกบฏผิดใจต่าง ๆ นา ๆ

การเรียกชายฉกรรจ์เข้ารับราชการทหารและตำรวจก็ดีหรือการเก็บภาษีอากรต่าง ๆ เล่านี้อีกก็เพื่อประโยชน์และความสุขความเจริญของราษฎร แต่รัฐบาลก็ได้คำนึงถึงอยู่เสมอที่จะมิให้เป็นภาระเดือดร้อนในการทำมาหากิน และเป็นภาระหนักแก่ราษฎร ฉะนั้นเมื่อราษฎรได้สังเกตเห็นการเสียสละที่กล่าวนี้เป็นประโยชน์และเป็นหน้าที่ของตนโดยแจ่มแจ้งแล้ว ตั้งใจปฏิบัติโดยดีด้วยกันทุก ๆ คน หรือเป็นจำนวนมาก ความเป็นปึกแผ่นแน่นหนาและความเข้มแข็งก็จะเกิดมีแก่ประเทศชาติของเราทันที”

ท่านเชษฐบุรุษชอบภูมิประเทศ จังหวัดกาญจนบุรีเป็นอันมาก ท่านได้พักผ่อนที่จังหวัดกาญจนบุรีนี้เสมอมา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ ท่านได้ไปพักผ่อนในจังหวัดนี้และได้ให้โอวาทแก่ข้าราชการตลอดจนประชาชนชาวจังหวัดกาญจนบุรีว่าดังนี้ :-

“เรื่องที่ข้าพเจ้าใคร่พูดต่อท่าน ดังนี้ คือ

๑. ความสามัคคี
๒. การประสานงานตามหน้าที่ราชการต่าง ๆ และ
๓. การปฏิบัติงานตามหน้าที่เพื่อก้าวหน้า

ในเรื่องความสามัคคี ข้าพเจ้าเห็นเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะกิจการใดไม่ว่าราชการ หรือส่วนตัว หากขาดความสามัคคีเสียแล้วกิจการนั้น ๆ ก็ยากจะสำเร็จไปได้ แต่หากผู้ปฏิบัติงานมีความรักใคร่ สามัคคีปรองดองซึ่งกันและกัน กิจการนั้น ๆ ก็ย่อมจักสำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี ทั้งผู้ผิดคิดมิชอบก็ยากที่จะปลุกปั่นเรา เพื่อสำเร็จผลของเขอันโน้นไป ในทางทุจริต นั้น ๆ ได้ งานนั้น ๆ ก็จะไม่เสียหรือมีความเข้าใจผิดคิดเขวไป ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าความสามัคคีนั้นแหละสำคัญ

ที่นี้พูดเรื่องการประสานงาน เรื่องนี้ก็ต้อเนื่องมาจากความสามัคคีก่อน เมื่อข้าราชการทุกแผนกมีความสามัคคีรักใคร่กลมเกลียวเป็นกันเอง เช่น เมื่อฝ่ายหนึ่งหรือแผนกหนึ่งคิดจะกระทำใด ๆ ขึ้นเพื่อความก้าวหน้า ถ้าต่างฝ่ายไม่คิดเป็นอริกันก็ย่อมหันหน้าเข้าปรึกษาหารือกัน เพื่อช่วยกันคิดช่วยกันทำ เมื่อมีหลายความคิด หลายความเห็น เช่นนี้ ผลของงานก็ย่อมจะดำเนินและสำเร็จไปโดยสะดวกสบายทุกประการ ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า ถ้าจะคิดทำกิจการใด ๆ ถ้าได้ปรึกษาหารือกันเสียขั้นหนึ่งก่อนแล้ว ก็จะได้รับความสะดวกในทางปฏิบัติเป็นอันมาก ไม่เสียเวลาในการแย้งและโต้ตอบกันไปมา

ส่วนการปฏิบัติงานตามหน้าที่นั้นเล่าขอท่านอย่าได้มัวหวาดกลัวต่อผู้ใหญ่อยู่เลย เรามีหน้าที่ต้องกระทำต้องปฏิบัติอย่างใดก็กระทำไปในทางที่ถูกและตั้งใจดี มุ่งแต่ในงาน มีเข็มไปในทางสุจริตแล้ว ใครเล่าจะมาตำหนิหรือลงโทษ เช่น ข้าพเจ้าขึ้นมาพักผ่อนในคราวนี้ ขออย่าให้เข้าใจไปว่า ข้าพเจ้าจะมาคอยจับผิดท่าน ขออย่าให้คิดเช่นนั้นเลย จะมีประโยชน์อันใดที่ข้าพเจ้าจะกระทำเช่นนั้น ถ้าพวกท่านทุกคนพากันคิดเช่นนั้นแล้ว ราชการจะเจริญขึ้นอย่างไรได้ เพราะท่านมัวหวาดกลัวเกรงจะผิด จะพลาด ไม่กล้าจับงานที่จะต้องรับผิดชอบ เลยไม่กล้าออกความคิดความเห็น คอยดำเนินงานตามความเห็นของผู้ใหญ่อยู่เสมอไป ผู้ใหญ่จะเอาสมองมาคิดที่ไหนหวัดไหว ท่านต้องกล้าคิดต้องกล้าทำด้วยตนเอง ผิดเป็นผิด ถ้าผิดนั้นแหละเป็นครูละ ถ้าไม่ทำแล้วทำไมจึงจะรู้ว่าผิดหรือถูกเล่า ต้องทำจึงจะรู้ ถ้าทำผิด แต่มีความปรารถนาดีแล้ว ผู้ใหญ่จะมาทำ ใครบ้างทำงานจะไม่มีผิดมีพลาด ถ้าผิดพลาดโดยความตั้งใจดีแล้ว หน้าที่ของผู้ใหญ่ก็ต้องติต้องสอน

อย่าคิดว่าเป็นความเสียหาย นั่นคือ ผู้ใหญ่ต้องการให้งานนั้นเจริญ ผู้กระทำจะได้มีสติ
คิดให้ดียิ่งขึ้น ข้าพเจ้าเข้าใจว่า คงจะมีใครในบรรดาท่านที่มาหรือไม่ได้มา ณ ที่นี้ก็
ดี คงจะมีความคิดความเห็นดังที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วบ้างเป็นแน่

ข้าพเจ้าเป็นคนตรง จึงชอบพูดกันตรง ๆ ผิดก็ว่าผิด ถูกก็ว่าถูกตามหน้าที่
ราชการ ซึ่งต้องว่ากันไปตามเรื่อง พอนอกเวลาแล้วทางส่วนตัวก็คงเป็นไปตามปกติเช่น
เคยไม่ผิดแปลกไปอย่างใด”

เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๗๔ ท่านชัชวาลบุรี ได้ให้โอวาทแก่ประชาชนในงาน
เปิดโรงเรียนจังหวัดปทุมธานี มีข้อความเป็นคติเตือนใจผู้ฟังมีว่าดังนี้ :-

“พลเมืองเป็นส่วนสำคัญของประเทศ ถ้าประเทศใด มีพลเมืองซึ่งรักความสงบ
ทำมาหากินในทางสุจริต ยอมเสียสละในสิ่งที่ควรเสีย มีความสามัคคีพร้อมเพรียง
กัน มีวิริยอุตสาหะประกอบกิจการที่ชอบประเทศนั้นก็หวังที่จะก้าวขึ้นสู่ความเจริญรุ่งเรืองต่อไปได้

ในที่นี้ข้าพเจ้าขอตักเตือนเพิ่มเติมต่อไปอีกว่า มนุษย์เราที่เกิดมาเมื่อได้เติบโต
โตขึ้น และออกจากอกพอกแม่ไปแล้ว ก็จำจะต้องมีความรับผิดชอบตนเอง ดังคำพระที่
ท่านกล่าวไว้และแปลเป็นภาษาไทยได้ข้อความว่า

“ตนของตนเป็นที่พึงแก่ตน”

ฉะนั้นเราจะต้องตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากินโดยสุจริต อย่าไปหวังพึ่งใครเลย
เป็นอันขาด ถึงหากว่าเราจะยากจนจนแค่นั้นเราก็ต้องกระเสือกกระสนโดยตนเอง หา
กิจการทำเพื่อได้เงินมาจับจ่ายใช้สอยเลี้ยงปากเลี้ยงท้องไปตามอัตตภาพของตน นั้นแหละ
จึงจะถูกตามหลักแห่งกฎธรรมชาติ

ถ้าพลเมืองของเราทุกคนปฏิบัติได้เช่นนี้ก็ทำให้ประเทศชาติของเรามั่นคงเข้ม
แข็งยิ่งขึ้น

รัฐบาลจะช่วยเหลือได้ก็ในทางที่เป็นส่วนรวมใหญ่ ๆ หรือโดยที่เป็นทางสาธารณะ
จะช่วยเป็นส่วนบุคคล ๆ ไปหาได้ไม่ เพราะเป็นการเหลือปากว่าแรง เกินกำลังความ
สามารถของรัฐบาล การช่วยเหลือเป็นส่วนรวมและเป็นสาธารณะนั้น รัฐบาลได้คำนึง
อยู่เสมอ และปฏิบัติอยู่แล้วก็มี”

เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๒ ท่านได้เป็นศาสตราจารย์วิสามัญแห่งมหา
วิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง เวลานั้นพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว

ท่านเคยให้อิโวาทแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองอย่าง
ยืดยาว เต็มไปด้วยหัวข้อธรรม และท่านมีความรู้ความสามารถในทางอักษรศาสตร์ในชั้น
ดีถึงกับแต่งโคลงได้ตั้งจะขอนำมาไว้ประกอบชีวประวัติของท่านดังต่อไปนี้

สุนทรพจน์

ในบทที่ ๓ ข้าพเจ้าได้นำสุนทรพจน์มากล่าวไว้บ้างแล้ว ในบทนี้จะได้กล่าวถึง
สุนทรพจน์บางตอนของพลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา มากล่าวไว้อีก เพื่อประกอบ
ชีวประวัติของท่านตามสมควรจะเห็นว่าเป็นประโยชน์และเป็นแนวคิดทางการเมืองและ
การปกครองในยุคปัจจุบัน

ในระหว่างที่ท่านดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและผู้บัญชาการทหารบก ท่าน
ได้กล่าวสุนทรพจน์ไว้มากหลาย ขอนำมาบรรยายแต่เพียงบางครั้งและบางตอน

เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ ซึ่งเป็นวันครบรอบปีที่ ๔ ของการประกาศใช้
รัฐธรรมนูญฉบับถาวร ท่านเสฐธรบุรุษได้กล่าวคำปราศรัยแก่ประชาชนชาวไทย
ทางวิทยุกระจายเสียงอย่างยืดยาว ตอนหนึ่งท่านได้กล่าวถึง ความคิดเห็นในเรื่องการ
ปกครองระบอบรัฐธรรมนูญไว้ดังต่อไปนี้

“การปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ให้สิทธิเสมอภาคและเสรีภาพ
แก่ประชาชนพลเมืองทั่ว ๆ ไป ไม่มีการเลือกที่รักมักที่ชังแต่ประการใด ห้ามมิได้ ดำเนิน
วิธีการปกครองเป็นสายกลาง ไม่หนักหรือเอนเอียงไปทางหนึ่งทางใดเป็นการปกครอง
ที่มีระเบียบแบบแผนอย่างละเอียดละออ จึงทำให้เป็นการยากที่จะปฏิบัติให้เพียบพร้อม
ในขั้นต้น ๆ แต่ถ้าพลเมืองของเราได้เคยชินแก่การปกครองตามระเบียบนี้แล้ว กิจการ
ของชาติก็จะเดินก้าวหน้าไปอย่างสะดวกตาย ทั้งกลับจะนำผลดีมาสู่ประเทศชาติที่รัก
และประชาชนพลเมืองเป็นอย่างมากอีกด้วย

การปกครองระบอบรัฐธรรมนูญนั้น ถ้าลองคิดเปรียบเทียบดูกับนิสัยใจคอของพล
เมืองแห่งชาติ ก็พอจะทราบได้ดีว่า พลเมืองของประเทศสยามมีสายโลหิตสืบเนื่องมาจาก
คนชาติไทยแต่ครั้งโบราณกาลเป็นบุคคลที่ชอบอิสริภาพและเสรีภาพมาแต่ดั้งเดิม ซึ่งได้ชื่อ
ว่าเป็น “คนไทย” หมายความว่า เป็นที่มีอิสระเสรีแก่ตัว ไม่มีจิตใจเป็นทาส หากในครั้ง
กระโน้น เขาได้ถูกรังแกรบกวนหนักเข้าก็มีความสามารถจะสู้รบปรบมือกับศัตรูของเขา
ได้ โดยที่มีกำลังและความสามารถน้อยกว่า จึงได้พากันอพยพมาหาที่ ๆ จะทำมาหากิน

ใหม่ ครั้นได้ภูมิลาเนาที่เหมาะสมแล้วจึงตั้งตัวขึ้นเป็นเอกราชปกครองกันเองสืบต่อมาจนตราบเท่าทุกวันนี้และยังรู้สึกตัวว่า เป็นไทยอยู่ร่ำไป ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระเจ้าแผ่นดินอยู่ใต้รัฐธรรมนูญนั้น เป็นการเหมาะสมแก่นิสัยใจคอของพวกเราชาวสยามอยู่แล้ว

สยามเป็นประเทศที่มีพระพุทธศาสนาเป็นหลักชัยประจำอยู่ มุ่งแต่จะอบรมสั่งสอนให้บุคคลประพฤติไปในทางศีลธรรม ประกอบกิจแต่ในทางคุณงามความดีอันแท้จริงเท่านั้นมิได้มีการก้าวร้าวต่อศาสนาใด ๆ เป็นศาสนาที่ให้อิสระเสรีแก่ประชาชนเต็มที่ การแผ่ศาสนา ก็กระทำไปในทางเห็นดีเห็นชอบและศรัทธาของผู้ที่จะนับถือ ไม่ได้มีการบังคับขู่เข็ญใครแต่อย่างใด ใครจะสามารถประพฤติศีลธรรมได้เพียงใดแค่นั้นก็แล้วแต่กำลังความสามารถของผู้นั้น ใครทำดีก็ได้ดี ใครทำชั่วก็ได้ชั่ว การปกครองคณะสงฆ์ นั้นเล่าก็ดำเนินไปคล้ายระบอบรัฐธรรมนูญ จึงเห็นได้ว่าเป็นการเหมาะสมแก่การปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญอย่างยิ่ง

คราวนี้ถ้าเราลองคิดเปรียบเทียบหลักการปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญกับทางแห่งพระมหากษัตริย์บ้าง จะมีทางใดที่เสียอย่างไร ถ้าจะคิดดูแต่เพียงผิวเผิน ๆ แล้วก็เห็นไปว่าเป็นการจำกัดพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ แต่ถ้ามองเราได้คิดไปใช้ซึ่งกว่านั้นสักหน่อย คิดถึงว่ามนุษย์ก็ดี สัตว์ต่าง ๆ ก็ดี ทุก ๆ อย่างจะต้องอยู่ในอำนาจแห่งกฎธรรมชาติและธรรมเนียมปฏิบัติทั้งนั้น หากมีผู้ใดสิ่งใดอยู่นอกเหนือไปได้ไม่ เมื่อคนทุก ๆ คนไม่ได้อยู่นอกกฎแห่งธรรมชาติและธรรมเนียมปฏิบัติแล้ว และทุกคนได้อาศัยทำมาหากินอยู่ในประเทศแล้ว ทุก ๆ คนก็ควรอยู่ใต้บทบัญญัติแห่งธรรมนูญ ซึ่งเป็นระเบียบแบบแผนของปวงชน และเป็นกฎหมายอันสูงสุดของประเทศได้ การอยู่ในบังคับแห่งระเบียบแบบแผนและกฎหมายนั้นก็เป็นที่ไปตามกฎหมายธรรมชาติและธรรมเนียมปฏิบัตินั่นเอง กับทั้งเป็นการชอบด้วยอุปนิสัยของชาติไทยเราด้วย เพราะข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่า นิสัยใจคอของพวกเรา รักความเป็นไทย รักในการปกครองกันเอง รักในการมีสิทธิและเสรีภาพทั่ว ๆ ไปโดยสม่าเสมอ แต่หากว่าการอยู่ด้วยกันเป็นจำนวนมาก ๆ นั้น ถ้ามิได้จัดให้มีระเบียบการปกครองเสียเลยก็จะมี การปั่นป่วนยุ่งเหยิงกันใช้น้อย ฉะนั้นท่านจึงวางบทบัญญัติต่าง ๆ ไว้และจัดให้มีเจ้าหน้าที่สำหรับปกครองกันตามลำดับ และทุก ๆ คน มีอิสรภาพและเสรีภาพภายในขอบเขตจำกัดแห่งกฎหมายนั้น ๆ ฉะนั้นพระมหากษัตริย์ซึ่งสืบสายพระโลหิตมาจากเจ้านายไทย จึงสมควรอยู่เองที่จะมีน้ำพระราชหฤทัยเป็นไทย เมื่อถึง

คราวที่เห็นว่าพลเมืองพอสสมควรที่จะมีการปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญได้แล้ว ก็ทรงผ่อนผันให้ตามกาลสมัย ด้วยน้ำพระราชหฤทัยประกอบด้วยพระมหาวีรหาร ๔ ดังปรากฏอยู่แล้วในเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน และวันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕ นั้น

อีกนัยหนึ่ง สำหรับการปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญนั้น ข้าพเจ้ามีความรู้สึก ว่า ถ้าหากพวกเราชาวสยามมีความเคารพรักและบูชารัฐธรรมนูญเป็นมิ่งขวัญของประเทศชาติโดยจริงใจด้วยกันแล้ว ทำอย่างไรพระราชบัลลังก์ของพระบรมราชวงศ์จักรีก็ต้องมั่นคงไม่สั่นสะเทือน ส่วนการปกครองตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชเสียอีก ได้เคยเกิดมีการเปลี่ยนวงศ์พระมหากษัตริย์กันไม่ต้องดังปรากฏในพระราชพงศาวดาร โดยเหตุนี้จึงได้ทำความปั่นป่วนให้เกิดขึ้นในประเทศ บางครั้งถึงกับทำให้อาณาประชาราษฎร์มีความเดือดร้อนไม่เป็นอันทำมาหากินอย่างปรกติสุข การปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญนั้น องค์พระมหากษัตริย์ มีแต่พระมหากษัตริย์องค์เดียวและถึงจะทรงใช้พระราชอำนาจก็แต่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นอำนาจที่มาจากปวงชนชาวสยาม ในกิจการในทางปกครองก็มีคณะรัฐมนตรีรับผิดชอบ ส่วนอำนาจในทางศาลก็มีศาลยุติธรรมกอร์ปด้วยคณะข้าราชการตุลาการรักษาน้ำที่อยู่ที่ อำนาจนิติบัญญัตินั้นเล่าก็เป็นหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ไม่มีอันที่จะต้องกระทบกระเทือนถึงองค์พระมหากษัตริย์ โดยเหตุนี้จึงเห็นว่าเป็นการแนบแน่นสำหรับพระราชบัลลังก์มากกว่าการปกครองระบอบเก่าและอาณาประชาราษฎร์ก็ได้อาศัยพึ่งพระบารมี โดยความร่วมมือเป็นสุขสืบต่อไป

พระเจ้าฟริเดริกมหาราช แห่งประเทศปรัสเซียในเยอรมันนี้ ได้เคยทรงเผยแพร่ว่า

การปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชนั้น เป็นการปกครองที่พระเจ้าแผ่นดินทรงรับผิดชอบ แต่พระองค์เอง ถ้าพระเจ้าแผ่นดินองค์ใดทรงมีพระปรีชาสามารถยอดเยี่ยมก็ทำให้กิจการแผ่นดินก้าวหน้าขึ้นสู่ความเจริญโดยรวดเร็ว ถ้าหากว่าพระเจ้าแผ่นดินที่ทรงปกครองอยู่นั้นมีพระปรีชาสามารถแต่พอประมาณก็พอทำให้ประเทศนั้นทรงตัวไปได้ แต่ถ้าหากตรงกันข้ามก็เป็นอกุศลกรรมของประเทศนั้น ฉะนั้นพระองค์ท่านจึงทรงเห็นการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญเป็นเหมาะแก่การปกครองประเทศ นี่เป็นการกล่าวเผยแพร่โดยทั่ว ๆ ไปหาได้กล่าวเจาะจงประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะไม่ แต่การปก

ครองตามระบอบรัฐธรรมนูญนั้นไม่มีใครจะดำเนินไปอย่างโหดโผนว่องไวก็จริงอยู่ เพราะการปกครองโดยคณะซึ่งมีคนหลายคนร่วมงานกัน ต่างคนต่างก็มีความคิดความเห็นด้วยกันทั้งนั้น แต่เมื่อได้กลั่นร้อยกรองความคิดความเห็นนั้นเข้าด้วยกันแล้ว ก็จะได้ความคิดความเห็นที่แน่นแฟ้นรอบคอบทั้งส่วนรวม ส่วนกิจการก็ดำเนินไปโดยอาการสม่ำเสมอไม่ถอยหลัง เพราะเหตุที่มีสภาผู้แทนราษฎรคอยควบคุมกิจการงานของแผ่นดินอยู่ สิ่งใดที่เห็นว่าล่าช้าหรือไม่ค่อยดำเนินไปโดยดีก็คอยท้วงติง จี้ไซ้ ตั้งกระทู้ถามรัฐบาล ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

ตามที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมานี้เป็นแต่ความคิดความเห็นของข้าพเจ้าประกอบกับการหาหลักฐานมาอ้างให้ฟังพอเป็นสังเขปเท่านั้น ขอท่านผู้ฟังทั้งหลายจงวินิจฉัยเอาเองเถิด”

ในวันเดียวกันนี้ ท่านได้กล่าวสุนทรพจน์ในที่ประชุมแห่งข้าราชการในกรมยุทธศึกษาทหารบก ณ กรมยุทธศึกษาทหารบก ท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของรัฐธรรมนูญไว้ว่า :-

“รัฐธรรมนูญเป็นแม่บทแห่งกฎหมายทั้งปวง เปรียบประดุจดั่งจักรใหญ่ที่สำคัญ ส่วนกฎข้อบังคับอื่น ๆ นั้นเปรียบประดุจดั่งจักรเล็ก ๆ รองลงไปตามลำดับ เมื่อได้ปรับปรุงให้เข้ากันอย่างสนิทสนมดีแล้ว ก็เท่ากับทำให้กิจการงานต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยพร้อมเพรียงและสม่ำเสมอไม่ติดขัด

ข้อสำคัญแห่งรัฐธรรมนูญซึ่งเกี่ยวกับตัวบุคคลนั้นก็คือ การให้สิทธิและหน้าที่แก่ปวงชนชาวสยามเสมอกัน ไม่มีการเลือกที่รักมักที่ชังแต่อย่างหนึ่งประการใด แต่บุคคลนั้นจะต้องเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนให้ดี อย่าละล้าบเลี้ยวเข้าไปในสิทธิของผู้อื่น และอย่าทำการละเมิดกฎหมายใด ๆ ถึงแม้ว่าทำการขัดคำสั่งระเบียบข้อบังคับแบบแผนใด ๆ ที่ท่านได้วางไว้โดยชอบ ก็ต้องมีความคิดเหมือนกัน ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอถือโอกาสชักเตือนเพื่อนร่วมชาติทั้งหลายไว้ ณ ที่นี้ด้วย

การปกครองระบอบนี้เป็นารปกครองอย่างมีระเบียบเรียบร้อย เพราะกำเนิดมาจากผู้ที่มีสติปัญญาอย่างลึกซึ้งและเยือกใส่ออ จึงปฏิบัติได้ยากก็จริงอยู่ แต่ก็เป็นการให้สิทธิและหน้าที่แก่พลเมืองเป็นอย่างเที่ยง หากว่าพวกเราชาวสยามได้พยายามฝึกอบรมตนและปฏิบัติตนจนเคยชินแก่การปกครองระบอบนี้แล้วก็จะได้รับความปรีดาผาสุกทั่วหน้ากัน”

เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นวันประชุมเลี้ยงอาหารค่ำ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม ท่านเชษฐบุรุษ ได้กล่าวสุนทรพจน์ย้ำถึงความสำคัญของความสามัคคี มีว่าดังนี้

“ประเทศชาติจะยั่งยืนเป็นเอกราชอยู่ได้ก็ด้วยความพร้อมเพรียงแห่งพลเมืองของชาติ ฉะนั้นขอให้พวกเราจงมีความสามัคคีรักใคร่กันให้จริง ๆ ความสามัคคีนั้นพวกเราอย่าแสดงแต่จากเท่านั้น ต้องแสดงทั้งกายและใจด้วยการประพฤติ ความสามัคคีนั้นยากนักถ้าใครไม่เคยประพฤติ ฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าควรฝึกตนเองด้วยการกระทำการแม่เมตตาจิตด้วยการกระทำการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยสัมมาวาจา คือ ไม่กล่าวเสียดสีด่าทอ นินทา ใส่ร้ายใคร เมื่อพลเมืองของเรายึดความสามัคคีได้เมื่อไร ก็จะทำให้กำลังเป็นปึกแผ่นขึ้นเมื่อนั้น ถ้าได้ยึดทั้งศีลธรรมรวมเข้าอีกด้วย ก็ยิ่งจะดีขึ้นอีก จะได้เป็นเครื่องนำประเทศชาติ ก้าวหน้าไปสู่อารยธรรม ข้าพเจ้าหวังว่า พวกเราจะช่วยกันรักษาความสามัคคีไว้ได้จริง ๆ

เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๐ อันเป็นวันครบ ๕ รอบปีปฏิรูปแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ได้กล่าวคำปราศรัยแก่ประชาชนทางวิทยุกระจายเสียงอีกวาระหนึ่ง ท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติและฝึกฝนตนเองของประชาชนไว้ดังนี้ :-

เรื่องที่จะได้กล่าวต่อไปนี้ เป็นคติพจน์ของข้าพเจ้าเองที่พิมพ์ในสมุด “เดือนใจเพื่อน” ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิมพ์แจกในการทอดกฐินพระราชทาน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๗ มีข้อความดังนี้

“บ้านเมืองเราต้องการให้มีความสงบ แต่ไม่ต้องการให้เยียบเหงาเป็นป่าช้า”
ต่อไปนี้ ข้าพเจ้าขอขยายข้อความในคติพจน์ให้ท่านทั้งหลายทราบตามที่กล่าว นั้น ข้าพเจ้ามุ่งหมายที่จะให้พวกเราช่วยกันทำนุบำรุงประเทศชาติของเราให้เจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไปจนเท่าเทียม หรืออย่างน้อยเพียงใกล้เคียงอารยะประเทศ ไม่ใช่ปล่อยให้ทรุดโทรมสลักหักพังหรือเป็นที่รกร้างจนเป็นดงเสียดงข้าง ดังที่บางท่านคงเคยเห็นทรากรของบ้านเมืองโบราณมาแล้ว ไพร่ของกรุงโรม หรือพระนครศรีอยุธยา กรุงเก่าที่ตกข้าศึกทำลายหรือเมืองสิงห์ในจังหวัดกาญจนบุรีที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำแควน้อย เป็นต้น ก็ทำอย่างไรเล่าบ้านเมืองของเรา จึงจะพ้นจากการที่นาทุเรศอย่างนั้น คือให้ตั้งอยู่ด้วยความวัฒนาถาวรยิ่งขึ้นไปตามลำดับ ข้าพเจ้าเห็นว่าหาใช้อื่นไกลไม่คนของประเทศ

นั่นเองเป็นต้นเหตุ หากประเทศนั้นมีคนดีมีจำนวนมากพอแล้ว สิ่งอื่น ๆ ที่คนคิดสร้างคนทำ ก็ต้องดีด้วย เช่น กรุงโรมครั้งโบราณได้ถูกทำลายล่มจมลงไปก็เพราะคนของประเทศนั้นเสื่อมคุณสมบัติและสมรรถภาพ อยุรยาที่เสียแก่ข้าศึกจนถูกทำลายย่อยยับก็เพราะคนไทยในสมัยนั้นปล่อยปละละเลยและขาดคุณธรรมที่ดี เช่น แดกความสามัคคีเห็นแก่ตัวเป็นประมาณ หากความสนุกเพลิดเพลิน อ่อนแอต่าง ๆ ดังนี้เป็นต้น เมื่อพวกเราไม่อยากจะให้บ้านเมืองไทยของเราเป็นไปโดยอาการน่าสังเวชเช่นนั้นก็ต้องช่วยกันทำนุบำรุง เช่น ชาวอิตาเลียน ซึ่งมีเลือดชาวโรมันได้กู้ประเทศกลับฟื้นขึ้นมาอีกจนได้คืนฐานะมหาประเทศ เจ้าตากสิน พระเจ้ากรุงธน ได้กู้ประเทศสยามให้คงเป็นเอกราชขึ้นได้อีก แล้วพระพุทธยอดฟ้าช่วยส่งเสริมแผ่อาณาเขตให้กว้างขวางและทำนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญยิ่งขึ้น บ้านเมืองที่ได้กลับฟื้นตัวขึ้นเนื่องจากอะไรก็เนื่องจากคนของประเทศนั้นเอง ถ้าประเทศใดยังมีคนดีพอ ถึงประเทศจะล่มจมลงไปแล้วก็กลับตั้งตัวขึ้นได้อีก ฉะนั้นประเทศจึงต้องการให้มีคนดี ๆ ก็ทำอย่างไรจึงจะมีคนดี ๆ เล่า การที่จะให้มีคนดี ๆ สืบเนื่องกันต่อไปนั้น จำเป็นต้องคิดอบรมคนให้มีศีลธรรม การอบรมผู้ใหญ่คนป้อนเรา ๆ นั้นอบรมยาก เพราะอาจติดอุปกิเลสแน่นเสียแล้ว แทะไม่ออก ถ้าคิดอ่านอบรมเยาวชนเห็นจะสะดวกกว่า ฉะนั้นการให้การศึกษาแก่กุลบุตรกุลธิดา เพราะเมื่อได้วิชาประกอบก็อาจใช้วิชาความรู้นั้นไปในทางที่ผิดก็ได้ กลับซ้ำจะทำความเดือดร้อนให้แก่ไพร่บ้านพลเมืองที่อยู่ในสัมมาปฏิบัติเสียอีก และจะทำให้บ้านเมืองไม่อยู่เย็นเป็นสุข เกิดการเบียดเบียนกันต่าง ๆ นา ๆ เกินไป เพราะหัดดีที่กระทรวงธรรมการของเราคิดถึงเรื่องนี้อยู่มาก และได้ดำเนินการอบรมอยู่แล้ว และจะได้ดำเนินให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก การอบรมศีลธรรมให้มีในอุปนิสัยนั้น ในขั้นแรกควรจะอบรมให้จิตสะอาด ไม่ให้มีอุปกิเลส คือ อารมณ์ที่ชั่วเข้ามาครอบงำ อารมณ์ที่ชั่วนั้นมีหลายอย่าง จะยกมากล่าวในที่นี้ก็จะเป็นการยืดยาวไป ถึงแม้จะอบรมไม่ได้ทั้งหมด แต่พอทำให้อารมณ์ที่ชั่วเสื่อมคลายไปได้เป็นส่วนมากก็นับว่าดี และเมื่อยุวชนนั้นเติบโตขึ้นและมีความคิดความอ่านขึ้นแล้ว ก็จะได้อบรมตนเองต่อไปเพราะมีทุนอยู่บ้างแล้ว ถ้ามีความเพียรและมีความตั้งใจดีที่จะปลดเปลื้องอารมณ์ที่ชั่วก็จะกระทำได้สะดวก

อีกนัยหนึ่ง ควรจะอบรมยุวชนนั้นให้เจริญด้วยสมบัติไว้ คุณสมบัติที่พอจะยกมากล่าวเป็นตัวอย่างมากล่าวนี่ ก็คือ

๑) สัทธา กับ ปัญญา

รัฐสภาสาร

- ๒) สติ กับ สัมปชัญญะ
- ๓) หิริ กับ โอตตัปปะ
- ๔) ขันติ กับ โสรัจจะ
- ๕) ความซื่อตรง กับ ความอ่อนโยน
- ๖) บุญพการะ กับ ปฏิการะ
- ๗) เมตตา กับ กรุณา
- ๘) สัจจะ กับ จาคะ

คุณธรรมที่ยกตัวอย่างมากล่าวนี้ควรอบรมให้มีขึ้นและคุณธรรมอย่างอื่น ๆ ที่มีควรกระทำให้เป็นอาจฉิม จิตใจจะได้ปราณีตขึ้นทุกที เป็นลำดับไป

เมื่อได้คุณสมบัติที่ดีอยู่ในอุปนิสัย จะมีวิชาความรู้ใด ๆ ก็จะใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติในทางที่ชอบ เช่น ถ้าเป็นพลเมืองก็เป็นพลเมืองดี รู้จักทำมาหาเลี้ยงชีพโดยทางชอบธรรม ถ้าเป็นทหารก็เป็นทหารที่มีค่าสูงและกล้าหาญเข้มแข็งทรหดอดทน มีจิตใจเมตตาอารีต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นคนสุภาพถือกฎยุทธวินัยโดยเคร่งครัด ยอมสละชีพเพื่อชาติเมื่อถึงความจำเป็นอย่างเด็ดเดี่ยว ถ้าเป็นเจ้าบ้านผ่านเมืองก็ทำการปกครองโดยยุติธรรมประกอบด้วยพรหมวิหาร ๔ ถ้าเป็นขุนศาลตุลาการก็พิจารณาตัดสินความโดยเที่ยงธรรม ไม่เอื้อเอียงหรือเห็นแก่สินบน ถ้าเป็นข้าราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องการเงินก็กระทำหน้าที่โดยซื่อสัตย์สุจริตไม่ชักยอกหรือลະโมภเห็นแก่จะได้ ถ้าเป็นพ่อค้าคบค้าก็ไม่หน้าเลือดจนถึงกระทำการซื้อถูกขายแพงจนเกินไป ถ้าเป็นเจ้าหน้าที่ดำรงเหนือการเมืองก็ทรงวางพระองค์สมพระเกียรติยศเป็นที่น่าเคารพรักของคนทั่วไป ถ้าเป็นพระสงฆ์องค์เจ้าก็รักษาศรัทธาวินัยโดยเคร่งครัดตามพระพุทธรูปบัญญัติและตั้งใจเทศนาโปรดพลเมืองให้รู้จักศีลธรรมตามอัธยาศัยของบุคคลนั้น ๆ”

เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ในโอกาสที่พ้นตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ท่านเชษฐบุรุษได้กล่าวคำปราศรัยทางวิทยุกระจายเสียงครั้งหนึ่ง ท่านได้กล่าวถึงความรู้สึกอีก ซึ่งชาวไทยจะพึงมีเพื่อการดำเนินงานของชาติว่า :-

ในการดำเนินงานของชาติที่ดี ในการดำเนินการเมืองเพื่อหาอุปบายและวิธีประศาสน์การเพื่อความสุขและความวัฒนาถาวรของประเทศชาติภายใต้ระบอบรัฐธรรมนูญที่ดี เราจะต้องกระทำด้วยการคำนึงถึงความเป็นไทยและความเป็นธรรมควบคู่กันไป

ข้าพเจ้าใคร่ขอให้พวกเราชาวสยามทุกคนสังวรอย่างหนักว่า ในการดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนั้น เราต้องคำนึงถึงความเป็นไทยและความเป็นธรรมอยู่ทุกเมื่อ

การปฏิบัติอื่นใดที่จะทำให้ความเป็นไทยของเราเสื่อม เช่น การแตกแยกกัน การกระทำอันเป็นที่เสื่อมเกียรติแก่ชาติ การกระทำที่จะเป็นช่องทางให้คนต่างด้าวดูหมิ่นดูแคลนชาติของเรา การขาดสามัคคีหรือขาดภราดรภาพต่อกันและกันและการกระทำอย่างอื่นใด อันจะเป็นเหตุให้เสื่อมความเข้มแข็งในความเป็นไทยส่วนรวมของเราแล้ว เหล่านี้ย่อมเป็นปฏิปักษ์อันร้ายแรงแก่รัฐธรรมนูญ เราต้องไม่กระทำเป็นอันขาด ขอให้ท่านเข้าใจว่า ระบอบรัฐธรรมนูญของเราจะประดิษฐานอยู่ด้วยดีได้ก็โดยเรามีความเป็นไทยหรือความเป็นเอกราชอันหนึ่งอันเดียวกันอยู่เบื้องหลังเป็นเครื่องค้ำจุน

ในส่วนความเป็นธรรมนั้นเล่า พวกเราจะต้องมีใจเป็นนักกีฬา ต้องพยายามทำความเข้าใจอันดีต่อกันและโอนอ่อนเข้าหากัน ยิ่งกว่านั้นระบอบรัฐธรรมนูญของเราเป็นระบอบที่เดินสายกลาง ฉะนั้นในการที่จะช่วยกันดำเนินงานของชาติ เราต้องมีขันติ คือความอดทนต่อกัน ความเห็นอกเห็นใจกันและต้องหวังดีต่อกันและกันด้วย ข้อนี้เป็นวิญญานสูงสุดของรัฐธรรมนูญของเรา

เมื่อท่านทั้งหลายปฏิบัติตามระบอบรัฐธรรมนูญด้วยการคำนึงถึงความเป็นไทยและความเป็นธรรมได้แล้ว ประเทศชาติที่รักของเราก็จะเจริญก้าวหน้าต่อไปได้สมความปรารถนาทุกประการ”

๓. คติพจน์

พลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ได้เขียนคติพจน์ไว้มากมายอันเป็นกิจธรรมดาของรัฐบาล คติพจน์นั้นทำให้เราทราบถึงความคิดความเห็นของท่านผู้ให้คติพจน์ได้เป็นอย่างดี ในตอนนี้จะได้นำคติพจน์บางคติของท่านมาลงพิมพ์ไว้เพื่อประกอบประวัติของท่านตามที่เห็นสมควร

(๑) คติพจน์ คัดจากสมุด “เดือนใจเพื่อน” ซึ่งคณะรัฐมนตรีพิมพ์แจกในการพระกฐินพระราชทาน ณ วัดปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ ท่านเขียนไว้ว่า :-

(๑) บ้านเมืองเราต้องการให้มีความสงบ แต่ไม่ต้องการให้เงียบเหงาเป็นป่าช้า

(๒) กิจกรรมใด ๆ ที่กระทำร่วมกันด้วยสามัคคีเป็นเอกฉันท์ พร้อมทั้งวิริยะ
อุตสาหะและกอร์ปด้วยศีลธรรมแล้ว กิจกรรมนั้น ๆ ย่อมสำเร็จโดยปราศจากโทษ

(๓) เมตตา, กรุณา, มุทิตา, อุเบกขา, เป็นคุณสมบัติของผู้ใหญ่ ถ้าผู้ซึ่งมีหน้า
ที่ปกครองคนยึดหลักอันนี้ไว้ก็จะปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสวัสดิ์

(๔) ชาตีสื่อต้องไว้วางใจ ชาตีสายต้องไว้วางใจ เป็นสุภษัตริย์ที่เหมาะสมแก่การ
ทหาร ข้าพเจ้าจึงได้เลือกเอามาเป็นบทประจำดวงตราของสกุล “พหลโยธิน”

๒. คติพจน์ซึ่งพลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ให้นำลงในหนังสือพิมพ์ประชาชาติ
ในวันที่ระลึกแห่งวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๒ ซึ่งถือเป็นวันสำคัญของชาติ หรือ “วัน
ชาติ” ในขณะนั้น

“ประเทศชาติ ความเป็นอยู่ประจวบเดียวกับมนุษย์ บุคคลใครจะมีชีวิตอยู่ด้วย
พรสี่ประการอันใดประเทศชาติก็ต้องการอันนั้นเหมือนกัน

(๑) ประเทศชาติจะมีอายุยืนนานได้ ก็โดยอาศัยรัฐประศาสน์นโยบายอย่างสุขุม
คัมภีรภาพของประเทศนั้น

(๒) ประเทศชาติจะมีวรรณะตั้งงามได้ ก็โดยอาศัยการทำนุบำรุงส่งเสริมให้
มีความเจริญก้าวหน้าประกอบไปด้วยศีลธรรมและวัฒนธรรม

(๓) ประเทศชาติจะมีสุขได้ก็โดยอาศัยความสงบเรียบร้อยปราศจากภัยภายใน
และภายนอก

(๔) ประเทศชาติจะมีกำลังได้ก็โดยอาศัยความสมบูรณ์พูนสุขของประชาชน
พลเมืองและความสามัคคีพร้อมเพรียงในการเสียสละเพื่อส่วนรวม

๓. คติพจน์ซึ่งพลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ให้นำลงในหนังสือพิมพ์แจก
ประชาชนแห่งจังหวัดปทุมธานีในวันชาติ พระพุทธศักราช ๒๔๘๒ คือวันที่ ๒๔
มิถุนายน ซึ่งในเวลานั้นเป็นวันชาติซึ่งเป็นวันสำคัญของชาติ

“(๑) ข้าราชการกับประชาชนพลเมืองไม่ใช่คู่อริกัน แต่เป็นมิตรที่ต้องร่วมจิต
คอยรับใช้และผดุงชาติด้วยกันทั้งนั้น

(๒) ประชาชนของชาติต้องมีสามัคคีพร้อมเพรียงกัน ชาติจึงจะมีความเข้มแข็ง
มั่นคงได้

(๓) บุคคลยากจนแต่เกียจคร้าน หนักไม่เอาเบาไม่สู้ เทพเจ้าองค์ใด ๆ ก็ไม่
สามารถจะช่วยเหลือเขาให้พอมีสู้ได้

(๔) คนที่เห็นแก่ตนฝ่ายเดียว ไม่ยอมเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเลย ชื่อว่าเป็น
เป็นคนชาติไม่ควรปรารภณา

๔. คติพจน์ซึ่งเจ้าคุณพหลได้ให้ไว้แก่หนังสือพิมพ์ตำรวจ เพื่อเป็นที่ระลึกในวัน
ชาติ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๒ มีว่าดังนี้

“(๑) การบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนเป็นหน้าที่ของผู้รักษาสันติราษฎร์
เมื่อถึงคราวกระทำต้องทำโดยแข็งแรงที่เดียว

(๒) กิจการใด ๆ ที่ปฏิบัติไปด้วยอคติแล้วผลที่จะบังเกิดขึ้นก็ไม่วายทุจริตและผิด
บุติธรรม

(๓) งานการเจริญกอร์ปด้วยศีลธรรมก็จะเจริญไป เป็นการเจริญที่แท้จริง

(๔) ศีลธรรมนั้นเป็นเกียรติศักดิ์และเกียรติคุณของผู้ประพฤติ

๕. เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๒ พลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ได้ให้
คติพจน์แก่คณะวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และนักศึกษาในสำนักนี้ คือ :-

(๑) การศึกษาเป็นสื่อนำไปสู่ความเจริญ

(๒) บุคคลที่ขาดการศึกษาก็ไม่ต่างอะไรกับคนตาบอดหูหนวก

(๓) ผู้อ่อนปัญญาแต่มีความอุตสาหะหมั่นเพียรในการศึกษาก็อาจนำตนไปสู่ความ
เจริญได้

(๔) การศึกษาจนจบหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ไม่หมายความว่าสำเร็จการ
ศึกษาทีเดียวให้หมายแต่เพียงว่าได้ทุนในการที่จะค้นคว้าหาความรู้ความชำนาญต่อไป

ในฐานะที่พลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นชษฐบุรุษ เป็นที่เคารพนับถือ
ของคณะปฏิวัติ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ตลอดมา ดังจะเห็นได้ว่าแม้พ้นตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
ไปแล้ว ชาวคณะปฏิวัติก็ยังรำลึกถึงและส่งกระเช้าดอกไม้เป็นของขวัญอันชื่น
ใจตลอดมา ขอยกตัวอย่างสักรายเดียว พลเอก หลวงอดุลเดชจรัส ได้นำกระเช้าดอกไม้
ไปแสดงความเคารพนับถือในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๐ พลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา
ได้มีหนังสือขอขอบคุณ พลเอก หลวงอดุลเดชจรัส ว่าดังนี้

วังปารุสกวัน

๒๔ มิถุนายน ๒๕๘๐

เรียน คุณหลวงที่รักใคร่และนับถือ

ในคราวบรรจบครบรอบปีที่ ๕ แห่งวันที่ ๒๔ มิถุนายน นั้น ได้รับกระเช้าดอกไม้ที่คุณหลวงได้ส่งมาวยพรผม ผมขอบคุณอย่างยิ่งและผมขอทูลระลึกไปถึงเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ใน ๕ ปีที่แล้วมา ในริ้วแรกแห่งการก่อการนั้น ก่อนที่จะไปถูบและรุดเกราะ คุณหลวงได้นั่งรถคันเดียวไปกับผม บังเอิญที่นั่งหมด ผมได้ให้คุณหลวงนั่งบนตักของผมไป เพื่อไปร่วมเป็นร่วมตายด้วยกัน ภาพอันนั้นยังทรงจำอยู่ในดวงใจไม่หาย

ฉะนั้น เมื่อมาบรรจบครบรอบนี้ซ้ำอีกวาระหนึ่ง ผมจึงขอวยพรให้คุณหลวงเจริญด้วยจตุพิชพรให้ตั้งหน้ารับราชการฉลองพระเดชพระคุณประเทศชาติสมเสร็จผลดั่งมโนรสทุกประการเทอญ

ด้วยความเคารพรัก

(ลงนาม) พหลพลพยุหเสนา

ในหนังสือของจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ลงวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๘๐ มีคติพจน์ของ พ.อ. พระพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีอยู่ว่า

“บ้านเมืองเราต้องการให้มีความสงบ แต่ไม่ต้องการให้เจียบเหงาเป็นป่าช้า
กิจการใด ๆ ที่กระทำร่วมกันด้วยสามัคคีเป็นเอกฉันท์ พร้อมทั้งวิริยะและ
อุตสาหะและกอร์ปด้วยศีลธรรมแล้ว กิจการนั้น ๆ ย่อมสำเร็จโดยปราศจากโทษ”

คติพจน์ พ.อ. พระยาพหลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี”

The International Year of Peace was proclaimed by the General Assembly

"considering that the promotion of peace is the basic objective of the United Nations (and) recognizing that peace continues to be a goal instead of an achievement."

Resolution 37/16

1986

UNITED NATIONS
WORLD DISARMAMENT CAMPAIGN

To inform, educate and generate public understanding and support for the objectives of the United Nations in the field of arms limitation and disarmament.

ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แต่ละประเทศได้ดำเนินการโดยใช้นโยบาย ผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นที่ตั้ง จนก่อให้เกิดความขัดแย้งซึ่งนำไปสู่สงครามโลก และผลของสงครามนั้น ได้ก่อให้เกิดความหายนะไปทั่วทุกแห่ง ประเทศต่าง ๆ จึงได้ร่วมมือกันจัดตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้นในปี ๑๙๔๕ หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒

จุดมุ่งหมายในการดำเนินการขององค์การนี้ก็เพื่อส่งเสริมความร่วมมือกันระหว่างประเทศ ในอันที่จะแก้ปัญหาระหว่างประเทศในด้านต่าง ๆ โดยเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการนั้นในอันจะนำไปสู่สันติภาพของมวลมนุษยชาติ แต่ปัจจุบันภาวะการณ์ของโลกอยู่ในความสับสนวุ่นวายและไม่มีความสงบ เช่นมีการละสมอาวุธในการที่จะทำลายล้างกัน มีการขัดแย้งตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก และมีการเอาเปรียบทางการค้า เป็นต้น

ในท่ามกลางภาวะการณ์ดังกล่าวของโลกปัจจุบัน สมัชชาสหประชาชาติก็ได้มีมติให้ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นปีสันติภาพสากล เพื่อที่จะให้ทุกประเทศได้คำนึงถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นภายหน้าจากมือของมนุษย์ด้วยกันเอง และเพื่อเป็นการระดมกำลังให้ทุกประเทศ ได้มีเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะรณรงค์ต่อสู้เพื่อให้ได้ซึ่งสันติภาพ อันเป็นสิ่งที่มวลมนุษยชาติปรารถนา
บรรณาธิการ

องค์การสหประชาชาติ

จักรชัย รอดประเสริฐ

ประวัติการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ

สงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดขึ้นเนื่องจากสันนิบาตชาติปฏิบัติงานล้มเหลวในการที่จะรักษาสันติภาพของโลกให้คงอยู่ และในระหว่างที่สงครามโลกครั้งที่ ๒ กำลังดำเนินอยู่นั้น ผู้นำประเทศมหาอำนาจฝ่ายพันธมิตรได้ประชุมร่วมกันหลายครั้ง นอกจากนี้ จะประชุมเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการทำสงครามแล้ว ยังมีการประชุมร่วมกันตกลงในหลักเกณฑ์ที่จะดำเนินการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศหลังสงครามโลกอีกด้วย ในระยะที่สงครามใกล้สิ้นสุดลงได้มีแนวความคิดอยู่สองทางเกี่ยวกับการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับองค์การระหว่างประเทศเพื่อทำหน้าที่นี้กล่าวคือ แนวความคิดอันแรกเป็นไปในทางที่จะรื้อฟื้นโครงสร้างและการดำเนินงานของสันนิบาตชาติขึ้นมาใหม่ โดยให้สันนิบาตชาติดำเนินการต่อไปในฐานะองค์การระหว่างประเทศสากล แนวความคิดที่สองต้องการให้ยุติการดำเนินงานของสันนิบาตชาติและสถาปนาองค์การระหว่างประเทศสากลองค์การใหม่ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่รักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศแทนสันนิบาตชาติ ผู้นำของประเทศต่าง ๆ ยอมรับแนวความคิดอันหลัง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้นำของประเทศต่าง ๆ ได้พิจารณาถึงข้อบกพร่องในหลักการของกติกาสันนิบาตชาติและความล้มเหลวของสันนิบาตชาติในการรักษาไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศและสาเหตุสำคัญเหตุหนึ่งคือ ประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้เข้าร่วมอยู่ในสันนิบาตชาติด้วย เซอร์โรเบิร์ต ซีซิล (Sir Robert Cecil) ของอังกฤษ ซึ่งเป็นรองประธานคณะกรรมการร่างกติกาสันนิบาตชาติที่การประชุมสันติภาพที่ปารีสได้กล่าวในที่ประชุมสมัชชาครั้งสุดท้ายของสันนิบาตชาติว่า “สันนิบาตชาติได้สิ้นสุดลงแล้ว ขอให้สหประชาชาติจงเจริญ (The league is dead, long live the United Nations)”

LIIRT

วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๑๙๔๑ ประธานาธิบดีแฟรงคลิน ดี รูสเวลต์ แห่งสหรัฐอเมริกาและนายกรัฐมนตรีวินสตัน เชอร์ชิล แห่งอังกฤษได้ไปพบปะประชุมกัน ณ มหาสมุทรแอตแลนติกบนเรือรบสหรัฐที่ชื่อว่า ออกัสต้า ได้ร่วมกันลงนามตกลงร่วมมือกัน เรียกว่า กฎบัตรแอตแลนติก โดยได้ร่างกฎเกณฑ์แห่งการปฏิบัติร่วมกันขึ้น ๘ ข้อ คือ

๑. ประเทศทั้งสองจะไม่แสวงหาการขยายตัวใด ๆ ไม่ว่าทางอาณาเขตหรือดินแดนทางอื่น ๆ

๒. ประเทศทั้งสองไม่ปรารถนาที่จะเห็นการเปลี่ยนแปลงทางอาณาเขตและดินแดนโดยผิดต่อความปรารถนาของประชากรที่เกี่ยวข้องอย่างเสรี

๓. ประเทศทั้งสองจะเคารพต่อสิทธิของบรรดาประชากรทั้งปวงในอันที่จะเลือกรัฐบาลแบบใด ๆ ก็ได้และปรารถนาที่จะเห็นสิทธิในอาชีพโดยและการปกครองที่ตนต้องสูญเสียไปโดยการถูกบังคับได้กลับคืนมาสู่ประชากรทั้งหมด

๔. ประเทศทั้งสองพยายามให้รัฐทั้งปวงไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก มีชัยหรือปราชัยได้ทำการค้าขายได้รับวัตถุดิบของโลก ซึ่งจำเป็นสำหรับความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของประเทศของตนโดยเสมอภาคกัน ทั้งนี้ด้วยการเคารพต่อข้อผูกพันทั้งปวงอันยังคงมีผลใช้บังคับอยู่สำหรับประเทศทั้งสองนั้น

๕. ประเทศทั้งสองปรารถนาที่จะจัดให้มีการร่วมมือกันโดยเต็มที่ในบรรดาประชาชาติทั้งปวงในด้านเศรษฐกิจ ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะแสวงหามาตรฐานแรงงานอันสูงขึ้นในการก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงทางสังคมทั่วไป

๖. ภายหลังจากการกวาดล้างการกดขี่ของระบบนาซีแล้ว ประเทศทั้งสองหวังที่จะได้เห็นสันติภาพได้สถาปนาขึ้น ซึ่งจะได้อำนวยวิถีทางให้ประชาชาติทั้งปวงได้อาศัยอยู่ในเขตแดนของตัวเองด้วยความปลอดภัยและจะให้หลักประกันว่า ประชากรในประเทศทั้งหลายจะใช้ชีวิตของตนได้อย่างมีอิสระภาพ พ้นจากความหวาดกลัวใด ๆ ได้ตามความต้องการ

๗. สันติภาพดังนี้จะช่วยให้ทุกคนได้สัญจรไปมาในทะเลหลวง และมหาสมุทรได้โดยปราศจากการขัดขวางใด ๆ

๘. ประเทศทั้งสองเชื่อว่าประชาชาติทั้งปวงในโลกไม่ว่าโดยทางเหตุผลหรือทางจิตใจหรือเหตุผลตามสภาพเป็นจริงแล้วควรจะต้องระงับการใช้กำลัง เพราะมีฉะนั้นแล้วสันติภาพในอนาคตจะดำรงอยู่มิได้ประชาชาติทั้งหลายยังคงสะสมกำลังทางบก

ทางทะเล ทางอากาศอยู่ต่อไป หรือจะทำการขู่ขู่ว่าจะรุกรานออกไปนอกอาณาเขตของตนนั้นก็มีการกระทำต่อไป ประเทศทั้งสองเชื่อว่า ขณะที่กำลังรอกการสถาปนาระบบความมั่นคงอย่างถาวรอยู่นั้น การลดอาวุธของประชาชาติดังกล่าวมาแล้วเป็นสิ่งสำคัญ ประเทศทั้งสองจะส่งเสริมและช่วยเหลือมาตรฐานอันพึงปฏิบัติได้อย่างอื่น ๆ อันเป็นวิธีแบ่งเบาภาระอันหนักหน่วง ในการสะสมกำลังอาวุธให้ประชาชนที่รักสันติ

กฎบัตรแอตแลนติกนี้ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและได้รวมเข้าอยู่ในปฏิญญาสหประชาชาติ (United Nations Declaration) ซึ่งได้ลงนามเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๑๙๔๒ ณ กรุงวอชิงตัน โดยประเทศต่าง ๆ ที่ได้ร่วมทำสงครามต่อต้านเยอรมัน อิตาลี และญี่ปุ่น จำนวน ๒๖ ประเทศ ประกาศรวมกันเป็น "สหประชาชาติ" คำว่า "สหประชาชาติ" นี้เป็นคำที่ประธานาธิบดีรูสเวลต์ได้ริเริ่มตั้งขึ้นโดยมีความหมายว่า "บรรดาประชาชาติต่าง ๆ ได้ให้ความร่วมมือร่วมใจที่จะต่อต้านศัตรูร่วมกัน"

ผู้ที่เป็นผู้ริเริ่มทางด้านความคิดให้ตั้งสหประชาชาติ คือ นายคอร์ดัลล์ ฮัลล์ (Cordell Hull) ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ในระยะนั้น นายคอร์ดัลล์ ฮัลล์ ได้ปราศรัยทางวิทยุกระจายเสียงเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๑๙๔๓ กล่าวถึงปัญหาการก่อตั้งองค์การของสังคมนานาชาติ และได้เสนอข้อยุติของการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ด้วยและเนื่องมาจากคำปราศรัยดังกล่าวนี้เองที่ต่อมาได้เกิดแรงจูงใจให้มีการก่อตั้งสหประชาชาติและบุคคลผู้นี้ได้รับรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพในปี ๑๙๔๕

ต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา อังกฤษและสหภาพโซเวียต และเอกอัครราชทูตจีนประจำโซเวียต รวม ๔ ประเทศ ได้มาประชุมร่วมกัน ณ กรุงมอสโก และได้ร่วมลงนามในปฏิญญามอสโก (Moscow Declaration) เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๑๙๔๓ ซึ่งได้ออกประกาศร่วมกันอันเกี่ยวกับความมั่นคงทั่วไป มีข้อความว่า "โดยที่มีความจำเป็นจะต้องจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศโดยเร็วที่สุด โดยยึดมั่นในความเท่าเทียมกันอธิปไตยบรรดาประเทศสมาชิกก็จะเปิดให้แก่รัฐที่รักสันติทั่วไปที่ใหญ่หรือเล็ก เพื่อดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ" และปฏิญญานี้ได้กำหนดแนวทางใหญ่ ๆ ในการก่อตั้งสหประชาชาติไว้ด้วย

หลังจากได้ไปประชุมกัน ณ กรุงมอสโกแล้วต่อมาได้นัดกันมาประชุม ณ กรุงโตโร ประเทศอียิปต์อีก โดยมีประธานาธิบดีของอเมริกาเซอร์ซิล นายกฯ ของอังกฤษ

และเจียงไคเช็คของจีน ได้ประชุมกันระหว่างวันที่ ๒๒-๒๕ พฤศจิกายน ๑๙๔๓ โดยชาติทั้งสามมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะไม่ขยายดินแดนแต่อย่างใด แต่ตรงข้ามก็อยากให้เห็นประเทศต่าง ๆ ได้รับเอกราชมีการปกครองตนเอง

เมื่อประชุมที่กรุงไคโร เสร็จแล้วผู้นำทั้งสามได้เดินทางไปพบ สตาลิน ผู้นำของโซเวียต ณ กรุงเดหะราน ซึ่งคอยอยู่แล้วเพื่อประชุมร่วมกัน และได้ออกแถลงเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๑๙๔๓ ว่า “ความร่วมมือร่วมใจจะนำมาซึ่งสันติภาพและถือว่าเป็นความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ของพวกเรา และความตั้งใจดีของประชากรทั่วโลกในการช่วยสร้างสันติภาพ เพื่อกำจัดภัยพิบัติอันน่ากลัวจากสงคราม เพื่อคนรุ่นหลังต่อไป นอกจากนี้จะได้แสวงหาความร่วมมือกันอย่างจริงจังของบรรดาประชาชาติไม่ว่าใหญ่หรือเล็กเพื่อจัดระบบทรราชย์ การกดขี่และความเป็นทาส การเบียดเบียนให้หมดสิ้นไป จะยินดีต้อนรับชาติต่าง ๆ เข้ามาเป็นสมาชิกแห่งครอบครัวระบอบประชาธิปไตยของเราต่อไป”

หลังจากนั้นต่อมาได้จัดให้มีการประชุมร่างกฎบัตรสหประชาชาติขึ้น การประชุมครั้งนี้เป็นการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ ผู้ที่เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้แทนของประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ จีนและโซเวียต ประชุมกันที่คฤหาสน์ดัมบาร์ตันโอ๊ค (Dumbarton Oaks) (ชานกรุงวอชิงตันดี.ซี.) ระหว่างเดือนสิงหาคม-ตุลาคม ๑๙๔๔ และได้จัดร่างกฎบัตรสหประชาชาติในรายละเอียด จากนั้นก็ได้นำร่างกฎบัตรสหประชาชาติเสนอต่อที่ประชุม ที่ ยัลต้า (Yalta) แหลมไครเมียในรัฐยูเครนของโซเวียต ซึ่งการประชุมที่ยัลต้าได้จัดให้มีขึ้นในวันที่ ๔-๑๑ กุมภาพันธ์ ๑๙๔๕ และได้มีการพิจารณาร่างกฎบัตรสหประชาชาติดังกล่าวข้างต้น และการประชุมครั้งนี้ได้มีการลงนามในความตกลงที่ยัลต้าหลายเรื่องด้วยกัน รวมทั้งการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมร่างกฎบัตรสหประชาชาติจากดัมบาร์ตันโอ๊คบางประการที่สำคัญ ๆ ด้วย โดยเฉพาะมหาอำนาจทั้งสาม คือ อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และโซเวียต ได้กำหนดระบบการออกเสียงในคณะมนตรีความมั่นคง ซึ่งให้อำนาจคณะมนตรีความมั่นคงมีสิทธิวีโต้ (สิทธิยับยั้ง) และในการประชุมที่ยัลต้านี้เองได้มีการตกลงให้เปิดประชุมสหประชาชาติที่เมืองซานฟรานซิสโก ประเทศสหรัฐอเมริกา ในวันที่ ๒๕ เมษายน ๑๙๔๕ เพื่อพิจารณาเรื่องการจัดตั้งองค์การโลก นอกจากนั้นยังได้ตกลงว่าประเทศจีนและฝรั่งเศส จะได้รับเชิญในฐานะเป็นประเทศมหาอำนาจอีกด้วย

การประชุมที่เมืองซานฟรานซิสโกมีประเทศที่เข้าร่วมประชุมด้วย ๕๑ ประเทศ ซึ่งได้ร่วมลงนามในกฎบัตรสหประชาชาติ (Charter of the United Nations) เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๑๙๔๕ และกฎบัตรดังกล่าวได้บรรจุธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเอาไว้ด้วย

ประเทศทั้ง ๕๑ ประเทศ ซึ่งได้ร่วมลงนามในกฎบัตรสหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๑๙๔๕ นั้น มี

สหรัฐอเมริกา อังกฤษและไอร์แลนด์เหนือ สหภาพโซเวียต จีน ออสเตรเลีย เบลเยียม แคนาดา คอสตาริกา คิวบา เซกโกสโลวะเกีย สาธารณรัฐโดมินิกัน เอลซัลวาดอร์ กรีซ กัวเตมาลา ไฮติ ฮอนดูรัส อินเดีย ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ นิการากัว นอร์เวย์ ปานามา ไปแลนด์ สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ยูโกสลาเวีย เม็กซิโก ฟิลิปปินส์ เอธิโอเปีย อิรัก บราซิล โบลิเวีย อิหร่าน โคลอมเบีย ไลบีเรีย ฝรั่งเศส เอกวาดอร์ เปรู ชิลี ปารากวัย เวเนซุเอลา อูรุกวัย จูริก อียิปต์ ซาอุดีอาระเบีย ซีเรีย เลบานอน เดนมาร์ก ยูเครน โบโลรุษเซีย อาร์เจนตินา

กฎบัตรสหประชาชาติซึ่งประกอบด้วย ๑๑๑ มาตรา ได้รับการให้สัตยาบันโดยสหรัฐ ฝรั่งเศส อังกฤษ โซเวียต และจีน กับรัฐผู้ร่วมลงนามอื่น ๆ ได้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๑๙๔๕ ดังนั้นในวันที่ ๒๔ ตุลาคมของทุก ๆ ปี จึงถือเป็นวันสหประชาชาติ และได้มีการประชุมสมัชชาใหญ่ครั้งแรกระหว่างวันที่ ๑๐ มกราคม-๑๔ กุมภาพันธ์ ๑๙๔๖ ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ณ ที่ประชุมนี้ได้มีมติให้จัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ขึ้นตามที่ระบุไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ และที่ตั้งขององค์การสหประชาชาติอยู่ที่นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา

สหประชาชาติมีลักษณะสากล กล่าวคือ ประกอบด้วยสมาชิกจากประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลก ซึ่งมีอารยธรรมและระบอบการเมืองและสังคมต่าง ๆ กัน เป็นองค์การที่พยายามแสวงหาหลักการอยู่ร่วมกัน และความร่วมมือกันระหว่างประเทศต่าง ๆ ซึ่งหมายถึงการรวมเอามนุษยชาติต่าง ๆ มาร่วมมือร่วมใจกันดำเนินงานเพื่อสร้างสันติภาพและความก้าวหน้าของโลก

ความมุ่งหมายของสหประชาชาติ

๑. เพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศและมุ่งต่อจุดหมายปลายทางอันนี้ จะได้ดำเนินมาตรการร่วมกันอันมีผลจริงจังเพื่อการป้องกันและการ

ขจัดปิดเป่าการคุกคามต่อสันติภาพและเพื่อปราบปรามการรุกรานหรือการล่วงละเมิดอื่น ๆ ต่อสันติภาพ ตลอดจนนำมาโดยสันติวิธีและสอดคล้องกับหลักการแห่งความยุติธรรมและกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งการปรับปรุงหรือระงับกรณีพิพาทหรือสถานการณ์ระหว่างประเทศอันนำไปสู่การล่วงละเมิดสันติภาพได้

๒. เพื่อพัฒนาสัมพันธไมตรีระหว่างประชาชาติทั้งปวงโดยยึดการเคารพต่อหลักการแห่งสิทธิที่เท่าเทียมกัน และการกำหนดเจตจำนงของตนเองแห่งประชาชนทั้งปวงเป็นมูลฐานและจะได้ดำเนินมาตรการอันเหมาะสมอย่างอื่น ๆ เพื่อเป็นกำลังแก่สันติภาพสากล

๓. เพื่อทำการร่วมมือระหว่างประเทศในอันที่จะแก้ปัญหาระหว่างประเทศในทางเศรษฐกิจ การสังคม วัฒนธรรม และมนุษยธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนการเคารพสิทธิมนุษยชนและอิสรภาพอันเป็นหลักมูลฐานสำหรับทุก ๆ คน โดยปราศจากความแตกต่างในทางเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา

๔. เพื่อเป็นศูนย์กลางสำหรับประสานการดำเนินการของประชาชาติทั้งปวงในอันที่จะบรรลุจุดหมายปลายทางร่วมกันและให้กลมกลืนกัน

หลักการของสหประชาชาติ

๑. องค์การย่อมยึดหลักแห่งความเสมอภาคในอธิปไตยของสมาชิกทั้งปวงเป็นมูลฐาน

๒. เพื่อทำความแน่ใจให้แก่สมาชิกในสิทธิและผลประโยชน์อันพึงได้รับจากสมาชิกภาพ สมาชิกทั้งปวงจะต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติฉบับปัจจุบันโดยสุจริตใจ

๓. สมาชิกทั้งปวง จะต้องระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศของตนโดยสันติวิธี ในลักษณะการเช่นนี้จะไม่เป็นอันตรายแก่สันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศและความยุติธรรม

๔. ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สมาชิกทั้งปวงจักต้องละเว้นการคุกคามหรือการใช้กำลังต่อบูรณภาพแห่งอาณาเขตหรือเอกราชทางการเมืองของรัฐใด ๆ หรือการกระทำในลักษณะการอื่นใดที่ไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของสหประชาชาติ

๕. สมาชิกทั้งปวงจักให้ความช่วยเหลือทุกประการ แก่สหประชาชาติในการกระทำใด ๆ ที่ได้ดำเนินไปตามกฎบัตรฉบับปัจจุบัน และจักละเว้นจากการให้ความ

ช่วยเหลือต่อรัฐใด ๆ ที่กำลังถูกสหประชาชาติดำเนินการป้องกันหรือบังคับอยู่

๖. องค์การจักให้ความแน่นอนใจว่า รัฐที่มีใช้สมาชิกของสหประชาชาติจะพึงต้องปฏิบัติตามหลักการเหล่านี้เท่าที่จำเป็นแก่การชำระไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ

๗. ไม่มีข้อความใดในกฎบัตรฉบับปัจจุบันจะให้อำนาจแก่สหประชาชาติเข้าแทรกแซงในเรื่องซึ่งโดยสาระสำคัญแล้วตกอยู่ในเขตอำนาจภายในของรัฐ หรือจกเรียกร้องสมาชิกให้เสนอเรื่องเช่นว่าเพื่อจกระงับตามกฎบัตรฉบับปัจจุบันนี้ แต่หลักการอันนี้จะไม่กระทบกระเทือนถึงการใช้อนุสัญญาการบังคับตามความในหมวดที่ ๗ (การดำเนินการเกี่ยวกับการคุกคามต่อสันติภาพ การละเมิดสันติภาพและการกระทำรุกราน)

สมาชิกภาพขององค์การสหประชาชาติ

สมาชิกของสหประชาชาติ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. สมาชิกดั้งเดิม ได้แก่ ประเทศซึ่งได้ร่วมการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยองค์การระหว่างประเทศที่ซานฟรานซิสโก หรือได้ลงนามไว้ก่อนในปฏิญญาสหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๑๙๔๕ แล้ว ได้ลงนามในกฎบัตรฉบับปัจจุบันและให้สัตยาบันแล้วซึ่งมีทั้งหมด ๕๑ ประเทศ คือ

อาร์เจนตินา ออสเตรเลีย เบลเยียม โบลิเวีย บราซิล ไบโรลูเซีย คานาดา ซิลี จีน โคลอมเบีย คอสตาริกา คิวบา เชคโกสโลวะเกีย เดนมาร์ก สาธารณโดมินิกัน เอกวาดอร์ อียิปต์ เอลซัลวาดอร์ เอธิโอเปีย ฝรั่งเศส กรีซ กัวเตมาลา ฮอนดูรัส อินเดีย อิหร่าน อิรัก เลบานอน ไลบีเรีย ลักเซมเบิร์ก เม็กซิโก เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ นิการากัว นอร์เวย์ ปานามา ปารากวัย เปรู ฟิลิปปินส์ โปแลนด์ ซาอุดีอาระเบีย แอฟริกาใต้ ซีเรีย ตุรกี อุเครน โซเวียต สหราชอาณาจักรและไอร์แลนด์เหนือ สหรัฐอเมริกา อูรุกวัย เวเนซุเอลา และยูโกสลาเวีย

๒. ประเทศที่รักสันติ ซึ่งประเทศเหล่านี้จะยอมรับและผูกพันกับกฎบัตรสหประชาชาติ ทั้งจะได้รับการวินิจฉัยจากองค์การว่ามีความสามารถและเต็มใจที่จะปฏิบัติตามข้อผูกพันที่มีอยู่ได้เป็นอย่างดี

การรับประเทศใด ๆ เช่นว่านั้นเข้าเป็นสมาชิกแห่งสหประชาชาติ จะกระทำโดยมติของสมัชชาตามคำแนะนำของคณะมนตรีความมั่นคง ปัจจุบันนี้มีประเทศต่าง ๆ

ที่เป็นสมาชิกสหประชาชาติอยู่ ๑๕๙ ประเทศ ประเทศบรูไน เป็นประเทศล่าสุดที่
สมัครเข้าเป็นสมาชิกของสหประชาชาติโดยเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๑๙๘๔

การสิ้นสมาชิกภาพ

ในกฎบัตรสหประชาชาติ มิได้เขียนว่าด้วยการลาออกไว้ แต่ถ้าหากมีเหตุผล
สมควรก็อาจจะลาออกได้ แต่กฎบัตรได้เขียนเรื่องการถูกขับไล่ออกจากองค์การไว้
เช่น ได้กล่าวว่าการเป็นสมาชิกของสหประชาชาตินั้น ประเทศต่าง ๆ จะต้องปฏิบัติ
ตามกฎบัตร ถ้าหากสมาชิกประเทศใด ซึ่งกระทำการฝ่าฝืนหลักการอันมีอยู่ในกฎบัตร
ฉบับปัจจุบันอยู่เสมอ อาจถูกขับไล่ออกจากองค์การได้โดยสมัชชาตามคำแนะนำของ
คณะมนตรีความมั่นคง

สมาชิกที่ถูกขับไล่ออกจากสหประชาชาติ อาจสมัครเข้าเป็นสมาชิกใหม่ได้
นอกจากนั้น สมาชิกของสหประชาชาติที่ได้ถูกคณะมนตรีความมั่นคงดำเนินการ
ในทางป้องกันหรือบังคับ อาจจะถูกสมัชชาสั่งใช้สิทธิและเอกสิทธิ์แห่งสมาชิกภาพ
ได้ ทั้งนี้ โดยคำแนะนำของคณะมนตรีความมั่นคง แต่คณะมนตรีความมั่นคงก็อาจจะ
คืนการใช้สิทธิและเอกสิทธิ์เหล่านี้ให้ได้อีก

ประเทศอินโดนีเซียได้ลาออกจากสหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๑๙๖๕
และได้ขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกใหม่เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๑๙๖๖

มีกรณีที่สำคัญ คือปัญหาผู้แทนจีนในสหประชาชาติ ซึ่งการประชุมสมัชชา
สหประชาชาติในปี ๑๙๗๑ ได้มีการลงมติยอมรับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน
(จีนคอมมิวนิสต์) เข้าเป็นสมาชิกในสหประชาชาติและขับไล่ประเทศสาธารณรัฐจีน
(จีนไต้หวัน) ออกจากองค์การด้วยเสียงสนับสนุน ๗๖ ประเทศ คัดค้าน ๓๕ ประเทศ
งดออกเสียง ๑๗ ประเทศ และไม่ร่วมประชุม ๓ ประเทศ ในที่สุดจีนคอมมิวนิสต์ได้
เข้าแทนที่จีนไต้หวันในทุกองค์การและหน่วยงานของสหประชาชาติตั้งแต่นั้นมา

ภาษาที่ใช้ในองค์การสหประชาชาติ

ภาษาราชการ ให้ใช้ภาษาจีน อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย และสเปน

ภาษาปฏิบัติงาน ใช้ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศสและสเปน เป็นภาษาปฏิบัติงาน
ของสมัชชา และคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนั้น ภาษาปฏิบัติงานที่ใช้
ในศาลยุติธรรมระหว่างประเทศให้ใช้ภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส มาในปัจจุบันได้มี

ภาษาอาหรับขึ้นอีก ๑ ภาษา แต่ก็จำกัดให้ใช้เฉพาะการประชุมสมัชชาเต็มคณะและ
การประชุมสมัชชาใหญ่เท่านั้น

งบประมาณและการเงินขององค์การสหประชาชาติ

ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติจะต้องออกเงินเป็นค่าบำรุงประจำปี
จะเรียกเก็บมากน้อยเท่าใดแล้วแต่รายได้ของชาตินั้น ๆ ลดหลั่นลงตามฐานะทางเศรษฐกิจ
ของประเทศ สมัชชาสหประชาชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการเงินค่าบำรุง (Committee
on Contributions) ขึ้นพิจารณาเงินค่าบำรุง สมาชิกได้พิจารณาถึงหลักการแจกจ่าย
ตามเขตภูมิศาสตร์ ความชำนาญ คุณวุฒิ โดยให้คณะกรรมการชุดนี้เป็นผู้สอบสวน
รายได้ประจำปีของประเทศสมาชิกแล้วคิดเฉลี่ยหาหลักเกณฑ์

นอกจากเงินงบประมาณประจำปีแล้ว สหประชาชาติยังได้ตั้งกองทุนทำงาน
(Working Capital Fund) เป็นทุนสำรองยามฉุกเฉินเรียกเก็บจากประเทศสมาชิกเป็นอีก
ส่วนหนึ่งต่างหาก

เกี่ยวกับปัญหาทางงบประมาณนี้เป็นเรื่องหนึ่งที่สำคัญของสหประชาชาติในปัจจุบัน
ทั้งนี้เพราะประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกไม่ยอมให้เงินอุดหนุน

ระบบสหประชาชาติ

ตามกฎบัตรของสหประชาชาติ องค์การสำคัญของสหประชาชาติที่ได้สถาปนา
ขึ้นมี

๑. องค์การสำคัญ (Principal Organs)

๒. องค์การย่อย (Subsidiary Organs) องค์การย่อยนั้นอาจสถาปนาขึ้นเท่าที่
จำเป็นแก่การปฏิบัติงานตามกฎบัตรสหประชาชาติสำหรับองค์การย่อยนี้ในปัจจุบัน
จัดตั้งขึ้นมากมายเพื่อปฏิบัติภารกิจระยะเวลาหนึ่ง บางครั้งเมื่อปฏิบัติงานเสร็จแล้ว
ก็ยุบไปหรือตั้งถาวรตลอดไปก็มี ดังตัวอย่างเช่น

คณะกรรมการระหว่างสมัยประชุมและสมัชชา

คณะกรรมการว่าด้วยการลดอาวุธ

คณะกรรมการพิเศษว่าด้วยการปฏิบัติรักษาสันติภาพ

คณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์

คณะกรรมการสังเกตสันติภาพ
คณะกรรมการปีแห่งความร่วมมือระหว่างประเทศ
คณะกรรมการพิเศษเกี่ยวกับนโยบายการกีดกันผิวของสาธารณรัฐแอฟริกาใต้
คณะกรรมการฟื้นฟูและบูรณะเกาหลี (UNCURK)
กองกำลังสหประชาชาติยามฉุกเฉิน (UNEF)
คณะกรรมการประนีประนอมปัญหาปาเลสไตน์
ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการ (จอร์แดน)

ฯลฯ

องค์การสหประชาชาติจะปฏิบัติงานโดยอาศัยองค์กรสำคัญซึ่งถือเป็นองค์กรหลัก ๖ องค์กร ดังต่อไปนี้

๑. สมัชชา (General Assembly) บางที่เรียกว่า “สมัชชาใหญ่”
๒. คณะมนตรีความมั่นคง (Security Council)
๓. คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (Economic and Social Council)
๔. คณะมนตรีภาวะทรัสตี (Trusteeship Council)
๕. ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice)
๖. สำนักเลขาธิการ (Secretariat)

สมัชชา (General Assembly)

สมัชชาประกอบด้วย สมาชิกทุกประเทศขององค์การเป็นองค์กรหลักที่กำหนดแนวทางปฏิบัติงานขององค์การเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ถึงแม้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของสมัชชาอาจไม่เป็นผลทำให้รัฐบาลประเทศใดก็ตามลงมือปฏิบัติ แต่ก็กล่าวได้ว่ามีน้ำหนักในแง่ศีลธรรมโดยที่ถือได้ว่าเป็นความคิดเห็นของชาวโลกทั้งมวล เมื่อมีปัญหาใหม่ ๆ เกิดขึ้น สมัชชาอาจริเริ่มให้มีการปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหา นับแต่การกำหนดโครงการปรับปรุงและพัฒนาต่าง ๆ หรือการต่อต้านเลิกล้มลัทธิอาณานิคมไปจนถึงการจัดทำสนธิสัญญาและความตกลงต่าง ๆ อันถือเป็นเรื่องสำคัญ ๆ ของโลก เช่นเรื่องเกี่ยวกับท้องทะเลและอวกาศของโลก เป็นต้น

อำนาจหน้าที่ของสมาชิก

๑. มีสิทธิที่จะพิจารณาและให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ ภายในขอบเขตของกฎบัตรสหประชาชาติ ตลอดจนพิจารณากำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรอื่น ๆ ของสหประชาชาติ และทำข้อเสนอแนะเพื่อเป็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

๒. พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ รวมทั้งหลักการในเรื่องการลดกำลังรบ และข้อบังคับต่าง ๆ และอาจทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักการดังกล่าวไปยังประเทศสมาชิกหรือคณะมนตรีความมั่นคงหรือทั้งสองแห่งก็ได้ ทั้งนี้โดยมีข้อยกเว้นอยู่ว่าสมาชิกจะต้องไม่ให้คำแนะนำใด ๆ ในขณะที่คณะมนตรีความมั่นคงกำลังปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทหรือรักษาสถานการณ์ใด ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายอยู่แล้วเว้นเสียแต่คณะมนตรีความมั่นคงร้องขอ

๓. พิจารณารายงานขององค์กรต่าง ๆ ของสหประชาชาติ รวมทั้งคณะมนตรีความมั่นคงซึ่งต้องเสนอรายงานประจำปีและรายงานพิเศษต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นต่อสมาชิก นอกจากนี้สมาชิกยังมีหน้าที่ เลือก

๑. สมาชิกไม่จำกัดจำนวน ๑๐ ประเทศของคณะมนตรีความมั่นคง

๒. สมาชิกคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมจำนวน ๕๔ ประเทศ

๓. สมาชิกคณะมนตรีภาวะทรัสตี

๔. มีส่วนร่วมกับคณะมนตรีความมั่นคง แต่ลงคะแนนเสียงแยกจากกันในการเลือกตั้งผู้พิพากษาเข้าประจำศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

๕. สมาชิกเป็นผู้รับสมาชิกใหม่และเป็นผู้แต่งตั้งเลขาธิการสหประชาชาติ ในเมื่อได้รับข้อเสนอแนะจากคณะมนตรีความมั่นคง

๖. มีหน้าที่พิจารณาและรับรองงบประมาณของสหประชาชาติ กำหนดส่วนเฉลี่ยค่าบำรุงของประเทศสมาชิก และตรวจสอบงบประมาณของทบวงการชำนัญพิเศษ

๗. ภายใต้ข้อมติ “สหการเพื่อสันติภาพ” (Uniting for Peace) หากปรากฏว่าคณะมนตรีความมั่นคงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่อันเนื่องมาจากขาดคะแนนเสียงเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ของประเทศสมาชิกประจำทั้ง ๕ ในกรณีที่มีการคุกคามหรือละเมิดสันติภาพ หรือมีการกระทำที่เป็นการรุกรานแล้ว สมาชิกอาจหยิบยกเรื่องขึ้นมาพิจารณาเองได้

โดยเรียกประชุมสมัชชาสมัชชาสามัญพิเศษยามฉุกเฉินภายใน ๒๔ ชั่วโมง และอาจทำข้อเสนอแนะให้มีการใช้มาตรการร่วมกันขึ้น ซึ่งอาจรวมถึงการให้ใช้กำลังอาวุธด้วยถ้าหากเป็นกรณีที่มีการละเมิดสันติภาพหรือมีการรุกรานเกิดขึ้น

การประชุมของสมัชชา

สมัชชามีการประชุมตามปกติ หรือที่เรียกว่า “การประชุมสมัชชาสามัญ” (Regular Session) ปีละครั้งโดยกำหนดให้เริ่มต้นในวันอังคารของสัปดาห์ที่สามของเดือนกันยายนทุกปี ซึ่งเลขานุการสหประชาชาติจะแจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน ส่วนวันปิดประชุมไม่มีกำหนดไว้ โดยให้เป็นหน้าที่ของสมัชชาที่จะพิจารณา กำหนดเมื่อเริ่มสมัยประชุมเป็นคราว ๆ ไป ปกติมักจะใช้ระยะเวลาประชุม ๓ เดือน และเสร็จสิ้นการประชุมเดือนธันวาคม หรือต่อจากนั้นอีกประมาณ ๑ เดือน

นอกจากการประชุมสมัชชาสามัญแล้ว สมัชชาอาจมีการประชุมในกรณีดังต่อไปนี้คือ

การประชุมสมัชชาพิเศษ (Special Session) ซึ่งมีขึ้นตามคำร้องขอของคณะมนตรีความมั่นคงหรือตามคำร้องขอของสมาชิกส่วนมากของสหประชาชาติ หรืออาจเป็นไปตามคำร้องขอของประเทศสมาชิกประเทศหนึ่งที่มีเสียงส่วนมากของสมาชิกสหประชาชาติให้ความเห็นชอบด้วย การเรียกประชุมสมัชชาพิเศษนี้จะต้องแจ้งให้ประเทศสมาชิกทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๔ วัน

การประชุมสมัชชาพิเศษยามฉุกเฉิน (Emergency Special Session) ซึ่งเป็นการเรียกให้มีการประชุมขึ้นอย่างด่วนที่สุดภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่ได้รับการร้องขอจากคณะมนตรีความมั่นคงโดยมีสมาชิก ๙ ประเทศ เห็นพ้องด้วย หรืออาจเป็นไปตามคำร้องขอของประเทศสมาชิกประเทศหนึ่งที่มีเสียงส่วนมากของสมาชิกสหประชาชาติให้ความเห็นชอบด้วย และทางสำนักเลขาธิการสหประชาชาติจะได้แจ้งให้ประเทศสมาชิกทราบล่วงหน้า ๑๒ ชั่วโมงก่อนเปิดประชุม

คณะผู้แทนในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ

ประเทศสมาชิกจะต้องแจ้งรายชื่อคณะผู้แทนของตนไปยังเลขาธิการสหประชาชาติโดยทำเป็นรูปหนังสือแต่งตั้ง (Credentials) ส่งถึงเลขาธิการสหประชาชาติ ถ้าเป็นไปได้ไม่น้อยกว่า ๑ สัปดาห์ก่อนเปิดสมัยประชุม

คณะผู้แทนประกอบด้วย ผู้แทน (Representative) ไม่เกิน ๕ คน ผู้แทนสำรอง (Alternate Representative) ไม่เกิน ๕ คน และที่ปรึกษา (Adviser) หรือนักวิชาการตาม จำนวนที่ต้องการ

การดำเนินงานของสมัชชาสหประชาชาติ

สมัชชาสหประชาชาติดำเนินงานโดยทางคณะกรรมการใหญ่ (Main Committee) ๗ คณะ คือ

๑. คณะกรรมการที่หนึ่ง (การเมืองและความมั่นคงรวมทั้งเรื่องระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับกำลังอาวุธ)
๒. คณะกรรมการการเมืองพิเศษ (ช่วยงานการเมืองของคณะกรรมการที่หนึ่ง)
๓. คณะกรรมการที่สอง (เศรษฐกิจและการคลัง)
๔. คณะกรรมการที่สาม (สังคม มนุษยธรรมและวัฒนธรรม)
๕. คณะกรรมการที่สี่ (ภาวะทรัสตี รวมทั้งดินแดนที่มีได้ปกครองตนเอง)
๖. คณะกรรมการที่ห้า (การบริหารและงบประมาณ)
๗. คณะกรรมการที่หก (กฎหมาย)

นอกจากคณะกรรมการใหญ่ ๗ คณะแล้วยังมีคณะกรรมการดังต่อไปนี้

คณะกรรมการประจำ (Standing Committee) ประกอบด้วย

คณะกรรมการที่ปรึกษาเกี่ยวกับการบริหารและงบประมาณจำนวน ๑๖ นาย (เดิมมีจำนวน ๑๒ นาย ต่อมาเมื่อปี ๑๙๗๑ ได้เพิ่มเป็น ๑๓ นาย โดยให้สาธารณรัฐประชาชนจีนเข้าเป็นสมาชิกถาวรของสมัชชาที่ ๒๗/๕๔ และครั้งหลังสุดเมื่อปี ๑๙๗๗ ได้เพิ่มขึ้นอีกเป็น ๑๖ นาย ตามมติของสมัชชาที่ ๓๒/๑๐๓)

คณะกรรมการการเงินค่าบำรุงจำนวน ๑๔ นาย (เดิมมีจำนวน ๑๐ นาย) เมื่อปี ๑๙๖๘ เพิ่มเป็นจำนวน ๑๒ นายตามมติของสมัชชาที่ ๒๗/๕๔ และต่อมาในปี ๑๙๗๑ เพิ่มขึ้นอีกเป็น ๑๓ นาย โดยให้สาธารณรัฐประชาชนจีนได้เข้าเป็นสมาชิกของสมัชชา และครั้งหลังเมื่อปี ๑๙๗๖ ก็ได้เพิ่มขึ้นอีก ๕ นาย รวมเป็น ๑๘ นาย ตามมติของสมัชชาที่ ๓๑/๕๕ และให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๑๙๗๗)

คณะกรรมการประจำตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาปัญหาเป็นประจำทั้งในและนอก
สมัยประชุมโดยได้รับเลือกตั้งจากสมาชิก ซึ่งคัดเลือกผู้ที่มีความสามารถส่วนตัวและ
การแบ่งเฉลี่ยตามเขตภูมิศาสตร์เป็นเกณฑ์ และอยู่ในตำแหน่งเป็นเวลา ๓ ปี

คณะกรรมการวิธีการ (Procedural Committee) ประกอบด้วย

คณะกรรมการทั่วไป (General Committee) ทำหน้าที่ดูแลการดำเนินงานของ
ที่ประชุมให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและงานที่สำคัญก็คือ การพิจารณาว่าระเบียบวาระ
ใดควรได้รับเข้าพิจารณาในการประชุมสมาชิก คณะกรรมการทั่วไปประกอบด้วย
ประธานสมาชิก ประธานคณะกรรมการใหญ่ ๗ คน และรองประธานสมาชิก ๒๑ คน

คณะกรรมการสาส์นตราตั้ง (Credentials Committee) ทำหน้าที่ตรวจและ
รายงานการรับรองหนังสือแต่งตั้งของผู้แทนประเทศสมาชิก ประกอบด้วยสมาชิก
๕ คน แต่งตั้งขึ้นทุกสมัยประชุมสมาชิกโดยประธานสมาชิกก่อนหน้านั้นเป็นผู้แต่งตั้ง

ระเบียบวาระการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ

ระเบียบวาระการประชุมชั่วคราว (Provisional Agenda) ที่มาของระเบียบวาระ
การประชุมชั่วคราวมีดังต่อไปนี้

๑. ระเบียบวาระซึ่งเป็นการดำเนินการตามปกติของสมาชิกทุกปี ซึ่งได้แก่
การเลือกตั้งประธานสมาชิก เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในสมาชิก และสมาชิกองค์การและ
หน่วยงานต่าง ๆ ของสหประชาชาติ งบประมาณรายงานของเลขาธิการสหประชาชาติ
และองค์การต่าง ๆ

๒. ระเบียบวาระที่สมาชิกสมัยที่แล้ว ๆ มามีมติไว้โดยปกติเมื่อสมาชิกมีข้อมติ
ในเรื่องใดแล้ว หากประสงค์จะให้เสนอผลการปฏิบัติตามข้อมติหรือเพื่อให้พิจารณา
เรื่องนั้นอีก ข้อมตินั้นจะระบุว่าจะบรรจุเรื่องนั้นเข้าไว้ในระเบียบวาระชั่วคราวของ
การประชุมสมัชชาสมัยต่อไป

๓. ระเบียบวาระซึ่งประเทศสมาชิก อาจเสนอเป็นระเบียบวาระเพิ่มเติมก่อน
หรือระหว่างสมัยประชุม

๔. ระเบียบวาระซึ่งองค์การใหญ่ของสหประชาชาติจะเป็นผู้เสนอ

๕. ระเบียบวาระอื่นซึ่งเลขาธิการสหประชาชาติเห็นสมควรจะเสนอต่อสมาชิก

ระเบียบวาระการประชุมสมัชชาที่ได้รับรองแล้ว ระเบียบวาระการประชุมชั่วคราวจะต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการทั่วไป เมื่อคณะกรรมการทั่วไปลงมติรับหรือไม่รับระเบียบวาระชั่วคราวประการใดแล้วก็เสนอสมัชชารับรองเป็นระเบียบวาระการประชุม นอกจากนี้ยังมีหน้าที่มอบหมาย (Allocate) ว่าระเบียบวาระใดควรเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการใหญ่คณะใด หรือจะเข้าสู่การพิจารณาของสมัชชาเต็มคณะ (Plenary Meeting) โดยไม่ต้องผ่านคณะกรรมการใหญ่

การดำเนินการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ

พิธีเปิดประชุม

พิธีเปิดประชุมเริ่มต้นด้วย ประธานสมัชชาสหประชาชาติสมัยที่แล้วทำหน้าที่เป็นประธานชั่วคราว เมื่อประธานชั่วคราวได้กล่าวเปิดประชุมแล้ว ที่ประชุมได้ยืนนิ่งสงบเป็นเวลา ๑ นาที เพื่ออิฐฐานหรือสำรวมใจ หลังจากนั้นประธานชั่วคราวจะกล่าวสุนทรพจน์ เมื่อจบแล้วประธานชั่วคราวจะเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการสาส์นตราตั้ง ต่อจากนั้นประธานชั่วคราวจะเสนอให้ที่ประชุมเลือกตั้งประธานสมัชชาคนใหม่ โดยขอให้ผู้แทนลงคะแนนเสียงลับ เมื่อได้รับทราบผลการลงคะแนนแล้ว ประธานสมัชชาคนใหม่ก็จะเข้ารับหน้าที่และกล่าวคำปราศรัยต่อที่ประชุม

การเลือกตั้ง

ที่ประชุมสมัชชาจะได้ออกเสียงลงคะแนนลับเพื่อเลือกตั้งรองประธานสมัชชา ๒๑ คน เลือกตั้งประธาน รองประธาน และผู้เสนอรายงาน (Rapporteur) ของคณะกรรมการใหญ่ ๗ คณะ

หมายเหตุ การเลือกตั้งประธานสมัชชา รองประธานสมัชชา ประธาน รองประธานและผู้เสนอรายงานคณะกรรมการใหญ่ ใช้วิธีแบ่งกระจายตามหลักภูมิศาสตร์ การแบ่งประเทศตามภูมิศาสตร์ของสมัชชาสหประชาชาติ มีดังนี้

๑. เขตอัฟริกา ๒. เขตเอเชีย ๓. เขตลาตินอเมริกา ๔. เขตยุโรปตะวันออก ๕. เขตยุโรปตะวันตกและอื่น ๆ (หมายรวมทั้งสหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์)

การออกเสียงลงคะแนนในการเลือกตั้งดังกล่าวกระทำโดยลงคะแนนเสียงลับ การพิจารณาระเบียบวาระอื่น ๆ

ที่ประชุมสมาชิกเต็มคณะและคณะกรรมการใหญ่จะเริ่มประชุมพิจารณาระเบียบวาระตามที่ได้รับมอบหมายจากสมาชิสดังต่อไปนี้

การอภิปราย (Debate)

๑. การอภิปรายทั่วไป (General Debate) หัวหน้าคณะผู้แทนประเทศต่าง ๆ จะได้กล่าวสุนทรพจน์และอภิปรายในที่ประชุมสมาชิกเต็มคณะ การอภิปรายทั่วไปเป็นการแถลงทรรศนะของแต่ละประเทศในปัญหาทุกอย่าง

๒. การอภิปรายในแต่ละระเบียบวาระ เมื่อมีการพิจารณาระเบียบวาระต่าง ๆ ทั้งในสมาชิกเต็มคณะและคณะกรรมการใหญ่ สมาชิกก็มีสิทธิดำเนินการอภิปรายในปัญหาเฉพาะเรื่องนั้น ๆ

หมายเหตุ สมาชิกใดประสงค์จะแถลงในการอภิปราย จะต้องติดต่อกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการเข้ารายชื่อผู้พูด (List of speakers)

การเสนอร่างข้อมติ (Draft Resolution) โดยปกติก่อนเปิดการอภิปราย สมาชิกจะเสนอร่างข้อมติต่อที่ประชุมล่วงหน้าก่อนลงมติการเสนอร่างข้อมติจะเสนอโดยสมาชิกประเทศเดียว หรือมีประเทศอื่นร่วมด้วย ซึ่งเรียกว่า co-sponser ก็ได้

การลงมติ

การลงมติในร่างข้อมติต่าง ๆ กระทำได้ ๒ วิธี

๑. การออกเสียงลงคะแนน วิธีการออกเสียงลงคะแนนทั้งในที่ประชุมสมาชิกเต็มคณะและในคณะกรรมการมีดังนี้คือ

ก. การออกเสียงแบบขู่มือ การออกเสียงแบบนี้นิยมใช้ในการประชุมของคณะกรรมการใหญ่เฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่ไม่ค่อยมีปัญหายุ่งยากนัก หรือในห้องประชุมซึ่งไม่มีปุ่มในการลงคะแนนเสียง การออกเสียงแบบนี้ประธานจะเป็นผู้ขอให้ผู้แทนต่าง ๆ ขู่มือว่า yes, no หรือ abstain และเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการเป็นผู้นับคะแนน การออกเสียงแบบนี้ไม่มีการบันทึกเป็นหลักฐาน

ข. การออกเสียงแบบ Recorded Vote การออกเสียงแบบนี้กระทำโดยคณะผู้แทนกดปุ่มการออกเสียงและเจ้าหน้าที่บันทึกไว้เป็นหลักฐาน ปุ่มที่อยู่หน้าคณะผู้แทนมี ๓ ปุ่ม คือ

ปุ่มสีเขียว หมายถึง เห็นด้วย (Vote for)

ปุ่มสีแดง หมายถึง ไม่เห็นด้วย (Vote against)

ปุ่มสีเหลือง หมายถึง การงดออกเสียง (abstain)

ค. การออกเสียงแบบเรียกชื่อ (Roll Call Vote) การออกเสียงแบบนี้ ประธานสมาชิกจะจับสลากชื่อประเทศและรื่องเลขานุการซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในที่ประชุม จะเป็นผู้ขานชื่อประเทศนั้นเป็นประเทศแรกและต่อไปโดยเรียงอักษร ผู้แทนประเทศที่ถูกขานชื่อจะต้องกล่าวว่า yes. on หรือ abstain ตามที่ต้องการจะออกเสียง ในขณะที่เดียวกันก็กดปุ่มการออกเสียงไปด้วย

ง. การออกเสียงลงคะแนนลับ (Secret Ballot) การออกเสียงแบบนี้ ปกติใช้ในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งต่าง ๆ ในสหประชาชาติ

การลงคะแนนเสียงโดยปกติใช้เสียงข้างมากธรรมดา (Simple majority) ของสมาชิกซึ่งเข้าประชุมออกเสียง ซึ่งเว้นแต่ในปัญหาสำคัญ ตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับข้อ ๘๕ ของสมาชิกจึงได้ออกเสียง ๒ ใน ๓

สมาชิกอาจอธิบายท่าทีของตนเพื่อแถลงทรศนะต่อข้อมติหรือมีข้อสงวนใด ๆ ก่อนลงมติหรือหลังลงมติก็ได้

๒. การผ่านข้อมติโดยไม่ออกเสียง หรือที่เรียกว่า ฉันทามติ (Consensus) ในกรณีที่ประธานในที่ประชุมเห็นว่า ร่างข้อมติใดไม่มีปัญหาขัดแย้งกันระหว่างสมาชิกเลย ประธานจะแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าหากสมาชิกไม่ขัดข้อง ก็ถือว่าที่ประชุมรับรองข้อมตินั้น ถ้าหากไม่มีสมาชิกโต้แย้งประธานก็จะกล่าวว่า ถือเป็นมติที่ประชุม

ข้อมติ (Resolution)

เมื่อที่ประชุมสมาชิกเต็มคณะได้ลงมติเห็นชอบกับร่างข้อมติใดก็ถือว่าเป็นข้อมติของสมาชิก ส่วนร่างข้อมติที่ได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการใหญ่จะต้องเสนอเข้าที่ประชุมสมาชิกเต็มคณะให้ลงมติอีกครั้งหนึ่งเมื่อที่ประชุมสมาชิกเต็มคณะลงมติแล้วจึงถือว่าเป็นข้อมติของสมาชิก

ข้อมติของสมาชิกแบ่งออกเป็น ๒ ภาค คือ

ก. ภาคอารัมภบท เป็นข้อความที่กล่าวถึงความมุ่งหมายและจุดประสงค์ของข้อมติ

ข. ภาคปฏิบัติการ เป็นข้อความที่ให้มีการปฏิบัติตามจุดประสงค์ของข้อมติ

คณะมนตรีความมั่นคง (Security Council)

คณะมนตรีความมั่นคงประกอบด้วยสมาชิก ๑๕ ประเทศ แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. สมาชิกประจำ (Permanent members) มี ๕ ประเทศ ซึ่งได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ฝรั่งเศส สหภาพโซเวียต สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา

๒. สมาชิกประเภทไม่ประจำ (Non-permanent members) มี ๑๐ ประเทศ ซึ่งใช้วิธีเลือกตั้ง และอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี แต่ไม่มีสิทธิสมัครเข้ารับเลือกตั้งซ้ำในทันทีที่พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๑๙๘๔ สมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญที่ ๓๙ ได้อนุมัติให้ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกของคณะมนตรีความมั่นคงประเภทไม่ประจำแทนประเทศปากีสถาน สมาชิกประเภทไม่ประจำในปัจจุบันมีดังนี้ คือ ออสเตรเลีย บัลแกเรีย คองโก เดนมาร์ก กานา มาดากัสกา ประเทศไทย ตรินิแดด และโตแบโก ยูไนเต็ดอาหรับเอมิเรตส์ เวเนซุเอลา

อำนาจหน้าที่

๑. คณะมนตรีความมั่นคงเป็นองค์กรที่สมาชิกสหประชาชาติมอบหมายความรับผิดชอบอันดับแรกในการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ การปฏิบัติงานของคณะมนตรีความมั่นคงถือว่ากระทำไปในนามของประเทศสมาชิกระดับนั้น สมาชิกสหประชาชาติจึงต้องยอมรับและปฏิบัติตามข้อมติต่าง ๆ ของคณะมนตรีความมั่นคง

๒. คณะมนตรีความมั่นคงทำหน้าที่สอบสวนกรณีพิพาทหรือสถานการณ์อาจนำไปสู่การขัดกันระหว่างประเทศและทำข้อเสนอแนะวิธีที่จะดำเนินหรือแผนการที่จะทำความตกลงกันได้เกี่ยวกับกรณีพิพาทเหล่านั้นโดยสันติ

๓. เป็นผู้คอยตรวจพิจารณาว่า จะมีภาวะที่เป็นการคุกคามสันติภาพหรือมีลักษณะที่เป็นการรุกรานหรือไม่ และทำข้อเสนอแนะว่าควรดำเนินการเช่นไร คณะมนตรีความมั่นคงมีอำนาจที่จะใช้มาตรการบังคับอาจเรียกร้องประเทศสมาชิกให้ใช้วิธีบังคับทางเศรษฐกิจ หรือด้วยวิธีอื่น ๆ ที่จะเป็นการป้องกันหรือยุติการรุกราน ตลอดจนให้มีการปฏิบัติการทางทหารเพื่อต่อต้านผู้รุกรานด้วย

๔. เสนอแนะการรับสมาชิกใหม่ และในการตั้งข้อกำหนดต่าง ๆ สำหรับประเทศที่จะเข้าเป็นภาคีศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

๕. เป็นผู้เสนอแนะสมาชิกในการแต่งตั้งเลขาธิการสหประชาชาติและทำหน้าที่ร่วมกับสมาชิกในการเลือกตั้งผู้พิพากษาประจำศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

การดำเนินงานของคณะมนตรีความมั่นคง

๑. คณะกรรมการประจำ (Standing Committee) ประกอบด้วย

คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ มีหน้าที่ศึกษาและแนะนำการปฏิบัติงานของคณะมนตรีความมั่นคงให้เป็นไปตามข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติ

คณะกรรมการว่าด้วยการเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติมีหน้าที่พิจารณาคุณสมบัติของประเทศที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติรวมถึงการเพิกถอน และการขับออกจากสมาชิกภาพ

๒. คณะกรรมการเสนาธิการทหาร ประกอบด้วยเสนาธิการกลาโหมของสมาชิกถาวรในคณะมนตรีความมั่นคงหรือผู้แทน มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือคณะมนตรีความมั่นคงในปัญหาทางทหารเพื่อการชำระไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ อำนวยการทางด้านยุทธศาสตร์ วางระเบียบข้อบังคับเรื่องอาวุธและการลดอาวุธ

ทั้งนี้คณะกรรมการเสนาธิการทหารต้องเชิญหรือเรียกร้องสมาชิกสหประชาชาติประเทศหนึ่งประเทศใดหรือทั้งหมด เข้าร่วมในการปฏิบัติการที่เห็นว่าจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าว

๓. คณะกรรมการลดกำลังอาวุธ ประกอบด้วยสมาชิกถาวร คณะมนตรีความมั่นคง และผู้แทนแคนาดา มีหน้าที่จำกัดกำลังอาวุธการทำอนุสัญญาว่าด้วยอาวุธนิวเคลียร์ วิธีการตรวจตราและควบคุมการแลกเปลี่ยนข่าวสารเกี่ยวกับการกำลังทหารซึ่งกันและกัน ฯลฯ

๔. องค์กรชั่วคราว คณะมนตรีความมั่นคงอาจตั้งองค์กรชั่วคราวขึ้นได้ตามความจำเป็น เช่น กองกำลังสหประชาชาติในไซปรัส ผู้แทนสหประชาชาติสำหรับอินเดียและปากีสถาน เจ้าหน้าที่ควบคุมการสงบศึกในปาเลสไตน์ ฯลฯ เป็นต้น

การประชุมคณะมนตรีความมั่นคง

๑. คณะมนตรีความมั่นคงได้จัดตั้งขึ้นในลักษณะที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อเนื่องกันได้โดยตลอดไป เพราะการรักษาสันติภาพระหว่างประเทศจำเป็นต้อง

เตรียมพร้อมอยู่เสมอ และอาจต้องเรียกร้องให้มีการปฏิบัติที่จำเป็นโดยฉับพลันทันที ฉะนั้นประเทศสมาชิกของคณะมนตรีความมั่นคงจึงต้องส่งผู้แทนของตนมาประจำที่ สำนักงานสหประชาชาติอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ คณะมนตรีความมั่นคงอาจทำการ ประชุมกัน ณ ที่หนึ่งใด นอกจากที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของสหประชาชาติก็ได้เมื่อเห็นว่าเป็นความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่

๒. คณะมนตรีความมั่นคงจะมีการประชุมกันเป็นครั้งคราวตามแต่จะเห็นสมควร ส่วนการเป็นประธานของที่ประชุม นั้น ถือหลักการหมุนเวียนกันเข้ารับตำแหน่งเป็น รายเดือนโดยเรียงตามตัวอักษร

๓. ประเทศที่เป็นสมาชิกสหประชาชาติ แต่มิได้เป็นสมาชิกของคณะมนตรี ความมั่นคง อาจเข้าร่วมการอภิปรายปัญหาใด ๆ ในคณะมนตรีความมั่นคงได้ แต่ไม่มี สิทธิออกเสียงเมื่อคณะมนตรีความมั่นคงเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ ได้เสียของประเทศนั้น

๔. ประเทศที่เป็นคู่กรณีในปัญหาข้อพิพาทใด ๆ ที่เข้าสู่การพิจารณาของ คณะมนตรีความมั่นคง ไม่ว่าประเทศนั้นจะเป็นสมาชิกสหประชาชาติแต่ไม่ได้เป็น สมาชิกของคณะมนตรีความมั่นคง หรือมิได้เป็นสมาชิกของสหประชาชาติก็ตามย่อม ได้รับเชิญให้เข้าร่วมการอภิปรายของคณะมนตรีความมั่นคง แต่ไม่มีสิทธิออกเสียง สำหรับประเทศที่มีใช่สมาชิกสหประชาชาตินั้น คณะมนตรีความมั่นคงจะเป็นผู้กำหนด เงื่อนไขในการเข้าร่วมประชุม

การลงคะแนนเสียง

สมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงมีคะแนนเสียงประเทศละ ๑ คะแนน การลงมติ ในปัญหาใด ๆ ยกเว้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระเบียบงานธรรมดา จะต้องได้รับเสียงข้างมาก ๙ เสียง ซึ่งในจำนวน ๙ เสียง นี้จะต้องเป็นเสียงเห็นชอบของสมาชิกประจำทั้งห้ารวม อยู่ด้วย เท่ากับจะต้องได้รับความเห็นชอบจากประเทศมหาอำนาจทั้งห้าอย่างเป็น เอกฉันท์ ข้อนี้ทำให้เกิดมีการใช้สิทธิยับยั้ง (Veto) ขึ้น กล่าวคือ เมื่อมีสมาชิกประจำ ประเทศหนึ่งประเทศใดแม้เพียงประเทศเดียวไม่เห็นด้วยกับความเห็นส่วนมากก็อาจ คัดค้านขึ้นซึ่งจะมีผลทำให้เป็นการยับยั้งในการตกลงใด ๆ และทำให้มตินั้นเป็นอัน ตกไป แต่ในทางปฏิบัติการงดเว้นออกเสียงไม่ถือว่าเป็นการใช้สิทธิยับยั้ง

สำหรับการออกเสียงในเรื่องรรตานั้นใช้คะแนนเสียงข้างมาก ๙ เสียงของสมาชิกประเภทใดก็ได้

สมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงไม่ว่าจะเป็นสมาชิกประจำหรือไม่ก็ตาม ย่อมจะต้องงดเว้นออกเสียงในเมื่อพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการระงับกรณีพิพาทที่ตนเป็นคู่กรณีด้วย

คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (Economic and Social Council)

ทำหน้าที่ริเริ่มศึกษาและรายงานเกี่ยวกับเรื่องระหว่างประเทศทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษาและสาธารณสุข ประกอบด้วยสมาชิก ๕๔ ประเทศ อยู่ในตำแหน่งคราวละ ๓ ปี ทุกปีจะมีการเลือกตั้งแทนประเทศที่พ้นตำแหน่งปีละ ๑๘ ตำแหน่ง สมาชิกมีสิทธิได้รับเลือกตั้งซ้ำในทันที

คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม มีการประชุมปีละ ๒ ครั้ง

อำนาจหน้าที่ของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม

๑. ปรับปรุงฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษาและสาธารณสุข และอาจทำคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวต่อสมาชิกประเทศสมาชิกและทบวงการชำนัญพิเศษที่เกี่ยวข้อง

๒. ให้ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยธรรมและอิสรภาพขั้นมูลฐานของปวงชน

การดำเนินงานของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม

๑. คณะกรรมาธิการดำเนินงาน (Functional Commissions) ประกอบด้วย

- คณะกรรมาธิการของสตรี
- คณะกรรมาธิการสถิติ
- คณะกรรมาธิการประชากร
- คณะกรรมาธิการพัฒนาสังคม
- คณะกรรมาธิการยาเสพติดให้โทษ
- คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน

๒. คณะกรรมการเศรษฐกิจส่วนภูมิภาค จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ศึกษาและพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นยังทำหน้าที่ประสานงานทางเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาคต่าง ๆ กับประเทศสมาชิก เพื่อการพัฒนา เช่น พลังไฟฟ้า การขนส่งทางบก และการส่งเสริมการค้า เป็นต้น ประกอบด้วย

- คณะกรรมการเศรษฐกิจสำหรับยุโรป (Economic Commission for Europe-ECE) มีสำนักงานอยู่ที่เจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์
- คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (Economic and Social Commission for Asia and the Pacific-Escap) เดิมคณะกรรมการนี้ มีชื่อว่า คณะกรรมการเศรษฐกิจสำหรับเอเชียตะวันออกไกล (Economic Commission for Asia and far East-ECAFE) และได้เปลี่ยนชื่อใหม่เมื่อเดือนมีนาคม ๑๙๗๔ เพื่อให้มีขอบเขตของงานทางสังคมเพิ่มขึ้น และได้คลุมเขตทางภูมิศาสตร์กว้างขวางขึ้นอีก สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
- คณะกรรมการเศรษฐกิจสำหรับลาตินอเมริกา (Economic Commission for Latin America-ECLA) มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ซานโตอาโก ประเทศชิลี
- คณะกรรมการเศรษฐกิจสำหรับแอฟริกา (Economic Commission for Africa-ECA) มีสำนักงานอยู่ที่กรุงแอดดิสอาบาบา ประเทศเอธิโอเปีย
- คณะกรรมการเศรษฐกิจสำหรับเอเชียตะวันตก (Economic Commission for Western Asia-ECWA) มีสำนักงานอยู่ที่กรุงเบรุต ประเทศเลบานอน

๓. คณะกรรมการประจำ

- องค์กรที่มีใช้รัฐบาล (Non-Governmental Organization NGO's) คือกลุ่มระดับชาติหรือระหว่างศาสนา ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลเป็นทางการ เช่น สมาคมทางศาสนา สหภาพการค้า สมาคมโอลิมปิก เป็นต้น ปฏิบัติงานร่วมกับคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมและองค์กรอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สมาคมเอกชนระดับชาติที่คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมให้การรับรองแล้วมีฐานะเป็น Consultative Status มีสิทธิส่งผู้แทนเข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมสหประชาชาติของหน่วยงานต่าง ๆ แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ

องค์กรซึ่งมีความสนใจมูลฐานเกี่ยวกับงานส่วนมากของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม มี ๑๐ องค์กร

องค์การซึ่งมีความสามารถพิเศษ แต่เกี่ยวข้องกับกิจการคณะมนตรีเป็นส่วน
น้อยมี ๑๓๖ องค์การ

องค์การซึ่งได้ขึ้นทะเบียนไว้กับการปรึกษาโดยเฉพาะ (Ad hoc Consultations)
มีประมาณ ๒๐๐ องค์การ

คณะกรรมการอาคารสงเคราะห์และวางผัง

คณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติ

คณะกรรมการที่ปรึกษาการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา

คณะกรรมการวางแผนการพัฒนา

คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง จัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาปัญหาเป็นเรื่อง ๆ ไปใน
กรณีจำเป็น เช่น คณะกรรมาธิการใหญ่เกี่ยวกับผู้ลี้ภัยสภาพาวว่าด้วยฝิ่น ฯ เป็นต้น

คณะมนตรีภาวะทรัสตี (Trusteeship Council)

ทำหน้าที่ปฏิบัติการทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา เพื่อส่งเสริม
การพัฒนาอันนำไปสู่การปกครองตนเองหรือเอกราช

ดินแดนที่อยู่ในภาวะทรัสตี ประกอบด้วย

๑. ดินแดนซึ่งอยู่ภายใต้อำณัติของสันนิบาตชาติแต่เดิม
๒. ดินแดนซึ่งแยกมาจากรัฐศัตรู โดยผลแห่งสงครามโลกครั้งที่ ๒
๓. ดินแดนที่สมัครใจเข้ามาอยู่ภายใต้ระบบภาวะทรัสตี

สมาชิกคณะมนตรีภาวะทรัสตี ประกอบด้วย

๑. ประเทศสมาชิกที่ทำหน้าที่ปกครองดินแดนในภาวะทรัสตี
๒. ประเทศที่เป็นสมาชิกถาวรคณะมนตรีความมั่นคง
๓. ประเทศอื่น ๆ จำนวนเท่าที่จำเป็นเพื่อให้มีประเทศที่ปกครองและมีได้

ปกครองภาวะทรัสตีจำนวนเท่ากัน สมาชิกประเภทนี้สมัครเป็นผู้เลือก อยู่ในตำแหน่ง
คราวละ ๓ ปี

คณะมนตรีภาวะทรัสตีจะเลือกประธานและรองประธานในเดือนมิถุนายนทุกปี
และมีการประชุมปีละ ๒ ครั้ง ในเดือนมิถุนายนและธันวาคมแต่อาจมีการประชุมพิเศษ
ได้ตามความจำเป็น สมาชิกแต่ละประเทศทั้ง ๓ ประเภท มีคะแนนเสียงประเทศละ

๑ คะแนน โดยอาศัยเสียงข้างมากธรรมดาเป็นเกณฑ์ตัดสิน

อำนาจและหน้าที่ของคณะมนตรีภาวะทรัสตี

๑. พิจารณารายงานของประเทศที่ทำหน้าที่ปกครองดินแดนและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อเร่งรัดการดำเนินการให้ดินแดนในภาวะทรัสตีได้เจริญก้าวหน้ารวดเร็วสามารถปกครองตนเองได้หรือเป็นเอกราช

๒. คณะมนตรีรับพิจารณาคำร้องอุทธรณ์ จากเอกชนหรือกลุ่มบุคคลในดินแดนภาวะทรัสตีหรือดินแดนอื่น ๆ

๓. คณะมนตรีจัดส่งคณะผู้แทน (Visiting Missions) ไปเยือนดินแดนในภาวะทรัสตีเพื่อสำรวจสภาพการณ์ในท้องถิ่นนั้น ๆ

นับตั้งแต่ ๑๙๕๗ ถึงปัจจุบันดินแดนภายใต้ภาวะทรัสตีซึ่งมีอยู่ ๑๑ แห่ง ได้รับเอกราชไปแล้ว ๑๐ แห่ง คือ

๑. ปี ๑๙๕๗ โตโกแลนด์ของอังกฤษ ซึ่งภายหลังรวมกับโกลด์โคสต์เป็นประเทศกานา

๒. ปี ๑๙๖๐ โตโกแลนด์ของฝรั่งเศส ซึ่งภายหลังเป็นประเทศโตโก

๓. ปี ๑๙๖๐ โซมาลีแลนด์ ในภาวะทรัสตีและในอารักขาของอังกฤษ

๔. ปี ๑๙๖๐ คาเมรูนของฝรั่งเศส ภายหลังเป็นสาธารณรัฐคาเมรูน

๕. ปี ๑๙๖๑ คาเมรูนของอังกฤษ ซึ่งต่อมากาเมรูนเหนือได้รวมเข้ากับในจีเรียและคาเมรูนได้รวมกับสาธารณรัฐคาเมรูน

๖. ปี ๑๙๖๑ แทนกานียิกา ต่อมารวมกับซันชิบาร์เป็นสาธารณรัฐแทนซาเนีย

๗. ปี ๑๙๖๒ รวันดา-บุรุนดี ภายหลังเป็นประเทศรวันดาและประเทศบุรุนดี

๘. ปี ๑๙๖๒ ซามัวตะวันตก

๙. ปี ๑๙๖๘ เนารู

๑๐. ปี ๑๙๗๕ นิวกีนี

ยังคงเหลืออยู่เพียง ๑ แห่ง คือหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิก ถือเป็นดินแดนทรัสตีทางยุทธศาสตร์อยู่ภายใต้การปกครองของสหรัฐอเมริกา

นอกจากดินแดนภายใต้ภาวะทรัสตีแล้ว สหประชาชาติยังมีภาระในดินแดนที่มีได้ปกครองตนเองกว่า ๔๐ แห่ง ในปี ๑๙๖๐ สมัชชาสหประชาชาติได้รับรองประกาศการอนุญาตให้เอกราชแก่ประเทศและประชาชนที่เป็นอาณานิคมในอดีต และในปีต่อมา

ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิเศษเพื่อตรวจตราดูแลการปฏิบัติการให้เป็นไปตามประกาศฉบับนี้

ในปี ๑๙๖๖ สมัชชาได้ลงมติเพิ่มถอนอาณัติที่เคยมอบหมายให้อาฟริกาได้ปกครองอาฟริกาตะวันตกเฉียงใต้ ปี ๑๙๖๗ จึงได้ตั้งคณะมนตรีสหประชาชาติเพื่อนามิเบียขึ้นแทนเพื่อดูแลปกครองดินแดนนี้จนกว่าจะสามารถรับอิสรภาพได้ และเตรียมการที่จะให้บรรลូវัตถุประสงค์นี้ แต่อัฟริกาได้ปฏิเสธมติสมัชชา และยังคงฝ่าฝืนทำการปกครองดินแดนนี้ต่อไปซึ่งสหประชาชาติเพียรพยายามให้อัฟริกาได้ยอมรับมติของสมัชชา เพื่อให้คณะมนตรีสหประชาชาติเพื่อนามิเบียสามารถปฏิบัติการได้

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice)

เป็นองค์การตุลาการที่สำคัญของสหประชาชาติ ประกอบด้วยผู้พิพากษา ๑๕ นาย อยู่ในตำแหน่งคราวละ ๙ ปี ผู้พิพากษาที่ได้รับเลือกจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติสูงสุดทางตุลาการในประเทศของตนหรือเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งคณะมนตรีความมั่นคงและสมัชชาเป็นผู้คัดเลือก แต่จะไม่เลือกผู้พิพากษาจากประเทศเดียวกันซ้ำสองคน การลงมติในเรื่องต่าง ๆ ให้ถือเสียงข้างมากของผู้พิพากษาที่เข้าประชุม แต่ต้องมีผู้เข้าประชุมไม่น้อยกว่า ๙ นาย จึงเป็นองค์ประชุม ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานเป็นผู้ชี้ขาด การพิจารณาต้องกระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่เป็นเรื่องลับคู่ความที่จะนำคดีมาสู่ศาลได้ต้องเป็นประเทศคู่กรณีหรือมิใช่สมาชิก ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสมัชชา เอกชนจะนำคดีมาสู่ศาลไม่ได้

อำนาจและหน้าที่ของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

๑. พิจารณาข้อขัดแย้งในทางกฎหมายตามที่แต่ละประเทศเสนอต่อศาล เช่น การตีความในสนธิสัญญาปัญหากฎหมายระหว่างประเทศ เป็นต้น

อำนาจของศาลเกี่ยวกับการพิจารณาคัดสินของศาลระหว่างประเทศนั้น ยึดถือความสมัครใจของคู่กรณีเป็นสำคัญ ในกรณีที่คู่ความอีกฝ่ายไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาอีกฝ่ายอาจเสนอให้คณะมนตรีความมั่นคงพิจารณาเพื่อดำเนินมาตรการให้บังเกิดตามคำพิพากษา

หลักกฎหมายซึ่งศาลใช้ในการตัดสินนั้นมาจาก

ก. อนุสัญญาระหว่างประเทศ ทั้งอนุสัญญาทั่วไปหรือเฉพาะกรณีแต่ต้องเป็นข้อกำหนดโดยชัดแจ้งและเป็นที่ยอมรับระหว่างประเทศที่เกิดกรณีพิพาท

ข. ประเพณีระหว่างประเทศเท่าที่มีหลักฐานพิสูจน์โดยการปฏิบัติทั่วไปซึ่งรับรู้เป็นกฎหมายแล้ว

ค. หลักทั่วไปของกฎหมายซึ่งอารยประเทศยอมรับคำพิพากษาและตำรา นักนิติศาสตร์ผู้ทรงคุณวุฒิของประเทศต่าง ๆ

ง. คำพิพากษา คำสอน ของผู้เชี่ยวชาญกฎหมายระหว่างประเทศหรือผู้ทรงคุณวุฒิชาติต่าง

คำพิพากษาของศาลเมื่อตัดสินแล้วไม่มีอุทธรณ์ แต่ก็อาจมีการยื่นคำขอให้มีการพิพากษาใหม่ เมื่อมีการค้นพบประจักษ์พยานบางอย่าง ซึ่งในเวลาที่พิพากษายังไม่รู้ข้อเท็จจริงนั้น ทั้งนี้ต้องไม่เกิน ๑๐ ปี หลังจากการตัดสิน

๒. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับตัวบทกฎหมาย เมื่อได้รับคำขอร้องจากสมาชิก คณะมนตรีความมั่นคงหรือหน่วยงานอื่นของสหประชาชาติ หรือทบวงการชำนัญพิเศษ

นอกจากนี้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศยังช่วยเหลือในการตีความในเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมร่างอนุสัญญาและสนธิสัญญากำหนดการปฏิบัติการระหว่างชาติ เช่น กฎหมายทะเล เครื่องหมายและสัญญาณ การจราจรบนท้องถนน ซึ่งการจัดทำประมวลกฎหมายระหว่างประเทศนั้นอาศัยการดำเนินงานของคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศและคณะกรรมการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ

ที่ตั้ง ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ศาลโลก) ตั้งอยู่ที่กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ จะมีการประชุมกันตลอดทั้งปี นอกจากจะอยู่ในระยะพักผ่อนเท่านั้น

สำนักเลขาธิการสหประชาชาติ (Secretariat)

สำนักงานประกอบด้วยเลขาธิการหนึ่งคน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ อีกประมาณ ๑๕,๐๐๐ คน จากประเทศสมาชิกทั้งหมดแบ่งปันตามเกณฑ์ภูมิศาสตร์ เลขาธิการซึ่งสมาชิกเป็นผู้แต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะมนตรีความมั่นคง สำนักงานนี้เป็นองค์การที่รับผิดชอบในทางบริหารและการช่วยเหลือประสานงานกับองค์การอื่น ๆ

งานของเลขาธิการมีมากมายนอกจากหน้าที่ควบคุมและอำนวยความสะดวก

พนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว เลขานุการยังต้องเข้าร่วมประชุมในสมัชชา และคณะมนตรีต่าง ๆ ในคณะมนตรีความมั่นคง คณะมนตรีภาวะทรัสตี และคณะมนตรีเศรษฐกิจ และสังคมในหน้าที่เลขานุการและปฏิบัติงานต่าง ๆ ตามที่องค์การเหล่านั้นมอบให้

เลขานุการ

มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารและดำเนินงานของสำนักงานเลขานุการสมัชชา อยู่ในตำแหน่งคราวละ ๕ ปี ตั้งแต่ก่อตั้งมาจนถึงปัจจุบัน สหประชาชาติมีเลขานุการมา ๕ คน คือ

๑. นายทริกวี ลี (Mr. Trygve Lie) จากประเทศนอร์เวย์ดำรงตำแหน่งระหว่าง ๑ กุมภาพันธ์ ๑๙๔๖ ถึง ๙ เมษายน ๑๙๕๓

๒. นายดัก ฮัมมาโซลด์ (Mr. Dag Hammarskjold) จากประเทศสวีเดน ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ ๑๐ เมษายน ๑๙๕๓ ถึง ๑๗ กันยายน ๑๙๖๑

๓. อู ถัน (U Thant) จากประเทศพม่ารักษาการในตำแหน่งเลขานุการระหว่างวันที่ ๑๘ กันยายน ๑๙๖๑ ถึงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๑๙๖๒ และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขานุการระหว่างวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๑๙๖๒ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๑๙๗๑

๔. นายเคท วอลไฮม์ (Mr. Kurt Waldheim) จากประเทศออสเตรีย ดำรงตำแหน่งระหว่างวันที่ ๑ มกราคม ๑๙๗๒ ถึง วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๑๙๘๑

๕. นายฮาเวียร์ เปเรซ เด เควยาร์ (Mr. Javier Perez de Cuellar) จากประเทศเปรู เป็นเลขานุการคนปัจจุบัน เข้ารับตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๑๙๘๒ จนถึงปัจจุบัน

อำนาจหน้าที่ของเลขานุการ

๑. บริหารและบริการสำนักงานเลขานุการ ประสานงานกับองค์การต่าง ๆ ทั้งในและนอกสมัชชาประชุม

๒. เสนอเรื่องซึ่งเห็นว่าอาจคุกคามสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ให้คณะมนตรีความมั่นคงทราบ

๓. ทำรายงานประจำปีและรายงานเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลงานของสหประชาชาติ เสนอต่อสมัชชา

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการ

๑. รวบรวมเตรียมเรื่องราวภูมิหลังของปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เข้าประชุมได้ศึกษาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยได้ถูกต้อง
๒. ดำเนินการตามมติของสมัชชา
๓. ปฏิบัติการในเรื่องแปล ล่าม การประชุม ร่างข้อบังคับ ผลิตเอกสาร ห้องสมุด
๔. แดลงข่าวการประชุมและเผยแพร่ผลงานของสหประชาชาติ

ปัญหาอุปสรรคและความสำเร็จขององค์การสหประชาชาติ

เป็นเวลา ๔๐ ปี มาแล้วที่องค์การสหประชาชาติได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จมาด้วยดี ขณะเดียวกันสหประชาชาติต้องพบกับอุปสรรคนานาประการในปัญหาสำคัญของการเมืองระหว่างประเทศบางครั้งแทบจะมองหากความสำเร็จแทบไม่ได้ แต่ก็ด้วยความมานะพยายาม หลากหลายจนไปสู่จุดหมายของสหประชาชาติ จึงกล่าวได้ว่าเป็นยุคแห่งการปฏิบัติที่ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ขององค์การโลกดังจะเห็นว่าเป็นการปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สหประชาชาติได้พยายามที่จะห้ามการใช้และทดลองระเบิดปรมาณูและนิวเคลียร์ แต่ให้พยายามนำพลังงานมาใช้ในทางสันติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อมวลมนุษย์ให้มากที่สุด

ในการปฏิบัติในด้านสิทธิมนุษยชน จะเห็นว่าพลเมืองของโลก ประมาณ ๑ ใน ๓ ตกอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของประเทศต่าง ๆ ซึ่งสหประชาชาติซึ่งมีระบบภาวะทรัสตีและระบบการกำหนดตนเอง ทำให้ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ได้รับเอกราชไปแล้ว และได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ การต่อสู้กับความทุกข์ยากของประชากรโลกขององค์การสหประชาชาติก็ได้มีคณะกรรมการเศรษฐกิจประจำอนุภูมิภาค นอกจากนั้นพยายามจะยกมาตรฐานการครองชีพ รายได้ของพลเมืองของโลกให้สูงขึ้น พยายามขจัดความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจของโลกให้เข้าสู่ระดับเดียวกัน พยายามส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตอาหารให้พอเพียงกับพลเมืองของโลกที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จัดการบรรเทาทุกข์และแจกจ่ายอาหารไปยังดินแดนที่อดอยาก เช่น ในทวีปแอฟริกา กรณีประเทศเอธิโอเปีย เป็นต้น

ความแตกแยกของ ๕ มหาอำนาจที่เป็นสมาชิกประจำในคณะมนตรีความมั่นคงยังคงเป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการรักษาสันติภาพ อันเนื่องมาจากการใช้สิทธิยับยั้ง (Veto) อย่างไรก็ตามความสำเร็จในการดำเนินการของสหประชาชาตินั้นขึ้นอยู่กับ

คณะมนตรีความมั่นคงอยู่มากทีเดียว เพราะในกฎบัตรสหประชาชาติได้มอบความไว้วางใจต่อการรักษาสันติภาพไว้เป็นเบื้องต้น ภายหลังเสร็จสิ้นสงครามโลกครั้งที่ ๒ ใหม่ ๆ ๕ มหาอำนาจร่วมมือกลมเกลียวกันดี แต่พอสมาชิกสหประชาชาติเพิ่มมากขึ้น และอาณานิคมหลุดมือไปมาก ยิ่งกว่านั้นได้เกิดระบบสงครามเย็นขึ้น ความแตกแยกของ ๕ มหาอำนาจยิ่งมีมากขึ้น

สหประชาชาติกับการตัดสินใจในปัญหาการรักษาสันติภาพนั้นมีวิธีปฏิบัติแตกต่างกันหลายทาง ซึ่งได้รับความสำเร็จลุ่ม ๆ ดอน ๆ นับแต่สงครามโลกครั้งที่ ๒ สงบลง ขณะนี้สันติภาพอย่างแท้จริงยังไม่มีเพราะยังมีสงครามอยู่ในบางแห่งและหยุดพักเป็นบางแห่ง เช่น ในเกาหลี ตะวันออกกลาง ปัญหาอินเดีย ปากีสถาน ปัญหาเกาะไซปรัส และปัญหานีการากัว ฯลฯ ความไม่เต็มใจและความไม่รับผิดชอบไม่ยอมออกเงิน ซึ่งขณะนี้สหประชาชาติประสบปัญหาการเงินซึ่งบางประเทศไม่ยอมออกค่าใช้จ่ายในการรักษาสันติภาพ

การรักษาสันติภาพและความมั่นคงร่วมกัน สหประชาชาติได้สถาปนาขึ้นเพื่อต้องการจะป้องกันสงคราม ทั้งนี้เนื่องจากได้รับบทเรียนมาแล้วทั้งสองคราว แต่การปฏิบัติตลอดจนการร่วมมือระหว่างนานาชาตินั้นต้องมีการพัฒนาความเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นสำคัญ มิฉะนั้นแล้วสันติภาพจะไม่เกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน เพราะในทุกวันนี้ประเทศต่าง ๆ พยายามค้นคิดอาวุธชนิดร้ายแรง ตลอดจนวัตถุที่ลอยอยู่ในอวกาศ

แม้ว่าในยุคปัจจุบันนี้ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เจริญก้าวหน้ามาก ผลของการค้นคว้าและทดลองในท้องฟ้าและอวกาศได้กระทำอย่างต่อเนื่อง ประชาชาติต่าง ๆ ควรจะได้มีกฎหมายของโลกเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ มิฉะนั้นแล้วอาจจะเกิดความยุ่งยากในจักรวาลหรือเกิดข้อพิพาททางอวกาศกฎหมายระหว่างประเทศก็ควรจะได้กำหนดข้อตกลงกฎเกณฑ์ให้รัดกุมเท่าที่ผ่านมานับตั้งแต่เสร็จสิ้นสงครามโลกครั้งที่ ๒ มาแล้ว ระบบการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ก้าวไปไกลมาก ได้มีการเดินทางไปในอวกาศและค้นคว้าด้านอวกาศเป็นอย่างมาก เช่น สหรัฐอเมริกามีโครงการ Skylap และ Starwar ฯลฯ ประเทศต่าง ๆ ได้ส่งดาวเทียมลอยอยู่ในอวกาศมากกว่า ๑,๒๐๐ ชิ้น สหประชาชาติจะต้องเป็นองค์การสากลจริง ๆ ควรจะปรับปรุงในเรื่องเสรีภาพและการขยายกลไกต่าง ๆ ขององค์การให้ดีขึ้น จะต้องมีการควบคุมดินแดนต่าง ๆ เช่น

โอกาส การพัฒนา และปรับปรุงกฎหมายระหว่างประเทศและศาลยุติธรรมระหว่างประเทศให้เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพอย่างจริงจัง

สำหรับปัจจุบันสหประชาชาติได้พบอุปสรรคหลายประการซึ่งพอสรุปได้ คือ

๑. การแข่งขันสร้างสมอาวุธอย่างมากมาย และไร้ประโยชน์แทนการพัฒนาโลก ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาได้เสนอให้ผู้นำโซเวียตหันมาจับมือและดำเนินการอย่างจริงจัง ซึ่งผลสุดท้ายก็คงจะไม่ได้ผล

๒. ลัทธิล่าอาณานิคมและลัทธิถือเชื้อชาติยังคงมีอยู่พร้อมทั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๓. การแสวงหาอำนาจและครอบงำประเทศอื่น ๆ แทนที่จะอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้อง

๔. ยังมีการต่อสู้ในดินแดนต่าง ๆ ทั่วโลก เช่น กรณีสงครามในตะวันออกกลาง สงครามในกัมพูชา สงครามในทวีปแอฟริกา และสงครามในอเมริกากลาง

๕. ปัญหาใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นมาในระหว่างความคิดและทำที่อันล้ำสมัยยังคงมีต่อไป อัตราการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วรอบตัวได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเรียกร้องความสนใจและความเอาใจใส่เป็นส่วนรวมจากผู้คนในโลก เช่น

ความแตกต่างระหว่างประเทศที่ร่ำรวยกับประเทศยากจน

ช่องว่างในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ปัญหาการเพิ่มของพลเมือง

ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม

ปัญหาผู้คนในนครใหญ่ ๆ

ปัญหาการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยไม่มีการประหยัด

ปัญหาการจี้เครื่องบิน การลักพาตัว

๖. ปัญหาความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นไปอย่างเชื่องช้า

๗. ปัญหาสำคัญอื่น ๆ ได้แก่ ความยากจนของบรรดาประเทศต่าง ๆ ยังคงมีอยู่ทั่วไป

เลขาธิการสหประชาชาติได้กล่าวเนื่องในวันสหประชาชาติ ๒๔ ตุลาคม ๑๙๘๒ ไว้มีความค่อนหนึ่งว่าสหประชาชาติมีสมาชิกแรกเริ่มเพียง ๕๑ ประเทศ และขยายเป็นถึงปัจจุบัน (๑๙๘๒) ๑๕๗ ประเทศ สหประชาชาติได้ก้าวขึ้นไปสู่เป็นสากลยิ่งขึ้นได้

พยายามดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การที่ได้กำหนดไว้ นับตั้งแต่งานด้านการธำรงรักษาสันติภาพ การแก้ปัญหาระหว่างประเทศ การเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม หรือมนุษยธรรม การส่งเสริมและการสนับสนุน การเคารพสิทธิมนุษยชน การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการเลิกลี้ภัยอาณานิคม อย่างไรก็ตามสหประชาชาติประสบอุปสรรคขัดขวางนานาประการ ซึ่งทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จทุกเรื่อง เช่น กรณีพิพาทขัดแย้งระหว่างประเทศ มีหลายประเทศเข้าไปพัวพันแทรกแซง เช่น กรณีประเทศอัฟกานิสถานกรณีประเทศกัมพูชาและกรณีสุรินทร์ในตะวันออกกลาง เป็นต้น

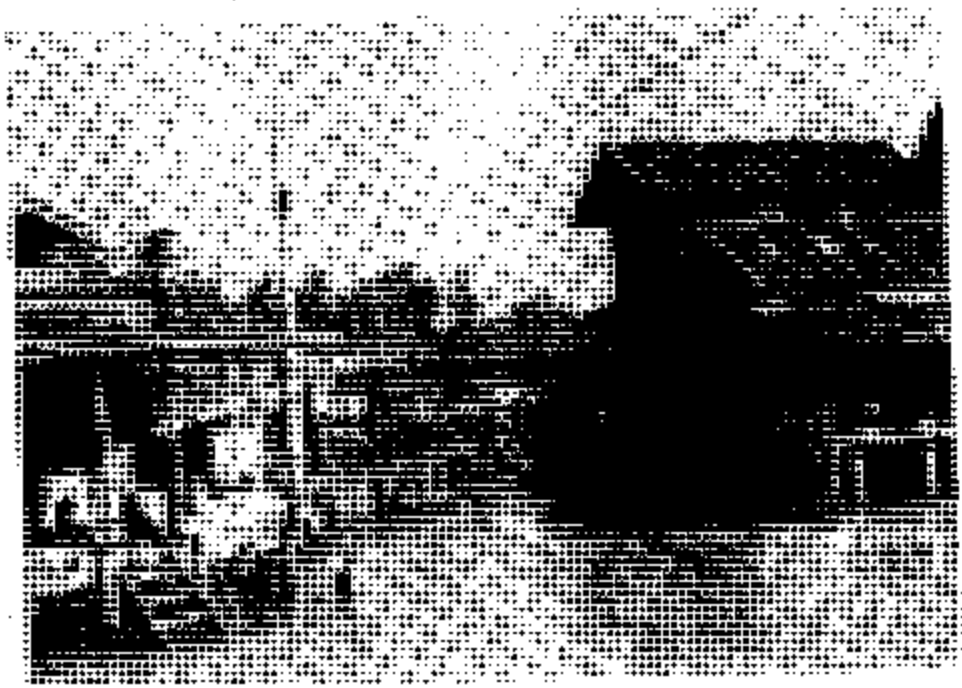
การแข่งขันการสร้างและสะสมอาวุธทำให้สหประชาชาติต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้มีการลดอาวุธให้ได้ โดยเฉพาะปัญหาการสะสมอาวุธนิวเคลียร์ สหประชาชาติได้จัดให้ประเทศสหรัฐอเมริกา โซเวียต อังกฤษและมีเลขาธิการสหประชาชาติร่วมด้วย ได้ลงนามห้ามทดลองอาวุธนิวเคลียร์ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๑๙๖๓ โดยได้ห้ามทดลองบนผิวพื้นน้ำ ในน้ำ ทะเลและในอวกาศ แต่ในปัจจุบันนี้ประเทศมหาอำนาจและประเทศอื่น ๆ ได้ทดลองอาวุธนิวเคลียร์กันอยู่เป็นประจำ

สหประชาชาติได้เพียรพยายามจัดให้มีการประชุม ในหมู่บรรดาสมาชิกในการประชุมสามัญประจำปีเพื่อประเทศต่าง ๆ จะได้พูดจากันปัญหาการสู้รบระหว่างอิรักกับอิหร่าน ปัญหาหมู่เกาะพอล์ดแลนด์ความสัมพันธ์ระหว่างการลดอาวุธกับการพัฒนาและการดำเนินการตามข้อกำหนดด้านความมั่นคงร่วมกัน ในกฎบัตรสหประชาชาติ เพื่อรักษาสันติภาพและความมั่นคงของประเทศ ก็ได้จัดเพิ่มเติมขึ้นในวาระประชุม

การประชุมของคณะมนตรีความมั่นคง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการรักษาสันติภาพ ก็ถูกสมาชิกประจำของคณะมนตรีความมั่นคงใช้สิทธิยับยั้ง ทำให้เรื่องบางเรื่องตกไป เพราะประเทศของตนมีส่วนพัวพันเกี่ยวข้องอยู่ บางครั้งแม้มติที่ออกมาแต่ประเทศที่ก่อเหตุขึ้นกลับไม่ปฏิบัติตามมติของคณะมนตรีความมั่นคง ทำให้สหประชาชาติถูกกล่าวหาว่าเป็นเสือกระดาษหรือไม่มีน้ำยาไม่อาจรักษาสันติภาพไว้ได้

บรรณานุกรม

- การุณย์ลักษณ์ พหลโยธิน. PS ๓๒๐ องค์การระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ :
ธนาศุภฎี สตะเวทิน มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๑
- กฤษณา กู้ตลาด
พิพัฒน์ ตั้งสีบกุล
เชิดชาย เหล่าหล้า. สหประชาชาติ. กรุงเทพฯ : แพร์พิทยา, ๒๕๒๖
- มณีมัย รัตนมณี. คู่มือองค์การระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ :
จารุณี สุนทรศารทูล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๑
- สิตา สอนศรี
สมพงศ์ ชูมาก. องค์การระหว่างประเทศ สันนิบาตชาติและสหประชาชาติ. กรุงเทพฯ :
เคล็ดไทย, ๒๕๒๕
- สำนักแถลงข่าวสหประชาชาติประจำประเทศไทย. กฎบัตรสหประชาชาติ
- สำนักแถลงข่าวสหประชาชาติ. ระบบสหประชาชาติ. กรุงเทพฯ : กรกฎาคม ๒๕๒๗
- สำนักแถลงข่าวสหประชาชาติ. คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ. กรุงเทพฯ :
กันยายน ๒๕๒๘
- สำนักแถลงข่าวสหประชาชาติ. ประวัติการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ. กรุงเทพฯ :
พฤศจิกายน ๒๕๒๘

ประเทศไทยมีการจัดระบบการปกครองอยู่หลายระดับตั้งแต่ระดับชาติลงไปสู่ระดับท้องถิ่น ในระดับท้องถิ่นนั้นมีการปกครองท้องถิ่นในหลายรูปแบบนับจาก กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล สุขาภิบาล จนกระทั่งถึงระดับตำบลและหมู่บ้าน ซึ่งเป็นองค์การปกครองที่เล็กที่สุด แต่องค์การปกครองที่เล็กที่สุดนี้มิใช่ว่าจะไม่มีความสำคัญเอาเสียเลย

ความเจริญก้าวหน้าในการปกครองทุกระดับต้องขึ้นอยู่กับผู้บริหารของหน่วยการปกครอง และความเจริญก้าวหน้าของหน่วยการปกครองที่อยู่ในระดับล่างจะเป็นกำลังสำคัญในการหนุนให้หน่วยการปกครองในระดับที่เหนือขึ้นไปจนถึงระดับชาติมีความเจริญก้าวหน้าตามไปด้วย ดังนั้นหมู่บ้านและตำบลซึ่งเป็นหน่วยปกครองที่เล็กที่สุดและอยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุนให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรือง เราจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับผู้บริหารหมู่บ้านและตำบล พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับบุคคลดังกล่าวด้วย

สำหรับบทความเรื่องผู้บริหารหมู่บ้านและตำบลนี้จะได้กล่าวถึงผู้บริหารหมู่บ้านและตำบลตั้งแต่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสภาตำบล และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหมู่บ้านและตำบล ตลอดจนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและสิทธิและผลประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ผู้บริหารหมู่บ้านและตำบลมีสิทธิได้รับ

บรรณาธิการ

ผู้บริหารหมู่บ้านและตำบล

โดย จเร พันธุ์เปรื่อง

หมู่บ้านและตำบลเป็นหน่วยการปกครองที่มีความสำคัญและใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ดังนั้นหมู่บ้านและตำบลจึงเป็นหน่วยการปกครองพื้นฐานของประชาชนและเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดของรัฐบาล เพราะรัฐบาลและหน่วยราชการต่าง ๆ สามารถที่แจ้งข่าวสารทางราชการและดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้โดยผ่านผู้บริหารของหมู่บ้านและตำบล

ในหมู่บ้านจะมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองและบริหารหมู่บ้านโดยมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ช่วยในการดำเนินงานต่าง ๆ ส่วนตำบลนั้นจะมีกำนันเป็นผู้ปกครองและบริหารตำบลโดยมีสารวัตรกำนันเป็นผู้ช่วยเหลือ นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการหมู่บ้านคอยให้ข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้านและมีสภาตำบลและคณะกรรมการตำบลมีหน้าที่เสนอแนะและให้คำปรึกษาต่อกำนัน

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสภาตำบล กรรมการตำบล กรรมการหมู่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากต่อประชาชนและราชการ เพราะบุคคลเหล่านี้มีหน้าที่มากมายตามที่ทางราชการมอบหมายและเป็นผู้ที่จะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความกินดีอยู่ดีและอยู่กันอย่างสงบสุข

การปกครองในลักษณะหมู่บ้านและตำบลในปัจจุบันส่วนใหญ่แล้วเป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

หมู่บ้าน

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ หมู่บ้านคือ บ้านหลาย ๆ บ้านที่อยู่ในท้องที่หนึ่งและอยู่ในความปกครองอันเดียวกัน การจัดตั้งหมู่บ้านมีขึ้นเพื่อความสะดวกในการปกครอง แต่หมู่บ้านหนึ่ง ๆ จะต้องมีคนอยู่รวมกันประมาณ ๒๐๐ คน ถึงแม้จำนวนบ้านจะน้อยก็ตามหรือมีจำนวนบ้านตั้งแต่ ๕ บ้านขึ้นไป ถึงแม้จะมีคนไม่ถึง ๒๐๐ คนก็ตาม

แต่ปัจจุบันการจัดตั้งหมู่บ้านเป็นไปตามหนังสือเวียน ที่ มท.๐๔๐๔/ว.๑๓๐๕ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๒๖ เรื่องหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้านไว้ว่าต้องเป็นชุมชนที่มีพลเมืองตั้งแต่ ๕๐๐ คนขึ้นไปหรือมีจำนวนบ้านตั้งแต่ ๕๐ บ้าน ขึ้นไป ชุมชนนั้นต้องอยู่ห่างจากชุมชนเดิมประมาณ ๖ กิโลเมตรและต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชนในหมู่บ้านเดิม สภาตำบลและที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

การจัดหมู่บ้านอาจเป็นการตั้งหมู่บ้านชั่วคราวขึ้นก็ได้ ถ้าในท้องที่อำเภอใดมีราษฎรไปตั้งชุมชนเพื่อทำการหาเลี้ยงชีพแต่เฉพาะในบางฤดู ถ้าราษฎรดังกล่าวมีจำนวนมากพอสมควรที่จะจัดตั้งเป็นหมู่บ้านชั่วคราวได้ ก็ให้นายอำเภอประชุมราษฎรเหล่านั้นเพื่อเลือกที่ผู้ใหญ่บ้านหนึ่งคนหรือหลายคนตามควร และผู้ซึ่งได้รับเลือกเป็นที่ผู้ใหญ่บ้านจะต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน

ว่าที่ผู้ใหญ่บ้านก็คือนายผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านชั่วคราวนั่นเอง ที่เรียกว่าผู้ใหญ่บ้านก็เพราะเป็นตำแหน่งชั่วคราวชั่วคราว แต่มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้านทุกประการ เมื่อราษฎรแยกย้ายกันไปแล้วตำแหน่งและหน้าที่ของว่าที่ผู้ใหญ่บ้านก็ต้องสิ้นสุดลงและเมื่อถึงฤดูใหม่ก็ให้เลือกตั้งใหม่อีกทุกคราวไป

หมู่บ้านชั่วคราวนี้จะอยู่ในความควบคุมดูแลของกำนันแห่งตำบลอันเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านชั่วคราวนั้น เว้นแต่หมู่บ้านชั่วคราวนั้นเป็นท้องที่ที่เป็นป่าเบญจพรรณห่างไกลจากกำนันและมีจำนวนคนอยู่มาก ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นจำเป็นจะต้องมีกำนันขึ้นดำรงหากก็ให้เลือกและตั้งว่าที่กำนันขึ้นทำนองเดียวกันกับการตั้งว่าที่ผู้ใหญ่บ้าน

ผู้บริหารหมู่บ้าน

ในหมู่บ้านหนึ่งจะมีผู้ใหญ่บ้านหนึ่งคน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองสองคนหรือมากกว่าสองคนตามแต่กระทรวงมหาดไทยจะอนุมัติและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรตามจำนวนที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองราษฎรที่อยู่ในหมู่บ้าน การปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ช่วย และมีกรรมการหมู่บ้านเป็นที่ปรึกษา

ผู้ใหญ่บ้านจะได้รับเงินเดือนแต่มิใช่เงินจากงบประมาณประเภทเงินเดือนส่วน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจะได้รับเงินตอบแทนตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

นายอำเภอจะเป็นผู้ดำเนินการให้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านโดยเรียกประชุมราษฎรที่มีสัญชาติไทย บรรลุนิติภาวะแล้วและมีคุณสมบัติตามที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ได้กำหนดไว้มาเพื่อกระทำการให้ราษฎรลูกบ้านเหล่านั้นเป็นผู้เลือกผู้ใหญ่บ้านและผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านได้นั้นต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด หมายถึงเป็นผู้ที่มีสัญชาติไทยโดยกำเนิดจะเป็นชายหรือหญิงก็ได้ คุณสมบัติในข้อนี้แต่เดิมที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ได้กำหนดไว้ว่าเป็นชายเจ้าบ้านมีสัญชาติไทย ทำให้สมัยก่อนผู้ที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน นอกจากจะต้องมีสัญชาติไทยแล้วยังต้องเป็นผู้ชายจะเป็นผู้หญิงไม่ได้และจะต้องเป็นเจ้าบ้านอีกด้วย แต่คุณสมบัติในข้อนี้ได้ถูกแก้ไขโดยพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทยโดยการเกิดจะเป็นชายหรือหญิงก็ได้และไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าบ้านเพียงแต่มีสัญชาติไทยโดยการเกิดเท่านั้น

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์ ผู้ใหญ่บ้านจะต้องมีอายุระหว่างยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ถึงหกสิบปีบริบูรณ์และเนื่องจากการดำรงตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้านไม่ได้กำหนดไว้ว่ามีวาระกี่ปี ดังนั้นผู้ใหญ่บ้านจึงต้องจะพ้นจากตำแหน่งเมื่ออายุหกสิบปีบริบูรณ์

(๓) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้านนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน

(๔) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

(๕) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช

(๖) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพ หรือวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ หรือเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ หรือไม่เป็นโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาและได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องกำหนดชื่อโรค ตามความในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖ ซึ่งได้กำหนดไว้หกโรค คือ โรคเรื้อน วัณโรคในระยะอันตราย วัณโรคตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย โรคพิษสุราเรื้อรัง โรคล่าไส้อักเสบเรื้อรัง และโรคผิวหนังเรื้อรังเป็นที่รังเกียจแก่ผู้อื่น

(๗) ไม่เป็นข้าราชการประจำหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น

(๘) ไม่เป็นผู้มีชื่อเสียงในทางทุจริตหรือเสื่อมเสียในทางศีลธรรม

รัฐสภาสาร

(๙) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออกหรือปลดออกฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลและยังไม่พ้นกำหนดเวลาสามปีนับแต่วันถูกไล่ออกหรือปลดออก

(๑๐) ไม่เป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษ

(๑๑) มีพินัยกรรมไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาตอนต้นหรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาตอนต้น เว้นแต่ในท้องที่ใดราษฎรไม่อาจเลือกผู้มีพินัยกรรมดังกล่าวได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยอนุมัติรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษายกเว้นหรือผ่อนผันได้

สำหรับวิธีการเลือกผู้ใหญ่บ้านจะกระทำโดยลับหรือเปิดเผยก็ได้ โดยมีนายอำเภอเป็นประธานและต้องมีกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นอย่างน้อยหนึ่งคน ในการเลือกผู้ใหญ่บ้านนั้นราษฎรที่มาประชุมส่วนมากเลือกผู้ใดถือว่าผู้นั้นได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน แต่ในกรณีที่ผู้รับเลือกที่คะแนนเสียงเท่ากันให้ใช้วิธีจับสลาก และเมื่อผู้ใดได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้วนายอำเภอจะรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้านไว้เป็นหลักฐาน

อำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองของราษฎรในหมู่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ทั้งในทางปกครอง รักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร และมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา ซึ่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่เกี่ยวกับการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎรไว้ ๑๙ ประการ และอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญานอีก ๖ ประการ นอกจากนี้ผู้ใหญ่บ้านยังมีอำนาจหน้าที่อย่างอื่นอีกมากมายทั้งตามที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ที่กำหนดไว้ ตามที่กฎหมายอื่นกำหนดไว้และตามที่ส่วนราชการต่าง ๆ ได้มอบหมายให้เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ใหญ่บ้าน

๙ การดำเนินการตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านนั้น ถ้าผู้ใหญ่บ้านไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในครั้งหนึ่งคราวใด ผู้ใหญ่บ้านสามารถที่จะมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนได้แล้วรายงานให้กำนันทราบ แต่ถ้าการมอบหมายนั้นเกินสิบห้าวันจะต้องรายงานให้นายอำเภอทราบด้วย

รัฐสภาสาร

การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านจะมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้คอยช่วยเหลือหรือปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ใหญ่บ้าน และมีกรรมการหมู่บ้านเป็นที่ปรึกษา

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมี ๒ ฝ่าย คือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองจะมีหมู่บ้านละสองคนหรือมากกว่านั้น ถ้ากระทรวงมหาดไทยอนุมัติ ส่วนผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบจะมีหรือไม่แล้วแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดและกระทรวงมหาดไทยจะเห็นสมควร ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนี้ผู้ใหญ่บ้านและกำนันจะเป็นผู้เลือกและมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๕ ปี

ในกรณีที่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบด้วยก็ได้แต่จะรับเงินตอบแทนตำแหน่งได้ในตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบตำแหน่งเดียวเท่านั้นเพราะมีจำนวนเงินสูงกว่า

ส่วนคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านจะประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นมีจำนวนตามที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่ต้องไม่น้อยกว่า ๒ คน และกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิจะมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๕ ปี

การพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งมีเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ขาดคุณสมบัติหรือเข้าลักษณะต้องห้ามประการหนึ่งประการใดในสิบเอ็ดประการดังกล่าวข้างต้น ซึ่งส่วนมากแล้วผู้ใหญ่บ้านมักพ้นจากตำแหน่งเพราะอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์

(๒) ตาย

(๓) ได้รับอนุญาตให้ลาออก

(๔) หมู่บ้านที่ปกครองถูกยุบ

(๕) ไปเสียจากหมู่บ้านที่ตนปกครองเกินสามเดือน

(๖) ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านนั้นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิร้องขอให้ออกจากตำแหน่ง

LIART

(๗) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่ง เมื่อได้สอบสวนเห็นว่าบกพร่อง
ในทางความประพฤติหรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง

เมื่อผู้ใหญ่บ้านคนใดพ้นจากตำแหน่งไม่ว่าด้วยสาเหตุใดก็ตามกำนันของตำบลนั้น
จะต้องเรียกหมายตั้งและสำมะโนครัว ทะเบียนบัญชีต่าง ๆ ที่ได้ทำขึ้นในหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน
มาเก็บรักษาไว้ จนกว่าจะมีผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านคนใหม่แทนจึงมอบสำมะโนครัวและ
ทะเบียนบัญชีทั้งหมดให้ผู้ใหญ่บ้านคนใหม่ ส่วนหมายตั้งนั้นกำนันต้องรีบนำส่งนายอำเภอ
แต่ถ้ากำนันไม่สามารถเรียกคืนหมายตั้งและสำมะโนครัว ทะเบียนบัญชีดังกล่าวได้
กำนันต้องรีบแจ้งให้นายอำเภอทราบ

การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านขึ้นใหม่ ต้องมีสาเหตุ ๒ ประการ คือ

๑. ตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่ เพราะราษฎรมากขึ้นจะด้วยการเกิดหรือมีผู้อพยพมาจากที่
อื่นก็ตาม เมื่อกำนันและผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นปรึกษากันแล้วเห็นว่าจำนวนคนในหมู่บ้าน
ใดมีมากเกินความสามารถของผู้ใหญ่บ้านคนเดียวจะปกครองดูแลได้ ให้กำนันนำความแจ้ง
ต่อนายอำเภอเพื่อพิจารณา แล้วเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็น
สมควรก็ให้ตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่และเลือกผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านใหม่นั้นด้วย

๒. ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านว่างลง เมื่อตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านใดว่างลง
กำนันในตำบลนั้นต้องแจ้งให้นายอำเภอทราบภายใน ๗ วัน และให้นายอำเภอเป็นประธาน
พร้อมด้วยกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นเรียกลูกบ้านในหมู่บ้านที่ตำแหน่งว่างมาประชุม
เพื่อทำการเลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นใหม่ภายในกำหนด ๗ วันนับแต่วันได้ทราบความจาก
กำนัน

ตำบล

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ กำหนดให้
จัดตั้งตำบลโดยรวมเอาหมู่บ้านประมาณยี่สิบหมู่บ้าน เมื่อสมุหเทศาภิบาลเห็นชอบด้วยแล้ว
ให้ผู้ว่าราชการเมืองกำหนดหมายเขตตำบลให้ทราบโดยชัดทุกด้าน ถ้าหมายเขตไม่มี
ลำห้วย หนอง คลอง บึง บาง หรือสิ่งใดเป็นสำคัญ ให้ปักหลักหมายเขตไว้เป็นสำคัญ แต่ใน
ปัจจุบันการจัดตั้งตำบลจะกระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยและต้องเป็นไปตาม
หนังสือเวียนที่ มท.๐๔๐๔/ว.๑๓๐๕ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๒๖ เรื่องหลักเกณฑ์การจัด
ตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์จัดตั้งตำบลไว้ว่าจะต้องมีจำนวนพลเมือง

ตั้งแต่ ๓,๒๐๐ คนขึ้นไป มีหมู่บ้านตั้งแต่ ๔ หมู่บ้านขึ้นไปและต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลเดิมและที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

ผู้บริหารตำบล

ในแต่ละตำบลมีกำนัน เป็นผู้ปกครองราษฎรในตำบล มีสารวัตรกำนันเป็นผู้คอยช่วยเหลือ มีกรรมการตำบลและสภาตำบลเป็นผู้เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษา และมีแพทย์ประจำตำบลเป็นผู้คอยดูแลเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บของราษฎร

กำนัน

นายอำเภอเป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการเลือกกำนัน โดยรับสมัครจากผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น แล้วให้ราษฎรในตำบลเป็นผู้เลือก ผู้มีสิทธิเลือกกำนันนั้น คือผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านดังได้กล่าวมาแล้วนั่นเอง ส่วนวิธีการเลือกกำนันจะต้องกระทำโดยวิธีลับ โดยมีนายอำเภอหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้อำนวยการเลือก นายอำเภอจะเป็นผู้กำหนดหน่วยเลือกกำนันในตำบลนั้นโดยถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกหน่วยละไม่เกินหนึ่งพันคน

เมื่อราษฎรที่มาลงคะแนนเสียงส่วนมากเลือกผู้ใดแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นได้เป็นกำนัน แต่ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเสียงเท่ากันให้ใช้วิธีจับสลาก

อำนาจหน้าที่ของกำนัน

กำนันมีหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล ในกำนันมีอำนาจที่จะว่ากล่าวตักเตือนราษฎรในตำบลของตนให้ประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย กำนันจะต้องเป็นผู้ป้องกันอันตราย และรักษาความสุขสำราญของราษฎร เป็นผู้รับคำร้องเรียนของราษฎรขึ้นร้องเรียนต่อนายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด และกำนันจะเป็นผู้รับข้อราชการมาประกาศให้ราษฎรในตำบลของตนได้ทราบ

อำนาจหน้าที่ของกำนันเมื่อดูจากพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ แล้วจะเห็นว่ากำนันมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา ๖ ประการ และอำนาจหน้าที่ในการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎรอีก ๗ ประการ นอกจากนี้กำนันยังมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้านและมีหน้าที่อย่างอื่นตามที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ กฎหมายอื่นกำหนดไว้และต้องปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายจากส่วนราชการต่าง ๆ

การปฏิบัติหน้าที่ของกำนันจะมีสารวัตรกำนันเป็นผู้คอยช่วยเหลือกำนัน สารวัตรกำนันมีได้ตำบลละสองคน ส่วนผู้ใดจะเป็นสารวัตรกำนันแล้วแต่ว่ากำนันจะร้องขอให้ผู้ใดเป็น แต่การแต่งตั้งสารวัตรกำนันต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย ส่วนการเปลี่ยนตัวสารวัตรกำนันเป็นอำนาจของกำนัน

นอกจากสารวัตรกำนันแล้ว การปฏิบัติหน้าที่ของกำนันยังมีคณะกรรมการตำบลคอยเสนอแนะและให้คำปรึกษาต่อกำนันเกี่ยวกับกิจการตามอำนาจหน้าที่ของกำนัน ซึ่งคณะกรรมการตำบลนั้นประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านและแพทย์ประจำตำบลเป็นกรรมการตำบลโดยตำแหน่ง ครูประจำตำบลในตำบลหนึ่งคน และกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละหนึ่งคน เป็นกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒินี้ นายอำเภอจะเป็นผู้คัดเลือก และกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิจะมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๕ ปี

แต่ในปัจจุบันคณะกรรมการตำบลที่มีขึ้นโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มีบทบาทน้อยมาก เพราะประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้กำหนดให้มีสภาตำบล ซึ่งมีบทบาทมากกว่าคณะกรรมการตำบล การปฏิบัติหน้าที่ของกำนันจึงอาศัยสภาตำบลมากกว่า

โดยปกติกำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลมาประชุมปรึกษารือเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในตำบลให้เรียบร้อยเดือนละหนึ่งครั้งเป็นอย่างน้อย และเมื่อกำนันเห็นว่ามียกการอันใดเนื่องในการรักษาความปกติเรียบร้อยในตำบลสมควรปรึกษารือกันระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล กำนันก็สามารถเรียกประชุมเพื่อปรึกษารือได้โดยถือเสียงข้างมากเป็นเสียงชี้ขาด

การพ้นจากตำแหน่งกำนัน เมื่อมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้จะทำให้การดำรงตำแหน่งกำนันต้องสิ้นสุดลง คือ

๑. เมื่อพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน
๒. ได้รับอนุญาตให้ลาออก
๓. ตำบลที่ปกครองจตุกยุบ
๔. ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่ง เมื่อพิจารณาเห็นว่าบกพร่องในความประพฤติหรือความสามารถไม่พอแก่ตำแหน่ง
๕. ถูกปลดหรือไล่ออกจากตำแหน่ง

การพ้นจากตำแหน่งกำนัน กรณีตาม ข้อ ๑ และ ข้อ ๕ จะทำให้กำนันผู้นั้นจะต้องพ้นจากการเป็นผู้ใหญ่บ้านด้วย ส่วนการพ้นจากตำแหน่งตามข้อ ๒ ข้อ ๓ และ ข้อ ๔ ไม่ต้องออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

การเลือกกำนันคนใหม่ ในกรณีที่ตำแหน่งกำนันของตำบลใดว่างลง นายอำเภอจะต้องดำเนินการให้มีการเลือกกำนันขึ้นใหม่ภายในกำหนดเวลาหกสิบวัน นับแต่วันที่นายอำเภอได้ทราบถึงการว่างนั้น และการเลือกกำนันขึ้นใหม่นี้ต้องกระทำเช่นเดียวกับวิธีเลือกกำนันตั้งได้กล่าวมาแล้ว

แพทย์ประจำตำบล

ในแต่ละตำบลจะมีแพทย์ประจำตำบลหนึ่งคน แพทย์ประจำตำบลนี้ กำนันและผู้ใหญ่บ้านจะประชุมพร้อมกันเลือกจากผู้ที่มีความรู้ในวิชาแพทย์ ที่มีสัญชาติไทย และมีถิ่นที่อยู่ในตำบลนั้น เว้นแต่ผู้ที่เป็นแพทย์ประจำตำบลที่ใกล้เคียงกันอยู่แล้วและยอมกระทำการรวมเป็นสองตำบลได้และมีสิทธิได้รับเงินตอบแทนตำแหน่งทั้งสองตำบลเมื่อกำนันและผู้ใหญ่บ้านเลือกผู้ใดเป็นแพทย์ประจำตำบลแล้ว ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรก็ให้แต่งตั้งผู้นั้นเป็นแพทย์ประจำตำบล

ปัจจุบันแพทย์ประจำตำบลนอกจากต้องมีคุณสมบัติตามที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ กำหนดไว้แล้ว ยังต้องมีคุณสมบัติตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดในหนังสือเวียนที่ มท.๐๓๐๔/ว. ๔๕๖ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๑๘ เรื่องการแต่งตั้งแพทย์ประจำตำบล ซึ่งหนังสือเวียนดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งแพทย์ประจำตำบล โดยให้จังหวัดถือหลักพิจารณาแต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติปกครองท้องที่และต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในวิชาแพทย์ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะสาขาเวชกรรมแผนปัจจุบันหรือแผนโบราณ

๒. ผู้ที่ได้ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมทหารเสนารักษ์นอกประจำการเป็นผู้ช่วยแพทย์ประจำตำบล และได้รับหนังสือสำคัญของการปกครอง

๓. ผู้ที่เคยเป็นทหารเสนารักษ์ ผู้ที่สำเร็จพยาบาลผู้ช่วยหรือว่าพยาบาล การพิจารณาแต่งตั้งแพทย์ประจำตำบลนั้นจะต้องพิจารณาจากผู้ที่มีความรู้ในวิชาแพทย์ลำดับที่ ๑ ก่อน ถ้าไม่มีผู้ที่มีความรู้ในวิชาแพทย์ลำดับที่ ๑ ให้พิจารณาจากผู้

มีความรู้ในวิชาแพทย์ลำดับที่ ๒ หากไม่มีผู้ที่มีความรู้ในวิชาแพทย์ลำดับที่ ๑ และ ๒ ก็ให้พิจารณาจากผู้ที่มีความรู้ในวิชาแพทย์ลำดับที่ ๓ และถ้าไม่มีผู้ที่มีความรู้ในวิชาแพทย์ลำดับ ๑, ๒ และ ๓ จึงให้พิจารณาผู้ที่มีความรู้ในวิชาแพทย์ตามพื้นบ้าน

การพ้นจากตำแหน่งแพทย์ประจำตำบลเป็นไปทำนองเดียวกับการพ้นจากตำแหน่ง
กำนัน

อำนาจหน้าที่ของแพทย์ประจำตำบล แพทย์ประจำตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. ช่วยเหลือกำนันผู้ใหญ่บ้านคิดอ่านและจัดการรักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล
๒. คอยสังเกตตรวจตราความเจ็บไข้ที่เกิดขึ้นแก่ราษฎรในตำบลนั้นและตำบลที่ใกล้เคียง ถ้าเกิดโรคร้ายแรงต้องติดป้องกัน โดยแนะนำให้กำนันผู้ใหญ่บ้านสั่งให้ราษฎรจัดการป้องกันโรคและแพทย์ประจำตำบลต้องคอยตรวจตราชี้แจงแก่ราษฎรด้วย

๓. ป้องกันโรคภัยในตำบล เช่น ปลูกผี ป้องกันไข้ทรพิษ จัดหายาแก้โรคไว้สำหรับตำบล คอยดูแลมิให้มีสิ่งโสโครกอันเป็นบ่อเกิดของเชื้อโรคขึ้นในตำบล

๔. เมื่อมีโรคระบาดที่ร้ายแรง เช่น อหิวาตกโรค กาฬโรค ไข้ทรพิษ โรคระบาดปศุสัตว์เกิดขึ้นในตำบล แพทย์ประจำตำบลต้องรีบรายงานไปยังนายอำเภอทันทีและต้องรายงานไปอย่างต่อเนื่อง จนกว่าโรคระบาดจะสงบ

อำนาจหน้าที่ของแพทย์ประจำตำบลนอกจากที่กล่าวข้างต้นแล้ว แพทย์ประจำตำบลยังต้องทำหน้าที่เป็นกรรมการตำบลอีกด้วย และในการปฏิบัติหน้าที่ของแพทย์ประจำตำบลที่เกี่ยวข้องกับวิชาแพทย์นั้นจะมีสาธารณสุขจังหวัดคอยตรวจตราและให้คำแนะนำแก่แพทย์ประจำตำบล

สภาตำบล

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ได้ออกยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๑๔ และให้มีสภาตำบลขึ้นแทน โดยให้สภาตำบลประกอบด้วยคณะกรรมการสภาตำบล ซึ่งมีกำนันเป็นประธานผู้ใหญ่บ้านในตำบลและแพทย์ประจำตำบลเป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง และกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละหนึ่งคน ซึ่งราษฎรในแต่ละหมู่บ้านเป็นผู้เลือกจากผู้มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน ยกเว้นเรื่องอายุ เพราะกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้วเท่านั้น

สภาตำบลจะมีที่ปรึกษาหนึ่งคน แต่งตั้งจากปลัดอำเภอหรือพัฒนากรท้องถิ่น และมีเลขานุการหนึ่งคน ซึ่งแต่งตั้งจากครูประชาบาลในตำบล ทั้งที่ปรึกษาและเลขานุการสภาตำบล นายอำเภอจะเป็นผู้คัดเลือกแล้วรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อแต่งตั้ง

- หน้าที่ของสภาตำบลมีดังนี้

๑. บริหารงานของสภาตำบล หรือดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด

๒. พิจารณาให้ความเห็นชอบโครงการและงานเกี่ยวกับการพัฒนาตำบล

๓. ให้ความร่วมมือและประสานงานในโครงการ สนับสนุนให้มีการร่วมมือจากองค์การอาสาสมัครหรือองค์การสาธารณกุศล ตลอดจนพิจารณาแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการพัฒนาตำบล

๔. เผยแพร่การดำเนินงานพัฒนาของทางราชการให้ราษฎรในตำบลทราบ

๕. ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่นที่กำหนดไว้สำหรับคณะกรรมการตำบล

๖. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการได้มอบหมาย

ส่วนการดำเนินงานนั้นกำหนดในฐานะประธานสภาตำบล จะเป็นผู้ดำเนินการตามมติของสภาตำบล เว้นแต่สภาตำบลจะได้มอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการ โดยมีนายอำเภอเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบล และถ้าสภาตำบลดำเนินการไปในทางที่เสียหาย ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งยุบสภาตำบลได้เพื่อให้นายอำเภอดำเนินการเลือกและแต่งตั้งกรรมการสภาตำบลใหม่ภายใน ๔๕ วัน

- รายได้ของสภาตำบลเป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยจัดสรรให้ตามที่เห็นสมควรดังนี้

๑. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

๒. ภาษีบำรุงท้องที่ ที่เก็บจากที่ดินในเขตตำบลนั้น ซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล

๓. ภาษีโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ กับที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ ซึ่งเก็บได้ในเขตตำบลนั้นที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล

๔. เงินอากรฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์ ที่เก็บได้จากการฆ่าสัตว์ในเขตตำบลนั้นที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล

๕. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนันที่เก็บเพิ่มขึ้นตามข้อบัญญัติจังหวัดในเขตตำบลนั้น

๖. สภาตำบลมีรายได้ต่างอื่นตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะจัดสรรให้

- รายจ่ายของสภาตำบล สภาตำบลจะต้องทำรายจ่ายของสภาตำบลตามปีงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเสนอให้นายอำเภออนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสภาตำบลจะต้องแยกตามโครงการของสภาตำบลหรือตามประเภทของกิจการที่ได้รับมอบหมายตามที่ได้รับเงินมาดำเนินการ

วินัยของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

วินัยและโทษผิดวินัยสำหรับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนั้น พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ได้อนุโลมให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จะต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนถือว่าผู้นั้นกระทำผิดต้องได้รับโทษ สำหรับโทษที่ลงนั้นก็มี ไล่ออก ปลดออก ลดอันดับเงินตอบแทนตำแหน่ง ตัดเงินตอบแทนตำแหน่งและภาคทัณฑ์ นอกจากการลงโทษแล้วอาจมีการทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือและบันทึกว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

อำนาจการลงโทษกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นไปดังนี้

๑. กำนันมีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
๒. นายอำเภอมีอำนาจลงโทษกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ดังนี้
  - (ก) ลดอันดับเงินเดือนไม่เกินหนึ่งอันดับ
  - (ข) ตัดเงินเดือน โดยเทียบในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นหัวหน้าแผนกกับผู้กระทำผิดชั้นเสมียนพนักงาน ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนคือตัดเงินเดือนไม่เกิน ๑๐% เป็นเวลาไม่เกินหนึ่งเดือน
  - (ค) ลงโทษภาคทัณฑ์

เมื่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คนใดถูกฟ้องคดีอาญา ที่มีใช้ความผิดลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือมีกรณีที่ต้องหาว่าทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถึงขั้นถูก

สอบสวนเพื่อไล่ออกหรือปลดออก ถ้านายอำเภอเห็นว่าถ้าให้คงอยู่ในตำแหน่งจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ นายอำเภอมีอำนาจสั่งให้พักหน้าที่ได้แล้วรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ ส่วนการสั่งให้กลับเข้ารับหน้าที่ตลอดถึงการวินิจฉัยว่าควรจะจ่ายเงินเดือนระหว่างพักหน้าที่ให้เพียงใดหรือไม่ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาสั่งโดยอนุโลมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

๓. ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจลงโทษกักกัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านได้ทุกสถาน แต่กรณีลดอันดับและตัดเงินเดือน ให้เทียบผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นเสมือนผู้บังคับบัญชาชั้นหัวหน้ากองและกักกัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นเสมือนเสมียนพนักงานตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน ๑๐% และเป็นเวลาไม่เกินสองเดือน ส่วนโทษปลดหรือไล่ออก ถ้ากักกัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ถูกลงโทษเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมก็มีสิทธิร้องทุกข์ต่อกระทรวงมหาดไทยได้

การร้องทุกข์นั้นให้ทำเป็นคำร้องลงรายมือชื่อยื่นต่อนายอำเภอภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับทราบคำสั่งการลงโทษ และให้นายอำเภอเสนอคำร้องไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด และกระทรวงมหาดไทยตามลำดับภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับคำร้องทุกข์ พร้อมด้วยคำชี้แจงถ้ามี ในการนี้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจสั่งให้ยกคำร้องทุกข์หรือเพิกถอนคำสั่งการลงโทษหรือลดโทษและการร้องทุกข์จะทำได้เฉพาะถูกลงโทษปลดออกและไล่ออกเท่านั้น ส่วนโทษอย่างอื่นร้องทุกข์ไม่ได้

การดำเนินการทางวินัย ในปัจจุบันดำเนินการตามหนังสือเวียน ที่ มท.๐๓๐๔/ว.๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ เรื่องการสอบสวน การดำเนินการทางวินัยแบบคำสั่งเกี่ยวกับกักกัน ผู้ใหญ่บ้าน และการร้องทุกข์อุทธรณ์คำสั่งนั้นเป็นไปตามหนังสือเวียนที่ มท.๐๓๐๔/ว.๔๒๒ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๒๕ เรื่องการร้องทุกข์อุทธรณ์คำสั่งลงโทษของกักกัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นส่วนใหญ่

เงินตอบแทนและผลประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้บริหารหมู่บ้านและตำบล ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ได้กำหนดให้กักกันและผู้ใหญ่บ้านมีสิทธิได้รับเงินเดือน แต่มิใช่เงินงบประมาณประเภทเงินเดือน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จะได้รับเงินตอบแทนตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ส่วน

แพทย์ประจำตำบลและสารวัตรกำนัน พระราชบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดเงินตอบแทนไว้ให้

ในปัจจุบัน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีสิทธิได้รับเงินตอบแทนตำแหน่ง ได้รับเงินรางวัล ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ได้รับการลดค่าโดยสาร ได้รับการช่วยเหลือในการรักษาพยาบาลและการฌาปนกิจสงเคราะห์ ดังนี้

เงินตอบแทนตำแหน่ง สิทธิการได้รับเงินตอบแทนตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนันและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบันเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินตอบแทนตำแหน่งและเงินอื่น ๆ ให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๒๐ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินตอบแทนตำแหน่งและเงินอื่น ๆ ให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๒๐ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๕ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินตอบแทนตำแหน่งและเงินอื่น ๆ ให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๕ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเลื่อนขั้นเงินเดือนตำแหน่งให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๒๑ ดังนี้

๑. เงินตอบแทนตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านให้จ่ายตามบัญชี ซึ่งมีอัตราดังนี้

กำนันมีอัตราเงินตอบแทนตำแหน่งเริ่มจากเดือนละ ๘๑๑, ๘๓๒, ๘๕๓, ๘๗๔, ๘๙๕, ๙๑๖, ๙๓๗, ๙๕๘, ๙๗๙ และขั้นสุดท้าย ๑,๐๐๐ บาท

ผู้ใหญ่บ้าน มีอัตราเงินตอบแทนตำแหน่งเริ่มจากเดือนละ ๔๑๙, ๔๔๐, ๔๖๑, ๔๘๒, ๕๐๓, ๕๒๔, ๕๔๕, ๕๖๖, ๕๘๗ และขั้นสุดท้าย ๖๐๘ บาท

แพทย์ประจำตำบล มีอัตราเงินตอบแทนเริ่มจากเดือนละ ๒๙๓, ๓๑๔, ๓๓๕, ๓๕๖, ๓๗๗, ๓๙๘, ๔๑๙, ๔๔๐, ๔๖๑ และขั้นสุดท้าย ๔๘๒ บาท

สารวัตรกำนันและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ มีอัตราเงินตอบแทนเท่า

กันคือเริ่มจากเดือนละ ๒๕๒, ๒๗๓, ๒๙๔, ๓๑๕, ๓๓๖, ๓๕๗, ๓๗๘, ๓๙๙, ๔๒๐ และขั้นสุดท้าย ๔๔๑ บาท

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง มีอัตราเงินเดือนเริ่มจากเดือนละ ๑๔๐, ๑๖๑, ๑๘๒, ๒๐๓, ๒๒๔, ๒๔๕, ๒๖๖, ๒๘๗, ๓๐๘ และขั้นสุดท้าย ๓๒๙ บาท

๒. การเลื่อนขั้นเงินเดือน ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการสั่งเลื่อนขั้นเงินเดือนตอบแทน ซึ่งโดยปกติจะได้เลื่อนขั้นเงินเดือนตอบแทนปีละขั้น และผู้ได้รับเลื่อนขั้นเงินเดือนตอบแทนนั้นจะต้องดำรงตำแหน่งครบรอบปีอุทิศเวลาให้แก่ราชการ เอาใจใส่ในการปกครองท้องที่ และ ฯลฯ

ส่วนการเลื่อนขั้นเงินเดือนตอบแทนเป็นกรณีพิเศษนั้นจะสั่งเลื่อนได้ไม่เกินสองขั้น ผู้ที่ได้รับเลื่อนขั้นเงินเดือนตอบแทนถึงสองขั้นนั้นจะต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ได้รับเลื่อนขั้นเงินเดือนตำแหน่งหนึ่งขั้น และได้ปฏิบัติงานฝ่ายอำนวยการต่อชีวิตหรือช่วยเหลือก่อสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์หรือสถานที่ราชการโดยไม่ใช้เงินงบประมาณแผ่นดินหรือเป็นผู้มีความสามารถในการปกครองท้องที่อย่างดียิ่ง หรือ ฯลฯ

๓. เงินตอบแทนพิเศษ ในหมู่บ้านที่มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบจะได้รับเงินตอบแทนพิเศษอีกปีละ ๘๐๐ บาท แต่ถ้าผู้มีสิทธิได้รับเงินตอบแทนพิเศษดังกล่าวถูกลงโทษทางวินัยหรือมีเวลาปฏิบัติหน้าที่ไม่ครบสิบสองเดือนในปีงบประมาณใด ผู้นั้นไม่มีสิทธิได้รับเงินตอบแทนพิเศษในปีงบประมาณนั้น

๔. เงินช่วยเหลือเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร โดยอนุโลมตามพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๒๓ แต่ทั้งนี้ เฉพาะบุตรที่ศึกษาในระดับไม่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายสามัญและสายอาชีพ

รางวัลตอบแทน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมีสิทธิได้รับรางวัล ถ้าเป็นไปตามที่ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพิจารณาและเบิกจ่ายเงินรางวัลกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๑๖ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การแบ่งขั้นเงินรางวัลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๒๕ กำหนดไว้โดยผู้ที่ได้รับรางวัลจะต้องปฏิบัติงาน

ในหน้าที่ได้บรรยายเป็นผลดี หรือปฏิบัติงานเสี่ยงอันตรายต่อชีวิต หรือช่วยเหลือก่อสร้าง
สิ่งสาธารณประโยชน์ หรือสถานที่ราชการโดยไม่ต้องใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน หรือ
ช่วยเหลือเงินหรือสิ่งของมาสมทบคิดเป็นมูลค่าไม่ต่ำกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท หรือปฏิบัติงานพิเศษ
ที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการเป็นผลดี

การพิจารณาคัดเลือกผู้จะได้รับรางวัลนั้น นายอำเภอจะเป็นผู้พิจารณาคัดเลือก
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สारวัดรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่เห็นว่า
เหมาะสมแล้วเสนอไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนในระดับจังหวัดจะมีคณะกรรมการ
คนหนึ่งประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานและหัวหน้าส่วนราชการประจำ
จังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้งเป็นกรรมการ กรรมการดังกล่าวจะ
พิจารณารายงานที่นายอำเภอเสนอและวินิจฉัยว่าผู้ใดจะเป็นผู้ได้รับรางวัลชั้นใด การ
วินิจฉัยของคณะกรรมการระดับจังหวัดถือเป็นเด็ดขาด

- การแบ่งชั้นรางวัลแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท คือ

๑. ประเภทรางวัลสำหรับกำนัน มีสองชั้น คือ รางวัลกำนันยอดเยี่ยม รางวัล
แหวนทองคำกับอาวุธปืนสั้น ให้จังหวัดละหนึ่งรางวัล และรางวัลชั้นที่สอง รางวัลละ
๑,๐๐๐ บาท ให้อำเภอละหนึ่งรางวัล แต่ถ้าอำเภอใดกำนันได้รับรางวัลยอดเยี่ยมแล้วให้งด
อำเภอหนึ่ง

๒. ประเภทรางวัลสำหรับผู้ใหญ่บ้าน มีสองชั้น คือ รางวัลยอดเยี่ยม รางวัล
แหวนทองคำกับอาวุธปืนสั้นให้จังหวัดละหนึ่งรางวัล และรางวัลชั้นที่สอง รางวัลละ
๘๐๐ บาท ให้มีอำเภอละหนึ่งรางวัล แต่ถ้าอำเภอใดผู้ใหญ่บ้านได้รับรางวัลยอดเยี่ยมแล้ว
ให้งดอำเภอหนึ่ง

๓. ประเภทรางวัลสำหรับแพทย์ประจำตำบล มีสองชั้น คือ รางวัลชั้นที่หนึ่ง
รางวัลละ ๘๕๐ บาท ให้มีจังหวัดละหนึ่งรางวัล และรางวัลชั้นที่สอง รางวัลละ ๔๕๐ บาท
ให้มีอำเภอละหนึ่งรางวัล ถ้าอำเภอใดแพทย์ประจำตำบลได้รับรางวัลชั้นที่หนึ่งแล้วให้งด
อำเภอหนึ่ง

๔. ประเภทรางวัลสำหรับสารวัดรกำนัน มีสองชั้น คือ รางวัลชั้นที่หนึ่ง รางวัลละ
๖๐๐ บาท ให้มีจังหวัดละหนึ่งรางวัล และรางวัลชั้นที่สอง รางวัลละ ๓๐๐ บาท ให้มี
อำเภอละหนึ่งรางวัล ถ้าอำเภอใดสารวัดรกำนันได้รับรางวัลชั้นที่หนึ่งแล้วให้งดอำเภอหนึ่ง

๕. ประเภทรางวัลสำหรับผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมีสองชั้น คือ รางวัลชั้นที่หนึ่ง รางวัลละ ๖๐๐ บาท ให้มีจังหวัดละหนึ่งรางวัลและรางวัลชั้นที่สอง รางวัลละ ๓๐๐ บาท ให้มีอำเภอละหนึ่งรางวัล ถ้าอำเภอใดผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านได้รับรางวัลชั้นที่หนึ่งแล้วให้งดอำเภอ นั้น

- การมอบรางวัลและประกาศนียบัตร กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สारวัดรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ได้รับรางวัลจะได้รับประกาศนียบัตรความชอบในการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักฐานในการแสดงคุณงามความดีที่คนได้กระทำไว้ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยจะจัดทำให้แล้วส่งไปยังจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้มอบรางวัล และประกาศนียบัตรให้แก่ผู้ได้รับรางวัล

นอกจากได้รับประกาศนียบัตรและรางวัลแล้วทางจังหวัดจะประกาศให้ราษฎร โดยทั่วไปทราบและส่งสำเนาให้กรมประชาสัมพันธ์ประกาศทางวิทยุอีกด้วย

ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ระเบียบว่าด้วยการเสนอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ฝ่ายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สारวัดรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการตำบล พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้กำหนดการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในครั้งแรกให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สारวัดรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและกรรมการตำบลไว้ว่าจะต้องประกอบด้วย

๑. ดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลหรือสาร์วัดรกำนัน มาเป็นเวลาดต่อกันไม่น้อยกว่า ๖ ปีบริบูรณ์ นับถึงวันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ส่วนผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและกรรมการตำบลนั้นต้องออกตามวาระในกำหนด ๕ ปี จึงให้ขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้เมื่อ ๒ ปีและจะต้องเป็นผู้ทำคุณงามความดีให้แก่ราชการหรือสาธารณชนเป็นพิเศษ

๒. จะต้องปฏิบัติราชการด้วยความสามารถ อันนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองแห่งตำบลและหมู่บ้านที่ตนปกครอง ทั้งเป็นประโยชน์แก่ทางราชการหรือสาธารณชนหรือเป็นผู้ที่ได้ทำงานเป็นพิเศษในกิจการต่าง ๆ เช่น ป้องกันและปราบปรามโจรผู้ร้ายและบ่อนการพนันเถื่อน รักษาความปลอดภัย จัดให้มีหรือบำรุงคมนาคม ฯลฯ

๓. จะต้องมีความประพฤติดีงามอยู่ในศีลธรรม มีน้ำใจโอบอ้อมอารี เป็นที่รักใคร่ นิยมนับถือของราษฎร

๔. จะต้องเป็นผู้ปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบวินัยของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและกรรมการตำบลโดยเคร่งครัด.

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและกรรมการตำบลจะได้รับนั้นเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือกและมงกุฎไทย โดยการขอพระราชทานต้องถือหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการตำบลที่พึงได้รับการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ครั้งแรกจะขอได้ชั้น เหรียญเงินมงกุฎไทย และครั้งหลังจะขอได้ชั้นเหรียญเงินช้างเผือก ซึ่งการขอนั้นจะขอได้ในเกณฑ์ครั้งแรกก่อนและห้ามขอในระยะปีติดกัน

๒. กำนัน ที่พึงได้รับการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ครั้งแรกจะขอได้ชั้น เหรียญทองมงกุฎไทย และครั้งหลังจะขอได้ชั้นเหรียญทองช้างเผือก ซึ่งการขอนั้นจะขอได้ในเกณฑ์ครั้งแรกก่อนและห้ามขอในระยะปีติดกัน

การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์พิเศษ ถ้ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและกรรมการตำบล ได้กระทำการฝ่าฝืน ตราয়ใกล้ต่อความตายหรือกระทำความชอบอันยิ่งใหญ่ต่อราชการหรือสาธารณชน ก็สามารถขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้เป็นกรณีพิเศษ

ในการที่จะขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ โดยปกติจะขอในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาประจำปี และนอกจากนี้พึงขอพระราชทานได้ตามเหตุการณ์

การขอพระราชทาน นายอำเภอเป็นผู้รายงานเสนอในฐานะผู้บังคับบัญชาชั้นต้น และผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาและเสนอความเห็นผู้บังคับบัญชาถัดไป โดยเสนอกระทรวงมหาดไทยก่อนวันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบแล้วจะได้เสนอบัญชีรายนามที่เห็นสมควรไปยังคณะรัฐมนตรีก่อนวันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน และเมื่อได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่ผู้ใดแล้วเป็นหน้าที่ของจังหวัดที่จะต้องมารับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไปมอบให้แก่ผู้ที่ได้รับพระราชทานต่อไป

การลดค่าโดยสารรถไฟ จากคำสั่งที่ พ.๕/ตส.๑/๑๑ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๑๖ เรื่องระเบียบการลดค่าโดยสาร “ประเภทลดไม่ขาด” โดยเรียกเก็บเงินส่วนที่ลดให้อีกครึ่งหนึ่งจากกระทรวงเจ้าสังกัด ได้กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลและสารวัตรกำนัน มีสิทธิได้รับการลดค่าโดยสารครึ่งราคาในทุกชั้น โดยทำหนังสือรับรองสิทธิ์ไว้เพื่อเรียกเก็บเงินส่วนที่ลดจากกระทรวงมหาดไทยในภายหลัง

การช่วยเหลือในการรักษาพยาบาล ตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการช่วยเหลือในการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้กำหนดให้สถานบริการสาธารณสุขช่วยเหลือโดยเรียกเก็บค่ารักษาพยาบาลเพียงร้อยละ ๕๐ ของอัตราที่กำหนดไว้ แต่ถ้าอยู่ห้องพิเศษให้เรียกเก็บค่าห้องเพียงร้อยละ ๕๐ ของอัตราค่าห้องที่กำหนดไว้ด้วย สำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านรวมทั้งบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือบรรลุนิติภาวะแล้วแต่ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถซึ่งอยู่ในความอุปการะ คู่สมรสและบิดามารดาของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

นอกจากนี้ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขดังกล่าวยังกำหนดให้สถานบริการสาธารณสุขช่วยเหลือเฉพาะค่าห้องพิเศษ โดยให้เรียกเก็บค่าห้องตามอัตราที่กำหนดไว้แต่ไม่เกินสิทธิอันพึงเบิกได้จากหน่วยงานต้นสังกัดก่อน ส่วนที่เกินให้เรียกเก็บเพียงร้อยละ ๕๐ สำหรับกรรมการสภาตำบล รวมทั้งบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะแล้วแต่ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถซึ่งอยู่ในความอุปการะ คู่สมรสและบิดา มารดา ของกรรมการสภาตำบลอีกด้วย

การฃาปนกิจสงเคราะห์ ตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการฃาปนกิจสงเคราะห์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้กำหนดให้มี “การฃาปนกิจสงเคราะห์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน” ที่มีชื่อย่อว่า “ฃ.ก.น.” ผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกต้องเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลหรือสารวัตรกำนัน อยู่ในวันที่ยื่นใบสมัคร โดยเสียค่าสมัคร ๑๐ บาท

เมื่อสมาชิกคนใดถึงแก่ความตาย สมาชิกทุกคนต้องชำระเงินสงเคราะห์ เพื่อเป็นค่าจัดการศพคนละ ๕๐ สตางค์ โดยทายาทของสมาชิกซึ่งถึงแก่กรรมจะเป็นผู้ยื่นคำร้องขอรับเงินสงเคราะห์ด่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่

ซึ่งสมาชิกถึงแก่กรรมมีภูมิลำเนาเพื่อให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แจ้งการตายของสมาชิกให้สำนักงานฉาปนกิจสงเคราะห์กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันทราบ เพื่อจะได้ดำเนินการจ่ายเงินสงเคราะห์ศพของสมาชิกตามระเบียบต่อไป

สรุป

หมู่บ้านและตำบลในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นพระราชบัญญัติที่เก่ามาก ดังนั้นบทบัญญัติต่าง ๆ ในบางส่วนอาจใช้บังคับไม่ได้แล้วในปัจจุบัน เพราะสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก จึงสมควรที่จะมีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่เสียใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

สำหรับผู้บริหารหมู่บ้านและตำบลนั้นทั้งอดีตและปัจจุบันบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างมาก กล่าวคือต้องรักษาความสงบเรียบร้อย ปราบปรามโจรผู้ร้าย ดูแลตรวจตราและป้องกันโรคภัยไข้เจ็บของราษฎรในหมู่บ้านหรือตำบล ทั้งจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างกว้างขวางทั้งในด้านการพัฒนาหมู่บ้านและตำบล แต่ผลประโยชน์ตอบแทนที่บุคคลเหล่านี้ได้รับกลับน้อยมาก ดังนั้นผู้บริหารหมู่บ้านและตำบลจึงเป็นผู้ที่เสียสละเพื่อประเทศชาติและประชาชน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลเหล่านี้ น่าที่จะมีการเพิ่มผลประโยชน์ตอบแทนให้คุ้มกับหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีอยู่อย่างมากมาย และการกำหนดผลประโยชน์ตอบแทนนั้นควรกำหนดลงไปอย่างแน่ชัด ซึ่งถ้าเป็นไปได้ก็น่าที่จะกำหนดโดยพระราชบัญญัติ อย่างไรก็ตามในอนาคตอันใกล้นี้อาจจะมีพระราชบัญญัติฉบับหนึ่งที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติเงินประจำแห่งและผลประโยชน์ตอบแทนอื่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและกรรมการสภาตำบล” ใช้บังคับ

นโยบายสื่อสารของประเทศไทย

โดย เศรษฐพร คุศรีพิทักษ์

๓.๔ นโยบายการสื่อสารที่ปรากฏในแผนหลักการสื่อสาร (๒๕๓๕-๒๕๓๘)

กระทรวงคมนาคมได้จัดทำแผนหลักการสื่อสารช่วง ๑๐ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๘ ขึ้น และในแผนดังกล่าวก็ปรากฏนโยบายเกี่ยวกับการสื่อสารอยู่ด้วย โดยได้กำหนดนโยบายการสื่อสารไว้เป็น ๒ ส่วน คือ

นโยบายหลักสำหรับการพัฒนาบริการการสื่อสารและนโยบายหลัก สำหรับการพัฒนาการบริหารกิจการสื่อสาร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๓.๓.๑ นโยบายหลักสำหรับการพัฒนาบริการการสื่อสาร

(๑) บริการไปรษณีย์

จัดตั้งที่ทำการไปรษณีย์ให้ทั่วถึงทุกตำบล เพิ่มจำนวนตู้ไปรษณีย์โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นสามารถฝากส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น และดำเนินการนำจ่ายไปรษณีย์ภัณฑ์และพัสดุไปรษณีย์ให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

(๒) บริการโทรคมนาคมสาธารณะ

(๒.๑) บริการโทรศัพท์ในประเทศ

ขยายบริการโทรศัพท์ให้กว้างขวางทันกับความต้องการ โดยมุ่งขยายบริการไปยังชนบทให้มากยิ่งขึ้น

(๒.๒) บริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศ

เพิ่มคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศ โดยการปรับปรุงระบบและขยายวงจรมุ่งให้เพียงพอกับความต้องการที่เพิ่มขึ้น

(๒.๓) บริการโทรเลข

ขยายบริการโทรเลขให้ทั่วถึงทุกตำบลโดยประสานสัมพันธ์กับการจัดตั้งที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข

(๒.๔) บริการรับและส่งข้อมูล

จัดให้มีและขยายบริการรับและส่งข้อมูลตามความต้องการของธุรกิจอุตสาหกรรมและสถาบันวิชาการต่าง ๆ

(๒.๕) บริการโทรภาพและโทรสาร

จัดให้มีและขยายบริการโทรภาพและโทรสารในจังหวัดใหญ่ ๆ เพื่อให้สามารถรับและส่งภาพและข้อความต่าง ๆ ทุกรูปแบบได้ทั้งภายในและระหว่างประเทศ

(๒.๖) บริการเทเล็กซ์

ขยายบริการเทเล็กซ์ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้เพียงพอับความต้องการของผู้ใช้บริการ ตลอดจนขยายวงจรมีปริมาณเพียงพอกับการติดต่อต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น

(๒.๗) บริการวิทยุคมนาคม

จัดให้มีการขยายบริการวิทยุติดรถยนต์ วิทยุความถี่สูง และวิทยุติดตามตัวให้ทั่วถึงทุกจังหวัดและอำเภอใหญ่ ๆ

(๓) บริการโทรคมนาคมเฉพาะกิจ

(๓.๑) บริการวิทยุติดต่อเรือเดินทะเล

จัดให้เรือทุกลำที่ติดตั้ง เครื่องรับ-ส่งวิทยุสามารถติดต่อทางวิทยุโทรเลข หรือ วิทยุโทรศัพท์กับชายฝั่งได้ตลอดเวลา

(๓.๒) บริการวิทยุการบิน

ให้บริการวิทยุการบินที่มีประสิทธิภาพถูกต้องตามข้อเสนอแนะขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการขนส่งทางอากาศ

(๔) บริการโทรคมนาคมของส่วนราชการพลเรือน

ขยายบริการโทรคมนาคมระหว่างราชการบริหารส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค และระหว่างส่วนภูมิภาคด้วยกันในราชการฝ่ายพลเรือนทุกกระทรวง ทบวง กรม ให้มีประสิทธิภาพและเพียงพอับความต้องการ

(๕) ระบบสื่อสารวิทยุ

ให้มีการนำระบบสื่อสารวิทยุชนิดต่าง ๆ มาใช้ร่วมกับระบบสื่อสารวิทยุที่มีอยู่แล้วตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของกิจการโทรคมนาคม รวมทั้งบริการของสื่อสารมวลชนด้วย (วิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์)

๓.๔.๑ นโยบายหลักสำหรับการพัฒนาการบริหารกิจการสื่อสาร

(๑) การบริหารความถี่วิทยุ

จัดให้มีการกระจายงานด้านการตรวจสอบเข้าฟังวิทยุ งานจดทะเบียนวิทยุคมนาคมออกจากส่วนกลาง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกต่อประชาชนในท้องถิ่นที่ห่างไกล อีกทั้งให้มีการนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารความถี่วิทยุเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและช่วยสนับสนุนการวิจัยและวางแผนการจัดระบบการสื่อสาร

(๒) การจัดระบบการสื่อสาร

จัดระบบการสื่อสารร่วมสำหรับกิจการสื่อสารดาวเทียมภายในประเทศ เพื่อให้ส่วนราชการได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน จัดตั้งระบบการสื่อสารร่วมสำหรับกิจการวิทยุเคลื่อนที่ เพื่อให้ส่วนราชการที่ยังไม่มีระบบของตนเองและมีความจำเป็นจะต้องจัดตั้งขึ้นหรือที่มีอยู่แล้ว แต่ต้องการขยายระบบออกไปอีกให้ใช้ประโยชน์ร่วมกันได้และจัดตั้งศูนย์ซ่อมวิทยุกลาง เพื่อให้บริการซ่อมบำรุงเครื่องวิทยุคมนาคมและอุปกรณ์ของส่วนราชการที่ไม่มีหน่วยซ่อมบำรุงของตนเอง และให้มีการสะสมอะไหล่เครื่องวิทยุคมนาคม

(๒) การวิจัยและการพัฒนาการสื่อสาร

ให้มีการจัดตั้งห้องทดลองวิทยุมาตรฐาน เพื่อตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของเครื่องวิทยุคมนาคม ศึกษาทดลองเพื่อหามาตรการป้องกันการรบกวนทางคลื่นวิทยุ กำหนดมาตรฐานกลางสำหรับเครื่องมืออุปกรณ์และวิทยุคมนาคม การปรับแต่งบริภัณฑ์ทดสอบ (Calibration) พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาการสื่อสารอื่น ๆ

(๔) การพัฒนาบุคลากรด้านการสื่อสาร

จัดให้มีการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากร ด้านการสื่อสารสำหรับภาครัฐบาล และภาคเอกชน

(๕) การดำเนินการตามแผนการเตรียมพร้อมแห่งชาติด้านการสื่อสาร

จัดให้มีการดำเนินงานในยามปกติเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการในยามปกติและให้สอดคล้องกับแผนการเตรียมพร้อมแห่งชาติด้วย เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศในยามฉุกเฉินได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ให้เกิดการหยุดชะงักขึ้น

(บ) การจัดรูปงานการสื่อสารของประเทศและการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับ
การสื่อสาร

จัดรูปงานการสื่อสารของประเทศให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ประหยัด
ประสานสอดคล้องกันรวมทั้ง แก้ไขปรับปรุงกฎหมายและพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการสื่อ
สารให้เหมาะสม

(ค) การส่งเสริมการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์การสื่อสาร

จัดให้มีการส่งเสริมการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์การสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์
ภายในประเทศเพื่อสามารถตอบสนองความต้องการทั้งในยามปกติและในยามฉุกเฉิน
๓.๕ นโยบายการสื่อสารที่ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๕)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ได้กำหนดแนวนโยบายเกี่ยวกับ
การสื่อสารไว้ตามแนวทางของแผนหลักการสื่อสาร โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้
คือ

๓.๕.๑ พัฒนากิจการสื่อสารทุกรูปแบบให้ประสานกันเพื่อลดการเดินทางและสอดคล้อง
กับนโยบายการกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ภูมิภาคและชนบท

๓.๕.๒ สนับสนุนให้เอกชนมีส่วนในการลงทุนผลิตอุปกรณ์โทรคมนาคมให้เพียงพอ
กับความต้องการ

๓.๕.๓ ให้บริการวิทยุการบินที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้
ประกอบการขนส่งทางอากาศ

๓.๖ นโยบายการสื่อสารที่ได้จากการสัมมนา การอภิปรายและการประชุมทาง
วิชาการ

การสัมมนา การอภิปราย และการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับนโยบายการสื่อสาร
ซึ่งได้จัดขึ้นหลายครั้งโดยหลายหน่วยงานในวาระต่าง ๆ กันนั้น ต่างก็มีข้อเสนอแนะเกี่ยว
กับนโยบายการสื่อสาร ซึ่งควรแก่การพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง ดังที่จะได้นำมาเสนอเฉพาะ
ที่สำคัญ ๆ ดังนี้ คือ

๓.๖.๑ การสัมมนาเรื่อง นโยบายการสื่อสารแห่งชาติ ซึ่งกรมประชาสัมพันธ์ร่วม
กับองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO)

จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๐-๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ณ โรงแรมนารายณ์ กรุงเทพมหานคร
ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการสื่อสารแห่งชาติ ดังนี้

๑) ข้อเสนอแนะว่าด้วยนโยบายการสื่อสารแห่งชาติ

๑.๑) รัฐบาลมีหน้าที่กำหนดนโยบายการสื่อสารแห่งชาติ แต่การวางนโยบายนี้ควรรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคเอกชนด้วยเพื่อจะได้มีนโยบายการสื่อสารแห่งชาติที่แน่นอน โดยที่ในปัจจุบันบางส่วนได้กระจายอยู่ในคำสั่งระเบียบกฎหมาย เป็นจำนวนมาก ซึ่งล้าสมัยแล้ว ทั้งนี้เพื่อสถาบันต่าง ๆ จะได้มีแนวนโยบายการสื่อสารแห่งชาติ สำหรับดำเนินการในส่วนของตนให้สอดคล้องกัน และเป็น การแก้ปัญหาสภาพที่ได้มีสถาบันต่างหน่วยงานกำหนดนโยบายขึ้นเอง ทำให้ผลงานไม่เป็นไปตามเป้าประสงค์แบบเป็นเอกภาพ การมีนโยบายการสื่อสารแห่งชาติที่แน่นอนชัดเจนจะทำให้ได้ประสิทธิภาพทางด้านการศึกษาส่งเสริมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองกับส่งเสริมความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์แห่งชาติ

๑.๒) สภาพอันพึงประสงค์ในนโยบายการสื่อสาร คือ บริการการสื่อสารซึ่งได้แก่ บริการทั่วถึง รวดเร็ว แนนอน เพียงพอ มีคุณภาพสูงทั้งในด้านกำลังคน วิชาการ อุปกรณ์ก้าวหน้า มีการประสานงานระหว่างส่วนต่าง ๆ ได้สอดคล้องกันและประหยัด

๑.๓) รัฐบาลควรให้สิทธิเสรีภาพแก่สื่อมวลชน โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความบริสุทธิ์ใจ

๑.๔) รัฐบาลควรจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบ เผยแพร่ข่าวแก่ประชาชนทุกระดับทั่วประเทศโดยสม่ำเสมอ ทุกหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด

๑.๕) รัฐบาลควรเร่งรัดพัฒนาร่วมกับภาคเอกชนในเรื่อง

- สำนักข่าวแห่งชาติ
- ศูนย์ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์
- ศูนย์ผลิตภาพยนตร์

๑.๖) รัฐบาลควรใช้ภาพยนตร์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศโดยจัดหน่วยงานขึ้นและส่งเสริมภาพยนตร์ภาคเอกชนให้มีส่วนพัฒนาประเทศชาติ

๑.๗) รัฐบาลควรปรับปรุงงานสื่อมวลชนสัมพันธ์ของรัฐบาลกับหนังสือพิมพ์

๑.๘) รัฐบาลควรรวมหน่วยงานที่ปฏิบัติงานซ้ำซ้อนให้เป็นหน่วยงานเดียวกัน ควรตั้งหน่วยงานสื่อสารกลาง รับผิดชอบโดยเฉพาะ ทำหน้าที่ผลิตรายการภาพยนตร์

และเผยแพร่แก่สื่อมวลชน ความมอบกรมประชาสัมพันธ์และยกฐานะให้เหมาะกับควมรับผิดชอบกับจัดให้มีหน่วยงานรูปรัฐวิสาหกิจขึ้นต่อกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะดำเนินงานได้คล่องตัวต่อไป

๑.๙) รัฐบาลควรปรับปรุงการบริหารงาน ด้านการสื่อสารแห่งชาติให้มึนโยบาย แผนงาน การประสาน การประชาสัมพันธ์ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของการสื่อสารแห่งชาติ เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี การเมือง และชุมชนกลุ่มต่าง ๆ

๑.๑๐) รัฐบาลควรส่งเสริมการลงทุนเกี่ยวกับการประกอบการทางด้านการสื่อสารแห่งชาติ การลงทุนในการผลิตวัสดุ อุปกรณ์ ส่งเสริมการผลิตฟิล์มภาพยนตร์และอุปกรณ์ขึ้นภายในประเทศ รวมทั้งปรับปรุงระบบภาษีอากรที่เกี่ยวข้อง

๑.๑๑) รัฐบาลควรรอำนวยการอำนวยความสะดวกในการจัดตั้งและสนับสนุนงานศูนย์เอกสารและข้อมูลทางการสื่อสารมวลชน ในระดับภูมิภาคและระดับชาติ

๑.๑๒) รัฐบาล ควรจัดให้มีนโยบายการสื่อสารแห่งชาติ ได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการสื่อสารแห่งชาติ

๒.๑) รัฐบาลควรจัดให้มีคณะกรรมการร่วม ระหว่างส่วนต่าง ๆ ในระดับสูง เพื่อทำหน้าที่เสนอแนะนโยบายให้สอดคล้อง เสนอแนะการบริหารงานที่เห็นการประสานงานไม่สิ้นเปลือง ให้ผลในการควบคุม ติดตามผล ให้หน่วยงานระดับปฏิบัติสามารถปฏิบัติโดยคล่องตัวและเป็นองค์กรทางด้านแผนงานเพื่อมิให้มีการทำงานซ้ำซ้อน

๒.๒) รัฐบาลควรส่งเสริมบุคลากรในงานด้านบริหาร ผู้ปฏิบัติการทั้งจำนวน คุณภาพ ในภาคเอกชนและราชการ

๒.๓) รัฐบาลควรส่งเสริมการนำวิทยาการใหม่ ๆ มาใช้ สนับสนุน การศึกษา วิจัย การจัดสัมมนา งานนิทรรศการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสื่อสาร

๒.๔) รัฐบาลควรส่งเสริมการศึกษา การฝึกอบรม ทั้งผู้ประกอบการและผู้ให้บริการสื่อสาร เพื่อทราบถึงสิทธิและหน้าที่ มีทัศนคติที่ถูกต้อง มีความรับผิดชอบ

๒.๕) รัฐบาลควรจัดให้มีระบบสารนิเทศที่ดียิ่งขึ้น

๒.๖) รัฐบาลควรส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น ระบบไมโครเวฟ ดาวเทียม รัฐบาลควรสนับสนุนให้หน่วยงานได้มีเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย ในหน่วยงานทางพลเรือน ตำรวจและทหาร เพื่อปฏิบัติงานด้านข่าว ด้านความมั่นคงของประเทศเป็น

โครงข่าย ๓ ข่าย อย่างไรก็ตาม รัฐบาลควรตั้งองค์การกลางขึ้นเพื่อการนี้เพื่อพิจารณา
นโยบายให้ชัดเจนตามลักษณะของการสื่อสารที่มี ๓ ลักษณะ คือ

- ก) การสื่อสารมวลชน
- ข) การสื่อสารสาธารณะ
- ค) การสื่อสารเฉพาะกิจ

๒.๗) รัฐบาลควรปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการสื่อสารมวลชนให้ทันสมัยกับ
กวดขันให้มีการปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด รวมทั้งการดำเนินการให้สถานีวิทยุกระจายเสียง
และวิทยุโทรทัศน์ ได้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการบริหารวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์
พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้วย

๒.๘) รัฐบาลควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระทางด้านสื่อสารมวลชนได้มี
ระบบควบคุมตนเอง รวมทั้งการให้เกียรติแก่ผู้ซึ่งกระทำตนเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา
และความมั่นคงแห่งชาติ

๒.๙) รัฐบาลควรส่งเสริมการพัฒนานโยบายอย่างจริงจัง ด้วยการสนับสนุน
ทางการงบประมาณที่เกี่ยวข้องอีกด้านหนึ่งด้วย

๓.๖.๒ การสัมมนาเรื่อง การปรับปรุงการสื่อสารของประเทศ ซึ่งกรมไปรษณีย์
โทรเลขจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ ธันวาคม ๒๕๒๒ ณ โรงแรมนารายณ์ กรุงเทพ
มหานคร ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการสื่อสาร ดังนี้

๑) สภาพการณ์ปัจจุบัน

๑.๑) รัฐยังไม่มีนโยบายที่แน่นอนด้านการสื่อสาร

๑.๒) รัฐยังไม่มีหน่วยงานกลางในด้านนโยบายการวางแผนและประสานงาน
การสื่อสาร

๑.๓) กฎหมายเกี่ยวกับการสื่อสารล้าสมัย

๑.๔) บุคคลากรด้านการสื่อสารไม่เพียงพอ คุณภาพยังไม่ได้มาตรฐาน

๑.๕) ไม่มีการกำหนดขีดขั้นแบ่งแยกหน้าที่การให้บริการของหน่วยบริการสื่อ
สารของรัฐให้ชัดเจน

๑.๖) หน่วยงานให้บริการสื่อสารที่เป็นรัฐวิสาหกิจยังมีปัญหาด้านความคล่องตัว
และด้านแรงงาน

๒) ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

๒.๑) ควรมีหน่วยงานรับผิดชอบการกำหนด เสนอแนะนโยบายวางแผนรวมทั้งประสานงานการสื่อสารระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

๒.๒) ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายด้านการสื่อสารให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

๒.๓) ควรมีการพัฒนาบุคลากรด้านการสื่อสารให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่กำลังจะนำเข้ามาใช้ภายในประเทศ

๒.๔) การจัดสรรความถี่วิทยุ ควรเป็นไปตามมาตรฐานสากลเหมาะสมกับบริการที่จะนำไปใช้ เช่น กิจการเดินเรือ กิจการสาธารณสุข นอกจากนี้ควรพิจารณาปรับปรุงการจัดสรรความถี่วิทยุให้รวดเร็ว มีการวางแผนล่วงหน้าสำหรับการจัดสรรความถี่วิทยุเพื่อกิจการศึกษา เช่น โทรทัศน์ หรือวิทยุกระจายเสียง ควรให้การสนับสนุนเป็นพิเศษ

๒.๕) ควรมีการพิจารณาใช้สื่อสัญญาณ (Transmission Media) ร่วมกันทั้งในด้านกิจการวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์รวมทั้งกิจการโทรคมนาคมที่จัดเป็นโครงข่ายเฉพาะกิจ (Private Network)

๒.๖) ควรให้เอกชนมีส่วนร่วมในงานให้บริการสื่อสารของรัฐ

๒.๗) ควรมีการกำหนดขีดขั้นแบ่งแยกหน้าที่ให้บริการของหน่วยงานของรัฐ คือ การสื่อสารแห่งประเทศไทย องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ให้ชัดเจนเพื่อผู้ใช้บริการจะได้ไม่สับสน

๒.๘) ควรยกระดับปรับปรุงมาตรฐานการให้บริการ ทั้งในด้านไปรษณีย์และโทรคมนาคม

๒.๙) ควรหน่วยงานจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ในด้านกิจการโทรคมนาคมเพียงหน่วยเดียว เพื่อมิให้เกิดปัญหาด้านความล่าช้าและยุ่งยากในเรื่องอุปกรณ์ อะไหล่ และเพื่อสามารถกำหนดมาตรฐานเครื่องมือเครื่องใช้ทางด้านสื่อสารโทรคมนาคมของหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

๒.๑๐) ควรมีระบบการสื่อสารร่วม (Integrated Communications System) สำหรับกิจการฝ่ายพลเรือน

๓.๖.๓ การสัมมนาระดับชาติว่าด้วยนโยบายการสื่อสารและปัญหาการสื่อสารใน
ชนบทในประเทศไทย ซึ่งองค์การว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่ง
สหประชาชาติ ได้จัดขึ้นระหว่าง ๒๖-๒๘ สิงหาคม ๒๕๒๕ ณ ห้องประชุมอาคารจรา
การ กรุงเทพมหานคร ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการสื่อสารดังนี้

สภาพและปัญหา	ข้อเสนอแนะ	แนวทางดำเนินการ
<p>๑. ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับนโยบายการสื่อสาร</p> <p>ก. ความจำเป็นที่จะต้องมีนโยบายการสื่อสารแห่งชาติ</p> <p>๑. บังขาดนโยบายเฉพาะด้าน</p> <p>๑.๑ เพราะขาดความตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีนโยบายเฉพาะด้าน</p> <p>๑.๒ นโยบายที่มีอยู่ยังกระจุกตัวกระจายและแบ่งอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ</p> <p>๑.๓ นโยบายที่กระจุกตัวกระจายไม่ประสานสอดคล้องกัน และซ้ำซ้อนกัน</p> <p>๒. เพื่อใช้การสื่อสาร เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>ข. แนวทางสำหรับการพิจารณาว่านโยบายการสื่อสารแห่งชาติ</p>	<p>๑. รัฐบาลควรจัดตั้งคณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดการประชุมปฏิบัติการและพิจารณา ร่างนโยบายและแผนการสื่อสารแห่งชาติ โดยนำเอานโยบายและแผนของหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดทำไว้แล้วมาประกอบ การพิจารณาด้วย องค์ประกอบของคณะทำงาน นั้นปรากฏในเอกสารดังแนบ</p> <p>๑. นโยบายการสื่อสารแห่งชาติต้องสอดคล้องกับอุดมการณ์และวัตถุประสงค์แห่งชาติ</p> <p>๒. ควรใช้การสื่อสารเพื่อประโยชน์ในการศึกษา ความมั่นคงของชาติ การพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการพัฒนาชนบท</p>	<p>๑. ควรจะได้มีการกำหนดนโยบายการสื่อสารแห่งชาติให้เป็นนโยบายเฉพาะด้านไว้ให้ชัดเจน โดยนำนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับ การสื่อสารซึ่งกำหนดอยู่แล้วในนโยบาย และแผนงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในปัจจุบันมาประสมประสานให้สอดคล้อง และเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศไทย มากที่สุด</p> <p>๒. พิจารณาจัดตั้งองค์กรกลาง เพื่อทำหน้าที่ รับผิดชอบด้านนโยบายและแผนการสื่อสารแห่งชาติ</p> <p>เห็นความชอบให้คณะทำงานและองค์กรกลาง ที่จะจัดตั้งขึ้นพิจารณาดำเนินการต่อไป</p> <p>เห็นความชอบให้คณะทำงานและองค์กรกลางที่จะจัดตั้งขึ้นพิจารณาดำเนินการต่อไป</p>

สภาพและปัญหา	ข้อเสนอแนะ	แนวทางดำเนินการ
<p>ยังมีช่องว่างทางด้านข่าวสารและความรู้ระหว่างประชาชนในเมืองและชนบท สืบเนื่องจากระบบการสื่อสารที่ยังไม่ทั่วถึงและไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ</p> <p>รัฐยังขาดการสนับสนุนการลงทุนและการประกอบกิจการของภาคเอกชนในด้านการศึกษา และการสื่อสารสาธารณะ และการสื่อสารมวลชน เช่น โทรศัพท์ ภาพยนตร์ ฯลฯ ทั้ง ๆ ที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการกระจายข่าวสารและการศึกษา</p>	<p>๓. ควรปรับปรุงระบบการกระจายข่าวสารไปสู่ประชาชนโดยเฉพาะในชนบทอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย และควรส่งเสริมการสื่อสารจากชนบทไปสู่เมืองให้มีลักษณะเป็นกระบวนกรสื่อสารแบบสองทาง</p> <p>๔. รัฐควรเน้นการส่งเสริมการลงทุนและการประกอบกิจการของภาคเอกชนในด้านการศึกษา สาธารณะ และการสื่อสารมวลชน</p> <p>๕. รัฐควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนและการดำเนินการทางด้านการศึกษา ให้เพียงพอทั้งในด้านเครื่องมือเครื่องใช้ บุคลากร และการจัดรายการ โดยคำนึงถึงการขยายตัวทางการศึกษาและการพัฒนาของประเทศ</p> <p>๖. รัฐควรส่งเสริมการผลิตเครื่องมือการสื่อสารภายในประเทศให้อยู่ในฐานะที่พึ่งตนเองได้</p>	<p>เห็นควรมอบให้คณะทำงานและองค์กรกลางที่จะจัดตั้งขึ้นพิจารณาดำเนินการต่อไป</p> <p>เห็นควรมอบให้คณะทำงานและองค์กรกลางที่จะจัดตั้งขึ้นพิจารณาดำเนินการต่อไป</p> <p>เห็นควรมอบให้คณะทำงานและองค์กรกลางที่จะจัดตั้งขึ้นพิจารณาดำเนินการต่อไป</p> <p>เห็นควรมอบให้คณะทำงานและองค์กรกลางที่จะจัดตั้งขึ้นพิจารณาดำเนินการต่อไป</p>

สภาพและปัญหา	ข้อเสนอแนะ	แนวทางดำเนินการ
<p>๒. ข้อเสนอที่เกี่ยวข้องกับการประสานแผนประสานงานและปรับปรุงระบบ</p> <p>๒.๑ ระบบสื่อมวลชนโดยเฉพาะวิทยุกระจายเสียงเป็นของราชการ แต่ในทางปฏิบัติส่วนใหญ่เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ</p> <p>๒.๒ หน่วยงานด้านการสื่อสารยังมีกระจัดกระจายอยู่ในกระทรวงทบวงกรมต่างๆ มากมาย ยังขาดการประสานงานและการจัดระบบที่เหมาะสม</p>	<p>๗. รัฐการส่งเสริมการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีทาง</p> <p>๘. จะต้องแก้ปัญหาระบบสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งมีลักษณะเป็นของหน่วยราชการให้เป็นของรัฐหรือเอกชนโดยชัดเจน เพื่อจะได้กำหนดบทบาทหน้าที่และมาตรการในการควบคุม บริการให้ถูกต้องเหมาะสม และสามารถให้บริการได้</p> <p>๙. การพัฒนาประเทศมากที่สุด</p> <p>๑๐. การหาทางประสานงานและจัดระบบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านสื่อสาร ในกระทรวงทบวงกรมต่างๆ เช่น สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงกลาโหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ ฯลฯ ให้ปฏิบัติงานโดยประสานสอดคล้องกัน</p>	<p>เห็นความรอบให้คณะทำงานและองค์กรกลางที่จะจัดตั้งขึ้นพิจารณาดำเนินการต่อไป</p> <p>คณะรัฐมนตรีและ กบว. ควรพิจารณา กำหนดนโยบายและแนวทางในเรื่องนี้ให้ชัดเจน</p> <p>คณะรัฐมนตรีควรมอบหมายให้องค์กรกลางรับผิดชอบในเรื่องนี้โดยเฉพาะ</p>

สภาพและปัญหา	ข้อเสนอแนะ	แนวทางดำเนินการ
<p>๒.๓ ในปัจจุบันยังไม่มีการกำหนดการใช้แผนการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชนบทไว้ว่าแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</p> <p>๒.๔ ในปัจจุบันยังขาดการร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารระดับชาติ</p> <p>๓. ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการดำเนินการโดยทั่วไป</p> <p>๓.๑ ประชาชนในชนบทยังขาดโอกาสในการรับรู้ข่าวสารและการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเท่าที่ควร</p> <p>๓.๒ กฎหมาย กฏ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการสื่อสารที่ใช้บังคับอยู่ไม่เหมาะสม ไม่ทันสมัย และไม่เป็นที่พอใจของประชาชน</p>	<p>๑๐. ควรเสนอแผนการสื่อสารให้สอดคล้องเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แล้วดำเนินการให้เป็นไปตามแผน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท</p> <p>๑๑. ควรจะได้มีการประชุมปรึกษาหารือในระหว่างผู้บริหารของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ เพื่อการประสานงานและการร่วมมือในการสื่อสารระดับชาติ</p> <p>๑๒. ควรจัดให้ประชาชนจากภูมิภาคต่าง ๆ ได้ความรู้และประสบการณ์ โดยถือว่าเป็นการสื่อสารเพื่อความรู้ความเข้าใจอีกทางหนึ่ง</p> <p>๑๓. ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฏ และระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการสื่อสารให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศให้มากยิ่งขึ้น</p>	<p>ควรให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบ</p> <p>คณะรัฐมนตรีควรมอบหมายให้เมืองคัลกลางรับผิดชอบ</p> <p>หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดบริการด้านการสื่อสารควรสนับสนุนให้มีการขยายบริการด้านการสื่อสารไปยังส่วนภูมิภาคให้กว้างขวางและทั่วถึงมากขึ้น</p> <p>คณะรัฐมนตรีควรกำชับหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารให้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงอยู่เสมอ ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของประเทศและเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ.</p>

สภาพและปัญหา	ข้อเสนอแนะ	แนวทางดำเนินการ
<p>๓.๓ ในปัจจุบันการผลิตภาพยนตร์สารคดีของหน่วยงานราชการยังคงกระจุกอยู่ในส่วนราชการต่าง ๆ ทำให้สิ้นเปลืองและขาดประสิทธิภาพ</p> <p>๓.๔ ภาคเอกชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในด้านการสื่อสาร แต่ยังคงการผลิตสารคดีจากทางราชการเท่าที่ควร</p> <p>๓.๕ กิจกรรมหนังสือพิมพ์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศไทยและความมั่นคงของชาติ จึงควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อส่งเสริมให้มีส่วนในการพัฒนาประเทศไทยมากขึ้น</p> <p>๔. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้การสื่อสารเพื่อพัฒนาชนบท</p> <p>๔.๑ มีหน่วยงานมากมายที่เข้าไปดำเนินการในการพัฒนาชนบท แต่ยังคงขาดประสานงานด้านการสื่อสารสำหรับท้องถิ่นชนบท</p>	<p>๑๔. ควรส่งเสริมศูนย์ภาพยนตร์เพื่อผลิตภาพยนตร์ สารคดีสำหรับใช้ในวงราชการ และเสริมการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ</p> <p>๑๕. ควรส่งเสริมภาคเอกชนด้านการสนับสนุนให้จัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ เพื่อผลในการพัฒนาวิทยุกระจายเสียงในด้านต่าง ๆ. พิจารณาส่งเสริมการลงทุน, พิจารณาระบบภาษีและระบบการนำเข้า ซึ่งวัสดุอุปกรณ์การสร้างภาพยนตร์</p> <p>๑๖. ควรจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียง ส่งเสริมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้มีส่วนในการพัฒนาประเทศไทยมากขึ้น</p> <p>๑๗. ควรหาทางประสานงานระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ทางด้านสื่อสารทั้งหมดที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับหมู่บ้าน โดยให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งรับผิดชอบโดยตรง โดยทำหน้าที่เป็น Clearing House</p>	<p>คณะรัฐมนตรีควรสนับสนุนการจัดตั้งและ การดำเนินงานของศูนย์ภาพยนตร์</p> <p>คณะรัฐมนตรีควรกำหนดนโยบายให้แน่ชัด</p> <p>คณะรัฐมนตรีควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง สถานีวิทยุกระจายเสียง เพื่อส่งเสริมวิชาชีพ หนังสือพิมพ์ให้มีส่วนในการพัฒนาประเทศไทยมากขึ้น</p> <p>คณะรัฐมนตรีควรกำหนดนโยบายให้หน่วยงานที่มีส่วนในการพัฒนาชนบทให้ถือ ปฏิบัติและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ด้านการสื่อสารในระดับตำบลและหมู่บ้าน ให้ชัดเจน</p>

๓.๖.๔ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การกำหนดนโยบายการสื่อสารของชาติ

จัดขึ้นโดยคณะกรรมการอำนวยการจัดงานปีการสื่อสารโลก พ.ศ. ๒๕๒๖ ณ ห้องมหกรรม และห้องประชุมศูนย์บริภัณฑ์เพื่อการศึกษากรมการศึกษานอกโรงเรียน ระหว่างวันที่ ๒-๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ ที่ประชุมสัมมนาได้มีมติให้เสนอร่างแนวนโยบายการสื่อสารแห่งชาติ โดยแยกเป็น ๔ ส่วน ดังนี้ คือ

- ๑) ร่างแนวนโยบายหลัก
- ๒) ร่างแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ
- ๓) ร่างแนวนโยบายด้านความมั่นคง
- ๔) ร่างแนวนโยบายด้านสังคม

ดังปรากฏรายละเอียด ดังนี้

๑) ร่างแนวนโยบายหลักการสื่อสาร

๑.๑) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารทุกรูปแบบให้ประสานและสอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม และความมั่นคงของชาติ

๑.๒) เร่งรัดการจัดตั้ง การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการสื่อสาร และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการสื่อสาร

๑.๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีทางการสื่อสาร เพื่อให้มีการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์การสื่อสารภายในประเทศ

๑.๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการรักษาสีทธิและประโยชน์อันพึงมีพึงได้ตามธรรมเนียม อนุสัญญาและกฎข้อบังคับระหว่างประเทศเกี่ยวกับกิจการสื่อสาร

๑.๕) ให้มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางด้านการสื่อสารเพื่อรับผิดชอบงานด้านนโยบายและแผนการสื่อสารแห่งชาติ รวมทั้งการประสานงานระหว่างงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสื่อสาร

๑.๖) ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายด้านการสื่อสารให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

๒) ร่างแนวนโยบายการสื่อสาร (ด้านเศรษฐกิจ)

๒.๑) ขยายการให้บริการสื่อสารออกไปจนถึงระดับชนบทเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและการพัฒนาเศรษฐกิจ

๒.๒) ประสานงานในด้านการวางแผน การขยายงานและการให้บริการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเป็นการประหยัด

๒.๓) สนับสนุนการลงทุนและดำเนินการทางด้านการสื่อสารให้เพียงพอทั้งในด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ บุคลากรและการจัดการ โดยคำนึงถึงการพัฒนาของประเทศในทุก ๆ ด้าน

๒.๔) สนับสนุนให้เอกชนมีส่วนในการลงทุนผลิตวัสดุอุปกรณ์การสื่อสารให้เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศเพื่อการส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

๒.๕) กำหนดอัตราค่าบริการเกี่ยวกับการสื่อสารประเภทต่าง ๆ ให้เป็นไปตามสภาวะความเป็นจริง โดยให้มีรายได้เพียงพอที่จะขยายงานและให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ใช้บริการมากที่สุด

๒.๖) ยกเว้นภาษีและอากรขาเข้าของอุปกรณ์ด้านการสื่อสารที่ใช้ในโครงการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓) ร่างแนวนโยบายการสื่อสาร (ด้านความมั่นคง)

๓.๑) ดำรงและพัฒนาการสื่อสารให้สามารถติดต่อเชื่อมโยงกันได้ภายในประเทศอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพตามกำลังทางเศรษฐกิจของชาติ เพื่อสนับสนุนการป้องกันประเทศและการรักษาความมั่นคงของประเทศ

๓.๒) จัดให้มีข่ายการสื่อสารกับกลุ่มประเทศภาคีอาเซียนและมิตรประเทศอื่น ๆ เพื่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๓.๓) จัดให้มีและพัฒนาขีดความสามารถการสื่อสารในการสงครามอิเล็กทรอนิกส์

๓.๔) ดำเนินการให้มีการใช้มาตรการรักษาความปลอดภัยทางการสื่อสารทุกรูปแบบ

๓.๕) ส่งเสริมการผลิตและการใช้อุปกรณ์การสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการทั้งในยามปกติ และในยามฉุกเฉิน รวมทั้งมีแผนการจัดหาและสำรองอุปกรณ์ที่จำเป็น

๓.๖) จัดให้มีการผลิต การพัฒนา และการฝึกอบรมบุคลากรด้านการสื่อสารทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้สามารถใช้ได้ทั้งในยามปกติและในยามฉุกเฉิน

๓.๗) จัดให้มีการกำหนดมาตรฐานของระบบและเครื่องมือสื่อสาร เพื่อให้สามารถใช้ปฏิบัติงานร่วมกันและทดแทนกันได้โดยมีประสิทธิภาพ

๓.๘) ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารความถี่วิทยุในการป้องกันประเทศและการรักษาความมั่นคงภายในให้เป็ย่านความถี่เพื่อให้มีเสรีในการปฏิบัติการได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้มีการควบคุมตรวจสอบและเฝ้าฟังอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๙) จัดให้มีการประสานแผนการสื่อสาร เพื่อให้สามารถสนับสนุนซึ่งกันและกันได้ และสามารถนำข่าวการสื่อสารที่มีอยู่มาใช้เป็นข่าวสำรองในยามฉุกเฉิน

๔) ร่างแนวนโยบายการสื่อสาร (ด้านสังคม)

๔.๑) ส่งเสริมให้มีการใช้ระบบและเครื่องมือเครื่องใช้ทางการสื่อสารต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพ และคุณภาพในการศึกษา การเผยแพร่ข่าวสารการพาณิชย์ การบันเทิง และการพัฒนาประเทศ

๔.๒) ส่งเสริมให้หน่วยงานที่รับผิดชอบทางการสื่อสารใช้เครื่องมือสื่อสารเพื่อพัฒนาทางด้านศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมของชาติ

๔.๓) ให้มีการใช้เครื่องมือสื่อสารทุกรูปแบบในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนร่วมมือกับรัฐบาลในการบริหารประเทศ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนกับรัฐบาล

๔.๔) ให้มีการร่วมมือกันกำหนดบทบาท หน้าที่ และมาตรการในการใช้ระบบสื่อสารและการสื่อสารมวลชนให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อประเทศและสังคมให้มากที่สุด รวมทั้งให้สอดคล้องและสามารถตอบสนองต่ออุดมการณ์และวัตถุประสงค์ของชาติ

๔.๕) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งหรือพัฒนาสมาคมวิชาชีพเพื่อควบคุมและสร้างเสริมจรรยาบรรณ และมาตรฐานของผู้ประกอบอาชีพทางด้านสื่อสาร

๔.๖ ส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือสนับสนุนในการพัฒนากิจการสื่อสารทั้งในหน่วยงานของรัฐและของเอกชน

๔.๗ ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือข้อบังคับ ที่เป็นอุปสรรคต่อเสรีภาพ และความรับผิดชอบในการติดต่อสื่อสาร และเป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

๔.๘) ปรับปรุงระบบการกระจายข่าวสารทุกสาขาวิชาการและวิชาชีพไปสู่ประชาชนโดยเฉพาะในชนบทให้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

๕.๔) ส่งเสริมการลงทุนและการประกอบการในภาคเอกชนในด้านการสื่อสาร และการสื่อสารมวลชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

สำหรับข้อเสนอแนะจากการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ ได้มีการนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเพื่อประกาศใช้เป็นนโยบายการสื่อสารแห่งชาติต่อไป และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๒๘ รับทราบและสั่งให้ “คณะกรรมการนโยบายการสื่อสารของประเทศ” ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นโดยมติเดียวกันนี้รับไปพิจารณาก่อน แล้วจึงเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง และขณะนี้ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการนโยบายการสื่อสารของประเทศ

๓.๖.๕ การสัมมนาว่าด้วยนโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติได้จัดขึ้น ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ ธันวาคม ๒๕๒๗ ซึ่งมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการประชาสัมพันธ์ ดังนี้

๑. ทางด้านการพัฒนาองค์การและระบบประสานงานนั้น ที่ประชุมมีความเห็นว่าการกำหนดให้มีคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติขึ้นเพียงคณะเดียว ทำหน้าที่กำหนดนโยบายวางแผน ประสานงาน และให้ความสนับสนุนงานประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยดีและเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม สำหรับฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการชุดนี้ เห็นควรให้กรมประชาสัมพันธ์รับหน้าที่ โดยปรับปรุงพระราชบัญญัติการจัดตั้งกรมประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับปัญหาองค์การและระบบประสานงานสำหรับในระยะแรกนั้น เห็นควรให้ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติชุดปัจจุบัน โดยให้มีผู้แทนจากกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างได้ผล รวมทั้งให้มีภาคเอกชนและผู้แทนสื่อมวลชนเข้าร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย

๒. ทางด้านสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์นั้น ที่ประชุมมีความเห็นว่า ควรจะได้มีกองทุนการประชาสัมพันธ์ขึ้น โดยกองทุนได้จากการเก็บภาษีการขายเครื่องมือสื่อมวลชนต่าง ๆ ขณะเดียวกัน ควรส่งเสริมให้มีการผลิตบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถในการบำรุงรักษาเครื่องมือต่าง ๆ เหล่านั้น นอกจากนั้น เพื่อให้มีเอกภาพและประสิทธิภาพในการใช้คน ควรมีการกำกับดูแลควบคุมสื่อมวลชนทุกประเภท ให้สามารถดำเนินงานที่มีประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริงโดยมีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการพิมพ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมและทันสมัยมากยิ่งขึ้นด้วย

๓. ทางด้านบุคลากรทางการประชาสัมพันธ์ ที่ประชุมมีความเห็นว่ารัฐบาลควรสนับสนุนหน่วยงานต่าง ๆ ให้พัฒนางานประชาสัมพันธ์เป็นสายงานหลัก และมีผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ โดยให้มีตำแหน่งระดับสูง และมีจำนวนเพียงพอ ในการนี้เห็นสมควรให้มีองค์กรหลักดำเนินการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ โดยยกฐานะโรงเรียนประชาสัมพันธ์เป็นสถาบันเพื่อพัฒนานักประชาสัมพันธ์ให้กับหน่วยราชการ และภาคเอกชนด้วย

๔. ทางด้านเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ที่ประชุมเห็นว่าเทคโนโลยีทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต้องดำเนินการหลายประการควบคู่กันไปคือ จำเป็นต้องเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทรัพยากร และพฤติกรรมของประชาชนอย่างรอบคอบ ซึ่งทางกลุ่มศึกษาแล้วพบว่าในระยะสั้นได้แก่ วิทยุกระจายเสียง ในระยะยาวได้แก่โทรทัศน์ ขณะเดียวกันควรส่งเสริมสถาบันการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ ให้มีการค้นคว้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ พยายามพัฒนารูปแบบของเทคโนโลยีพื้นบ้านให้มีประสิทธิภาพ เพื่อพยายามรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทยและทดแทนการนำเข้าของเทคโนโลยีการสื่อสารจากต่างประเทศ รวมถึงการสร้างวิธีการบริหารเทคโนโลยีการสื่อสารคือ การมีโครงข่ายที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดข่าวสาร หรือการประชาสัมพันธ์ของรัฐในแนวคิด ทั้งที่เป็นระดับประเทศและแนวระดับคือ ภูมิภาคและชนบท อย่างเช่น บทบาทของกรมประชาสัมพันธ์

๕. ในด้านการประชาสัมพันธ์กับต่างประเทศนั้น ที่ประชุมกลุ่มเสนอแนะว่าในระยะสั้นควรปรับปรุงการใช้ทรัพยากรบุคคลและอุปกรณ์ของหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนในต่างประเทศที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพ สามารถใช้ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง

ในระยะยาวควรมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประสานงานและสนับสนุนด้านข่าวสาร เพื่อให้หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนนำไปเผยแพร่ในต่างประเทศอย่างมีระบบและประสิทธิภาพ

ISSN 0125-0957

พิมพ์ที่ หจก. ศูนย์พิมพ์อักษรกิจ 31/14 ซอยวัดสังฆาราม ภาชน. 10600 โทร. 488-3371

นายสนอง ทวีกุลวัฒน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา Legislative Institutional Repository of Thailand